

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

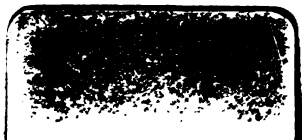
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Educ 5156 . 13 . 35

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

155 WEST 42ND STREET, NEW YORK, N. Y.

ASTORIA, ORE.

H E T
VIJFDE HALVE EEUWFEEST
 VAN
 DE STICHTING DER HOOGHE SCHOLE,
T E L E I J D E N,
 in den jare 1575, gevestigd,
PLEGTIG GEVIERD
 op den 8ten Februarij 1825 en volgende dagen;
BESCHREVEN DOOR
J. R O E M E R.

Te L E I J D E N, bij
 C. C. VAN DER HOEK.
 MDCCCXXV.

✓
Educ 5156.13.35

HARVARD COLLEGE LIBRARY
FROM THE
CHARLES WILLIAM ELIST
FUND

Dec 19, 1930

A A N

DE EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN,

KURATOREN

V A N

'S RIJKS HOOGESCHOOL

TE LEYDEN,

DEN GRAVE VAN DER DUIN VAN
MAASDAM,

*Grootmeester van het Huis Harer Majesteit,
Grootkruis van de Ridderorde van den
Nederlandschen Leeuw, Staatsraad, Gou-
verneur van Zuid-Holland, enz. enz.*

DEN BARON COLLOT D'ESCURY
VAN HEINENOORD,

*Ridder van de Orde van den Nederlandschen
Leeuw, Lid van de tweede Kamer der
Staten Generaal, enz. enz.*

DEN BARON VAN LYNDEN VAN
HEMMEN,

*Kommandeur van de Ridderorde van den
Nederlandschen Leeuw, Lid van de eer-
ste Kamer der Staten Generaal, Presi-
dent van den Hoogen Raad van Adel,
enz. enz.*

Mr. B. P. VAN WESELE SCHOLTEN,

*Ridder van de Orde van den Nederlandschen
Leeuw, Raadsheer in het Hooge Geragts-
hof in 's Gravenhage, enz. enz.*

Mr. J. G. DE MEY, HEER VAN
STREEFKERK,

*Ridder van de Orde van den Nederlandschen
Leeuw, Lid van de Staten van Holland,
Burgemeester der Stad LYNDEN, enz. enz.
Mitsgaders derzelve Secretaris*

FREDERIK WILLEM SMALLENBURG

Math. Mag. et Phil. Nat. Doctor.

EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN!

De geschiedenis is, volgens den welsprekenden CICEERO (*), de getuige der verloopene tijden, de fakkel der waarheid, het leven van het geheugen, de leermeesteres des levens.

Hoe eenvoudig en kort, en tevens schoon en krachtig deze waarheid zij, het is echter zeker, dat de oudste geschiedenis van den oorsprong der Volken en derzelver Instellingen zich veelal verliest in den nacht der eeuwen, of in dichterlijke beeldspraak gehuld is. Hierdoor moge voor de nakomelingschap zeer veel zijn verloren gegaan, of met het kleed der fabelen overtoegen blijven, het is uit de plegtstatige feestvieringen, dat wij vele zaken ontdekken omtrent de opkomst en vestiging der volkeren, derzelver belangrijke daden, roemrijke zegepralen, en, bij vastheid van
ka-

(*) *De Orat.* Lib. II, Cap. IX.

karakter, en klem van bestuur; derzelver toemende, Godsdienstige, verstandelijke en zedelijke beschaving.

Der edele aandrift van het menschelijke hart schijnt het nooit genoeg te zijn geweest, groote daadzaken alleen door de geschiedenis te vereeuwigen. Gedenkteekenen werden opgericht. De vrees voor de vernielende hand des tijds, die geen menschelijk werk spaart, vuurde de dankbaarheid aan, om, door heilige feestverordeningen, den oorsprong der belangrijke Instellingen, bij derzelver bloei, der nakomelingschap, tot in de verste eeuwen, te doen kennen, en door jaar- of eeuwfeesten de algemeene belangstelling op te wekken.

De geschiedenis heeft de Instelling dezer feesten bewaard, en de beschrijving van derzelver viering, hoe dikwijls herhaald, was altijd eene belangrijke daadzaak in de gedenkrollen der eeu-

wen

wen of der Volkeren, in welke, of door welke zij gevierd werden.

Dankbare erkentnisse voor de instandhouding van voorvaderlijke Instellingen was de hulde der nakomelingschap aan die Edelen, welke, bij derzelve moedige bescherming en begunstiging, de rijen aanvoerden tot plegtige vereering van derzelve bestendige voortdoring en bloeienden staat. Zij wekte het gevoel van nationale waarde op en verlevendigde de geestdrift.

Die dankbaarheid was altijd, en is, en zal levendig blijven bij elken Nederlander. Wie, die de voordeelen kent, welke, onder zoo vele, uit de oprigting der Hooge-Schole voor het geheele Nederlandfche Volk zijn voortgesproten, stelt haar niet onder de voornaamste stichtingen van voorouderlijke wijsheid? Wie acht haar niet de plegtigste feestviering waardig?

Leyden bezit deze Hooge-School. Willem I,

de Grondlegger van onzen vrijen Staat, heeft haar geficht. De herdenking van die flichting is aan zijnen roem gewijd. Het groote gebouw is door hem begonnen, en tot zijn laaften fnik voortgezet. Zijne roemrijke Opvolgers heiligden de groote flichting van den doorluchtigen Vader, in welke zij eenmaal, als waardige Leerlingen, met roem ter fchole gingen, om in hunne hogere rangen voorbeelden voor het volk te wèzen, en, door Minerva gekweekt, met wijsheid te regeren. Hun ijver en het beleid der Voorvaderen verzekerden *Leyden* dezen Schat: door den moed en de trouw der nakomelingen is haar het bezit van denzelven bewaard, en zelfs aanmerkelijk vergroot. *Leyden* is de voortduring van haren roem aan denzelven verfhuldigd. Zij zegent den beminden Koning, welke, als de tweede Grondlegger van den Staat, haar de Hooge-School op nieuw bevestigde en bevoordeelde.

Ley-

Leyden is trotsch op dat bezit, en zij mag dit met het hoogste regt zijn. Te groot zijn de rijke inkomsten, voorregten en voordeelen, die zij van dien schat trekt, dan dat zij deszelfs waarde niet zou eerbiedigen.

Maar *Leyden* laat zich niet door dien trots verblinden noch vervoeren. Zij erkent de Hooge-School voor eene algemeene weldaad. Zij begrenst de wijsheid, die uit den tempel van MINERVA uitgaat, niet binnen hare vesten alleen. Zij ontfluit denzelfen voor allen, die hem willen intreden, om met de schatten van kennis en wetenschap, in denzelfen vergaderd, aan alle oorden der wereld nuttig en verdienstelijk te

zijn.

Het feest voor het moedig *Ontzet van Leyden* in 1574, zoo belangrijk erkend voor de vestiging der Nederlandische vrijheid, moge een *stedelijk feest* genoemd worden; het feest voor de

de *stichting der Hooge-School te Leyden*,
schoon binnen hare muren gevierd, mag *een*
nationaal feest heeten.

Vorsten en Staatsmannen, Leeraars en Reg-
ters, Regtsgeleerden en Artsen, Wijsgeeren en
Letterkundigen, beoefenaren van wetenschappen
en kunsten, inboorlingen en vreemden danken
aan de *Hooge-School te Leyden* de ontwikke-
ling hunner geestkrachten, de beschaving hunner
talenten, de aanleidingen om algemeen werk-
zaam en nuttig te zijn, en de menschheid zegent,
in den eerbied voor hunne wijsheid, in de hul-
de aan hunne verdiensten, in de erkenning van
hunne weldaden, de *voorvaderlijke stichting*.

De Weldoeners der Volken leven voor hunne
eeuw niet alleen; de volgende geslachten pluk-
ken de vruchten van derzelve arbeid. Die groote
mannen, welke aan de zedelijke verlichting en
beschaving der wereld hebben gearbeid, en wier

namen de geschiedenis al of niet heeft bewaard, deze allen hebben voor ons geleefd. Wij komen in hunnen oogst, en, door hunne zegeverbreidende taak op te nemen en te vervolgen, door aan het Gebouw, hetgeen zij sichten, voort te arbeiden, zijn wij dienstbaar bij onze tijdgenooten, wijden wij ons aan de veredeling des menschdoms, en zijn en blijven wij nuttig voor de nakomelingschap. Zoo eerbiedigen wij die verdienstelijke mannen in hun leven, en blijft hun roem bewaard in den tempel der onsterfelijkheid.

Die roem behoort U, EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN! De Koning plaatste de stichting van den grooten WILLEM I, *de Hoogeschool te Leyden*, onder U ED. GROOT ACHTBARE bijzondere zorg. Hierdoor zijn U ED. G. A. in de voetstappen van die edele Mannen getreden, wier namen en verdiensten nog steeds met

en dichtwerken nog, als godenkstukken dier heilige dagen, in waarde houden; gelijk, de geschiedenis der plegtigheden, toen verrigt, ons nog dierbaar is, en ten voorschift en spoorflag blijft voor nog voortreffelijker navolging, zoo mogt ook de viering van dit vijfde halve Eeuwig-tijde niet onvermeld blijven.

Het was mij, EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN! eene bijzondere eer, U ED. GR. A. gunstige toestemming te mogen ontvangen, om deze, zoo wijs verordende, zoo wel bestuurde, zoo plegtig volbragte feestviering te beschrijven, en dezelve U ED. GR. A. op te dragen. Ik betuig U ED. GR. A. daar voor mijn hartelijksten dank.

Gedoogt dan ook, EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN! dat deze Beschrijving aan U ED. GR. A., met allen eerbied, openlijk worde toegewijd, en onder U ED. GR. A. bijzondere be-

bescherming geplaatst zij. Ik vleije mij, dat U ED. GR. A. deze mijne toewijding met die goedgunstigheid zult aannemen, als dezelve voortkomt uit de erkentelijke hoogachting, die ik voor U ED. GR. A. personen, betrekkingen en verdiensten in mijn hart omdrage.

Zoo eenige Hooge-School in ons Vaderland roeme op hare verzorging, zoo moet deze mijne ongekunstelde en opregte Beschrijving den luister der HOOGESCHOLE TE LEYDEN verzekeren, als die door geen anderen wordt overtroffen.

Die luister vermeerdere, bij den voorspoed van het Rijk, onder begunstiging van onzen weldadigen Koning, door Uwe voortdurende wijze bescherming. De Hoogste Wijsheid bestrale U ED. GR. ACHTB., in derzelver belangrijke en uitgebreide betrekkingen, met Zijne bestendige zorge. Smaakt, in de streelendste zelfsvoldoening, het loon Uwer belangvolle en algemeen

**

nut-

VOORBERIGT.

wij daarin geslaagd zijn, laten wij gaarne aan het bescheiden oordeel onzer Lezers over. Dit echter meenen wij te moeten verklaren, dat, van onze zijde, niets is verzuimd, om alles naauwkeurig na te vorschen. Wij betuigen onzen dank aan elk, welke ons, op onze openbare uitnoodiging en minzaam verzoek, daartoe zijne goede diensten bereidvaardig heeft bewezen, en zelfs door vrijwillige bijdragen de behulpzame hand geboden.

Wij moeten hier alleen berigten, dat onze Inleiding niet anders moet worden beschouwd, dan als eene voorafpraak tot de beschrijving van het gevierde feest. Wij hadden ons eerst voorgesteld deswege uitvoeriger te zijn, doch toen wij vernamen, dat eene bekwaamer pen aan eene volledige beschrijving van de Stichting der Hooge-School en derzelver voortgang, bloet en vermaardheid werkzaam was, oordeelden wij het met den plicht van bescheidenheid over een te komen, dit ons oogmerk te laten varen, terwijl wij met verlangen die beschrijving te gemoet zien.

De wijsheid, door welke dit feest is be-
raamd, de geestdrift, met welke hetzelfde is
gevierd, de ords, welke gedurende hetzelfde
heeft geheerscht, en het genoeg, waarmede
hetzelfde is geeindigd, wedspreken, over-
tuigend genoeg, alle ongerijmde beoordeelin-
gen van hetzelfde. Zij, welke bij deze gele-
gen-

VOORBERIGT.

genheid, om eenen schijn van geleerdheid te vertoonen, en na te praten hetgeen de betweterij over de twee honderd-vijftig jarige feestviering zich veroorloofde aan te merken en in geschrift te stellen, de vorige gebreken ophaalden, om de hooggestemde verwachting van het tegenwoordige te benevelen: zijn in hun oogmerk bedrogen geworden. Zij hebben veeleer de belangstelling angevuurd, om alles voor te komen en te vermijden, hetgeen weleer dan ook de feestvieringen mogten ontluisterd hebben.

Den plegtigen omgang der H. H. Studenten hebben wij, zoo naauwkeurig als ons mogelijk was, beschreven. Dezelve nogtans moest aanschouwd worden, om zich daarvan een begrip te kunnen vormen. Een ander noeme, in zijn vermetelen waan, zoodanigen zinnebeeldigen optogt afgoderij en bijgeloof, wij verdedigen denzelven, als het edelste bewijs van erkentenisfe aan de vroegere geslachten, met welke wij ons tijdperk vereenigen, en wier personen wij ons niet slechts verbeelden, maar als aanschouwen en hunne roemrijke daden en lotgevallen voor onzen geest verlevendigen. Zoodanige optogt is een levendig schilderij, waarop de vertooners dienstbaar worden aan onze voorstelling der voorouderlijke verdiensten; waardoor die edele voorstanders van onze vrijheid en welvaart,

van

VOORBERIGT.

van onzen roem en bloei, in het kostuum van hunnen leeftijd, op de eigen plaats, alwaar zij leefden en werkten, ten tijde van de stichting van dit heerlijke gebouw voor wijsheid en wetenschap, voor ons optraden, en, te midden van het vrolijk feestgejuich, ons als met het gevoel van een heiligen eerbied bezielden. De pen en het stift der onwaardeerbare teeken- en graveer kunst, hoe naauwkeurig en schoon getroffen, is slechts een slaauw afbeeldsel van hetgeen de feestgenooten mogten aanschouwen. Zij kome mijne zwakke taal der beschrijving ter hulpe, en onttreke de zoo juiste voorstelling aan de vergetelheid.

Bij de Latijnsche gedichten en opschriften hebben wij, ter te gemoetkoming van het publiek, geoordeeld eene Nederlandsche vertaling te moeten voegen. Zoo gereed de beroemde Hoogleekaren S. SPEYERT VAN DER BYK en M. SIEGENBEEK waren, om de, door Hun Hooggel. voorgedragene Oden ons, ter plaatsing af te staan, zoo betuigen wij den eersten onze dankbare erkentnisse, dat zijn Hooggel. onze vertaling zijner beide Gedichten heeft gelieven te overzien en goed te keuren. Op Dichtkunst maken wij geene aanspraak. Onze overzetting worde slechts als eene eerste proeve beschouwd, en daarom met bescheidenheid beoordeeld. De Hoogleeraar M. SIEGENBEEK heeft de moeite genomen, om zelf zijne Ode
in

VOORBERIGT.

In de eigen maat te vertalen. Met dankbaarheid erkennen wij daarvan de mededeeling. — De vertaling van het opschrift op het chasfijnnet voor de Societeit der H. H. Studenten en van het tweeregelig vers in het Vuurwerk zijn wij, op ons minzaam verzoek, erkentelijk verpligt aan den geleerden A. E. VAN VARELEN. Wij achten ons ook verschuldigd openlijk te vermelden de bereidvaardige en heusche onderrigtingen, welke de Hoogleeraar Mr. H. W. FREDMAN, thans Rector Magnificus, ons weder heeft medegedeeld.

Reeds vroeg waren wij, met deze onze beschrijving gereed. De vervaardiging der afbeelding van den plegtigen omgang, aan welke geene moeite gespaard is, heeft alleen de uitgave vertraagd. In dien tusschentijd zijn de *acta secularia solennium Academicæ Lugduno-Batavæ natali ejus CCL diebus VIII et IX febr. MDCCCXXV celebratorum* in het licht verschenen, waardoor onze aantekeningen op bl. 65 en 68, met opzigt tot de verwacht wordende openbare uitgave der redevoering en het dichtstuk, bij die plegtigheden uitgesproken, vervallen.

Dewijl het ons noodig schein, de oorspronkelijke bescheiden tot de viering van het feest in derzelve geheel te bewaren, zoo hebben wij dezelve in taal en spelling behouden.

Met de grootste belangstelling in den bloei en den roem der Hooge-Schole te Leyden,

V O O R B E R I G T.

den, doch ook tevens met alle vertrouwen op de bescheidenheid en goedgunstigheid der Lezers, geven wij deze onze Beschrijving in het licht. Onze eenige roem zij, dat wij door onzen arbeid slechts eenen lauwer gevlochten hebben in den onverwelkelijken krans voor verdiensten aan *Wijsheid, Godsvrucht, Deugd, en Wetenschap!*

LEYDEN,
30 Augustus 1825.

J. R.

N A A M L I J S T

DER

INTEEKENAREN.

A.

- Aar, (A. R. van der) te Leyden.
Adama, (L. P.) Student te Leyden.
Aken, (Mr. M. van) Prokureur te Gorinchem.
Alphen, (J. van) Directeur van Politie te Leyden.
Alsche, (A. G. C.) Student te Leyden.
Altheer, (J.) Boekhandelaar te Utrecht, 2 exempl.
Aking, (J. H. Carpentier) S. S. Théol. Cand. te Leyden,
best papier.
Ankringa, (J. D.) Praeceptor der Lat. School te Leenwarden.
Appeltère, (S. C. van) Jur. Stud. te Leyden.
Arbon en Krap, Boekhandelaars te Rotterdam, 3 exempl.
Arntzenius, (J. O.) Oud-Hoogleraar te Leyden.
Assen, (C. J. van), Hoogleraar te Leyden.
Avis, Dz. (C.) Makelaar te Krommenie.

B.

- Backer, (J. C.) te Leyden, *best papier.*
Backer, (C. F.) Med. Stud. te Leyden.
Bake, (J.) Hoogleraar te Leyden.
Ballot, J. S. S.) S. S. Théol. Cand. te Leyden.
Becher, (A. J.) Stud. Juris te Leyden.
Beels, (M. A) Lid van den Raad te Haarlem, *best papier.*

Beets,

Beets, (J. J.) Boekhandelaar te Haarlem, 4 exempl.
 Benezet, (P.) Notaris te Leyden.
 Benten, (A. van) Boekhandelaar te Leyden, 12 exempl.
 Bergh, (S. L. van den) te Leyden, *best papier*.
 Beucker Andrae, (D. H.) Griffier bij de Regthank van eersten
 Aanleg te Leeuwarden.
 Bernhardi, Student te Leuven.
 Beijer, (P. J. de) te Nymegen, *best papier*.
 Beijerink, (G. J. A.) Boekhandelaar te Amsterdam.
 Blaauw, (J. A. E.) te Leyden, *best papier*.
 Bodel Nyenhuis, (Mr. J. T.) te Leyden.
 Boekeren, (W. van) Boekhandelaar te Groningen.
 Boetzelaer van Kyfhoek, te 's Hage.
 Bohn, (de Erven F.) Boekhandelaars te Haarlem, 3 exempl.
 Bommel, (J. G. A. M. van) Wethouder te Leyden, *best papier*.
 Boode, (L.) Student te Leyden.
 Boreel, (Jonkheer Robert) Student te Leyden.
 Bosch Kemper, (J. de) te Leyden.
 Breggen, (F. van der) Med. Doct. en Professor te Amster-
 dam, *best papier*.
 Breggen Paauw, (C. van der) Med. Stud. te Groningen.
 Brink en de Vries, (ten) Boekhandelaars te Amsterdam, 2 ex.
 Bron, (H.) Theol. Stud. te Leyden.
 Bronkhuyze, (C. M.) te Leyden.
 Bronkhuyze, (P. W.) J. U. S. te Leyden.
 Bronkhuyze van Lhede en Oudewaard, (J. M.) te Kesteren.
 Broese Alexz, (Jan) Makelaar te Haarlem.
 Brouwer Stark, (J.) Med. Doctor te 's Hage.
 Brouwer, (G. A. van Limburg) Th. Coad. te Leyden.
 Brugghen, (J. J. L. v. d.) Student te Leyden.
 Bruin, (A.) Lid van den Raad te Leyden.
 Buchner, (G. P.) Med. Stud. te Leyden.
 Burgerhoudt, (Mr. J.) Raad der stad Schiedam.

Buy-

—
Buyskes, (Mr. P.) Advokaat te Haarlem.
Bynkershoek, (A. van) van Hoogstraten, te Amsterdam.

C.

Carp, (J. J.) Koopman te Amsterdam, *best papier*.
Casembroot, (E. C. de) Student te Leyden.
Caus (H.) Predikant bij de Herv. Gem. te Schiedam.
Cats, Smalenburg, (F. van) Chymist te Leyden.
Chimaer van Oudendorp, (J. C.) Luit. der Schuttrij te
Leyden.
Chys, (J. F. van der) Koopman aan de Kaap de goede
Hoop.
Clarisse, (J.) Hoogleeraar te Leyden.
Cleef, (P. van) Boekhandelaar te 's Hage, *best papier*.
Cleef, (Gebroeders van) Boekhandelaars te 's Hage,
12 exempl.
Cleef, (Gebroeders van) Boekhandelaars te Amsterdam,
6 exempl.
Coebergh, (H. S.) Apotheker te Leyden.
Coehoorn van Scheltinga, (M.) J. U. S. te Leyden.
Constant Rebecque, (C. T. J.) J. U. S. te Leyden.
Coster, (J. G.) Koopman te Amsterdam.
Couvez, (M.) Kapt. der Schuttrij te Leyden.
Cramer, (J. P. S.) Med. Student te Leyden.
Crommelin, (H. L. van Wickevoort) J. U. S. te Leyden.
Crommelin, (P. S.) Ontvanger te Leyden.
Cunaeus, (P.) Lid van den Raad te Leyden.
Cunaeus, (E. H. J.) Secretaris der Stad Leyden.
Cuypers, (Dr.) Lid van den Raad te Leyden.
Cyfveer, (de Wed. J.) Boekhandelaars te Leyden, 57
exempl.

D.

- D, te Leyden.
Dam, (Y. D. van) Advokaat te Amsterdam.
Dedel, (G.) J. U. Cand. te Leyden.
Delcourt van Krimpen, Lid van den Raad te Leyden.
Delfos, (Mr. J.) Gymn. Contr. te Leyden, *best papier*.
D'Escury, (Baron C. E. E. Collot) Grietman van Bar-
radeel, te Mennertsqa, *best papier*.
D'Escury van Heinenoord, (Baron H. Collot) Curator van
's Rijks Hooge School te Leyden, *best papier*.
Detmers, (Gener.-Majoor) te 's Hage.
Diederichs, (Gebroeders.) Boekhandelaars te Amsterdam.
Diemont, (A. J.) Predikant te Nieuwlekkerland.
Dillé, (Mr. A. A.) te Leyden.
Doeveren, (H. F. van) Med. Doctor te Leyden.
Dominicus, (M. P.) Jur. Utr. Cand. te Leyden.
Donckermann, (F. H. L.) te Leyden, *best papier*.
Donker Curtius, (B.) J. Utr. Cand. te Leyden.
Doyer, F. Z. , (A.) te Haarlem.
Drabbe, (A. J. B.) Gepensioneerd Kapitein te Leyden.
Dull, (A. A.) te Amsterdam.
Du Saar, (J. H.) te Leyden.
Du Saar, (Wed. D.) Boekhandelaars te Leyden, 7 exempl.
Duyn van Maasdam, (Graaf van der) Curator van 's Rijks
Hooge School te Leyden, te 's Hage, 2 exempl.

E.

- Eck, (L. J. A. van) Advokaat te 's Hage
Ekama, (C.) Hoogleraar te Leyden.
Engelen, (J. Hendk. van) Student in de Regten te Gro-
ningen.
Es, (L. van) Boekhandelaar te Amsterdam, 2 exempl.

Evers,

Evérs, (P.) Ontvanger te Kethel.

Eyffert, (C. H.) Piqueur aan de Hooge School te Leyden.

F.

Fiers Smeding, (P.) Advokaat te Haarlem.

Fortuyn, (H. J.) Med. Student te Leyden.

G.

Gaasbeek, (G. W. van) Ontv. der Stedelijke beschrevene
Middelen te Leyden.

Gartman, (de Erve H.) Boekhandelaars te Amsterdam, 2
exempl.

Gent, (C. J. van) Apotheker te Leyden.

Gerwen, (A. van) Raad der Stad Leyden.

Gerwen, (A. van) voor het Loesgezelschap: *MB. cons. Uti-
le dulci*, te Leyden.

Goes, (A. van der) J. U. Stud. te Leyden.

Goeyen, (R. de) Theol. Stud. te Leyden.

Goorberg, (W. van de) te Leyden, *best papier*.

Goteling Vinnis, (J.) Boekhandelaar te Haarlem.

Graeuwen, (E. de Lang's) Jur. Cand. te Leyden.

Groenweg, (H. G.) Theol. Stud. te Leyden.

Groningen, (A. P. van) Predikant te Blekensgrave.

H.

Haak, (J. G. van der) te 's Hage.

Haak & Comp., Boekhandelaars te Leyden, 8 exempl.

Haas, (Wed. J. van der) te Leyden, *best papier*.

Hagen, (J. W. ten) Boekhandelaar te 's Hage.

Hall, (Mr. M. C. van) Advokaat te Amsterdam.

Halteren van Vryenes en Sluypwyk, (Mr. D. van) President van de Regtbank van eersten Aanleg, en Hoogheerraad van Rynland te Leyden.

Halteren, (J. J. van) Jur. Utr. Cand. te Leyden.

Hartevelt, (A.) Wethouder te Leyden, *best papier*.

Hazenberg, (H. W.) Boekhandelaar te Leyden.

Hazenberg Jr., (H. W.) Boekhandelaar te Leyden, 14 exempl.

Hees, (B. P. van) Kapit. der Schutterij te Leyden.

Hemsdaal, (G. W. van) Stadsdrukker en Boekverkooper te Schiedam, 5 exempl.

Hengst en Zoon, (P. den) Boekhandelaar te Amsterdam.

Hengst, (M. C. M. van) te Utrecht.

Herdigh en Zoon, (L.) Boekhandelaar te Leyden, 4 exempl.

Hertsog, (W. J.) van de Kaap de Goede Hoop.

Hey en Zoon, (Joh. van der) Boekhandelaar te Amsterdam.

Hirschig, (B.) Med. Stud. te Leyden.

Hoefman, (W. J.) Apotheker te Leyden.

Hoek, (H. H. van der) Comities bij de Algem. Rekenkamer te 's Hage.

Hofstede, (H. J.) Theol. Studi te Leyden, *best papier*.

Hogendorp, (D. van) te 's Hage.

Hölscher, (J. H.) te Middelburg.

Hölscher, (J. M.) Med. Doctor te Middelburg.

Hoog, (H. C. J.) Stadsr. in de Regern. te Leyden.

Hoog, (J.) Theol. Doct. en Predikant te Hemmen.

Hoogstraten Jr., (A. van) Boekhandelaar te 's Hage, 2 ex.

Hoogenstraten, (J.) Kapit. der Schutterij te Leyden.

Hoop, (W. G. van der) Kapitein-Adjutant van den Heer Generaal Provinciaal-Commandant van Zuid-Holland, te 's Hage, *best papier*.

Hoorn, (W. E.) Ontvanger te Noordwye.

Hoorn, (Dr. P. G. van) Ede van den Raad te Leyden.

Hoorn,

Horn, (J. van der) te Leyden.
Hubrecht, (P. F.) Kolonel der Schuttersrij te Leyden, *besp. papier.*
Hultman, (C.) Student te Leyden.
Huygens, (Mr. W. B.) Schout en Secretaris te Sassenheym.

Itterson, (F. H. G. van) Theol. Stud. te Leyden.
Ittersum, (J. W. C. van) Commiss. aan het Postkantoor te Zwolle.
Jagt, (G. van der) Student te Leyden.
Jongeneel, (J.) te Leyden.
Jordens, (R.) J. U. te Leyden, 2 exempl.
Juynboll, (T. W. J.) Student te Leyden.

K.

Kamp, (W.) te Leyden.
Keller, (J. J.) Theol. Kand. te Schaffhause.
Kleszenaar, (J. H.) Apotheker te 's Hage.
Klopper, (A. de) te 's Hage.
Kluyt, (J. W.) Directeur der Posten te Leyden.
Koning, (Mejufvr. de) te Leyden.
Krieger, (C.) Notaris te 's Hage.
Kruyff, (R. de) Med. Doctor te Leyden.
Kun, (A. G. van der) Student te Leyden.
Kastele, (P. L. van de) Student te Leyden.
Kelder, (D. A.) te Leyden.
Kempenaar, (G. N. de) J. U. St. te Leyden.
Kerckhoven van Groenendyck, (M. G. J. v. d.) Med. Cand. te Leyden.
Kesteren, (J. C. van) Boekhandelaar te Amsterdam.
Keucherus, (Mr. W. F.) J. U. Doctor te Leeuwarden.

Klappmeyer, (J. F.) Koopman te Amsterdam.
 Kleeman, (G. J.) te Leyden.
 Klerk, Pz., (Mr. J.) te Leyden.
 Knappert, Jz., (L.) Med. Doctor te Schiedam.
 Koning, Lz., (G. de) te Haarlem.
 Köningsfeldt, (J. F. W.) Theol. Stud. te Leyden.
 Koole, (J.) Boekhandelaar te Zierkzee, 3 exempl.
 Koolhaas, (H. G.) Student te Leyden.
 Koolhaas, (P. J.) S. M. C. te Leyden.
 Koppeschaar Jr., (A.) Luit. bij de Schutterij te Leyden.
 Kreglinger, (A.) J. U. St. te Leyden.
 Kroese, (D. R.) Med. Stud. te Leyden.
 Kuil, (J. S.) Kapt. Adjd.-Majoor bij de Schutterij te
 Leyden, *best papler.*

L.

Lau, (J. Ia) Predikant te Stolwyk.
 Leembruggen, (C.) Koopman te Leyden.
 Leesgezelschap (het); *Wetenschap, Nut en Vermaak* te
 Leyden.
 Leesgezelschap (het): *tot Nut en Vermaak.*
 Leesgezelschap (het): *van Verstand en Smaak.*
 Leesgezelschap (het): *Nuttig Tijdverdriff*, te Leyden.
 Leesgezelschap (het): *Omne tulli punctum qui miscuit*
Utile dulci, te Leyden.
 Leesgezelschap (het): *leeslust is de Voedster der Weten-*
schappen, te Leyden.
 Leesgezelschap, onder Directie van den Heer J. F. Sie-
 gel, te Haarlem.
 Leesgezelschap (het): *Tijdwinst*, te Leyden.
 Leesgezelschap (het): *Verlichting en Beschaving, best*
papler.
 Leesgezelschap (het): *Verstand en Hart*, te Leyden.

Leeu-

- Leeuwen, (J. W. van) Boekhandelaar te Leyden, 12 exempl.
 Leeuwen, (J. van) voor het Leesgezelschap te Warmoud.
 Leeuwen, (J. van) Griffier bij de Regtbank van Koop-
 handel te Leeuwarden.
 Lehman de Lehnfeld, (W.) Theol. Stud. te Leyden.
 Lelyveld, (T. B. van) Heraut van Wapenen der Neder-
 landen, te Leyden.
 Levyssohn, (D. H.) Student te Leyden.
 Lewe, (B) Lid van den Raad te Leyden.
 Leyden Gael, (D. van) Raad der Stad Leyden, 1 exempl.
 ordin., 4 exempl. *best papier.*
 Lezenne Greve, (J. L. de) te 's Hage, *best papier.*
 Lievre, (A. le) te Leyden.
 Loffelt, (P.) te Leyden.
 Logchem, (B. van) Boekhandelaar te Haarlem, 2 exempl.
 Logger, (H. J.) Med. Chir. Doctor te Leyden.
 Loke, (Mr. J. J.) Advokaat te 's Hage.
 Loosjes, (V.) Boekdrukker en Boekhandelaar te Haarlem,
 2 exempl.
 Loosjes, (Wed. A.) Boekhandelaars te Haarlem, 5 exempl.
 Luchtman, (S. en J.) Boekhandelaars te Leyden, 2 exempl.
 Lulius, (A.) te 's Hage, *best papier.*
 Luzac, (Etienne) Lid van de Regtbank te Leyden.
 Luzac, (L. C.) Advokaat te Leyden.
 Luzac, (Mr. C. J.) Advokaat te Leyden.
 Lyherr, (C. F. J.) Med. Cand. te Leyden.
 Lynden van Hemmen, (Baron F. G. van) President van
 den Hoogen Raad van Adel, en Curator van 's Rijks
 Hooge School te Leyden, te 's Hage.

M.

- Maarschalk, (Mr. H. L.) Advokaat te 's Hage.
 Macquelyn, (M. J.) Hoogleraar te Leyden, *best papier.*

Man, (J. de) te Leyden.
Manger, (H.) Predikant te Haarlem, *best papier*.
Marcus, (Vrouw J. A. Deutsch, Wed. den Heere en Mr. P. J.) te Leyden.
Marchant, (Mr. C. A.) Advokaat te Delft.
Meerburg, (S.) te Leyden.
Meerten. (D. K. van) Theol. Stud. te Leyden, *best pap.*
Meesman, (J. G.) te 's Hage, *best papier*.
Menzel, (C. G.) Boekhandelaar te Leyden, 4 exempl.
Merman, (G.) te Wierdingen.
Mey, (Mr. J. G. de) Burgemeester en Curator van 's Rijks Hooge School te Leyden, 1 exempl. op *best* en 1 exempl. op *ordin. papier*.
Mey van Streefkerk, (J. G. de) Secretaris van Staat te 's Hage, *best papier*.
Meyer, (Coenr. Hend.) te Leyden.
Meyer Warnars, (P.) Boekhandelaar te Amsterdam.
Mieden, (G. van der) Jur. Cand. te Leyden.
Moen, (J. B. de) Fabrikant te Leyden.
Moens, (Mr. Pr. J.) Regter-Plaatsvervanger bij de Regtbank van eersten Aanleg, te Leyden.
Muller Massis, (D.) Wethouder te Leyden.

N.

N. N., te Leyden.
Nauta, (B. A.) Doetot in de Letteren, te Leyden.
Nedermeyer Bosch, (Mr. B. T.) Oud Burgemeester enz. enz. te Cuylenburg.
Neeuhoff, (V.) Griffier van de Regtbank te Haarlem.
Noizet, (A.) Student te Leyden.
Noodt van Zuidcharwoude, (Mr. W. W.) Vrederegter te Franeker.
Noort, (F. S. op ten) Stud. in de Regten te Leyden.

Noor-

Noordink, (J. B.) Predikant bij de Gereformeerde Gemeente te 's Hage.

Nymegen, (D. van) Med. Doctor te Rotterdam.

O.

Obelt, (Theod.) te Leyden.

Oever, (J. van den) Med. Cand. te Leyden.

Oomkens, (J.) Akademiëdrukker en Boekhandelaar te Groningen, 4 exempl.

Oorde, (H. van) te Leyden.

Oosterbaan Pz., (J. G.) te Leyden.

Oosterdyk, (J. H.) Predikant te Lunenburg.

Outhoorn, (A.) te Leyden.

P.

Paddenburg, (O. J. van) Boekhandelaar te Utrecht.

Palm, (J. H. van der) Hoogleraar te Leyden.

Pareau, (J. H.) Hoogleraar in de Oostersche Talen te Utrecht.

Peene, (M. A. van) te Amsterdam.

Pesant, (J. P.) Chir. Stud. te Leyden.

Philipse, (Mr. J. A.) te 's Hage.

Pieper en Ipenbuur, Boekhandelaars te Amsterdam.

Pit, (R.) Studiosus te Leyden.

Plaat, (G.) Med. Doctor te Leyden.

Pluygers, (M. G.) voor het Loozgezelschap te Leyden.

Pol, (Jonkheer van de) J. U. Doctor te Leetwården.

Poole, (S. J. de) te Leyden.

Pools, (S. de) Raad der Stad Leyden.

Portielje, (G.) Boekhandelaar te Amsterdam, 8 exempl.

Post, (J. van der) te Leyden.

Post, (J. van der) te Leyden.

Potgieter, (J. C.) Ontvanger der Registratie te Leyden.

Potrum, (W.) Pedel aan 's Lands Universiteit te Leyden.
Prins, (Mr. J. B.) te Leyden.
Pui, (M. S. du) Hoogleraar te Leyden.
Pui, (Mr. P. A. du) Secretaris der Stad Leyden.
Puttkammer, (J. N. van) Student te Leyden.

R.

Raalt, (Mevrouw de Wed. N. van) te Leyden.
Raser Fortuyn, (J. W.) S. S. Theol. Stud. te Leyden.
Reinwardt, (C. G. C.) Hoogleraar te Leyden.
Renaud, (E.) Schoolhouderesse te Leyden.
Remo, Kolonel te Leyden.
Rhemen, (Mevrouw de Baronnesse Douairrie van) geboren van Leyden van Westbarendrecht, te Leyden.
Rieu, (Paul du) Raad der Stad Leyden.
Ritsema, (J.) te Haarlem.
Roelants, (J. M. A.) Med. Cand. te Leyden.
Rouscher, (A.) Wijnkooper te Leyden.
Ruichhaver, Prokureur te Rotterdam.

S.

S....., te Leyden.
Salomon, (G.) Med. Doctor te Leyden, *best papier*.
Sandenberg Matthiesen, (Mr. C.) Advokaat te Amsterdam.
Sandifort, (G.) Hoogleraar te Leyden.
Sandifort, (Jufvr.) te Leyden.
Saubert, te Leyden.
Schaek, (P. van) Med. Doctor te Amsterdam.
Schalekamp van de Grampel en Hanssen, Boekhandelaar te Amsterdam, 2 exempl.
Schenkenberg van Mierop, (J. H. D.) Jnr. Sind. te Leyden.
Schim, (Mr. Hendrik) Welcer Raad in de Vroedschap en Regerend Schepen der Stad Leyden, te Leyden.

Schin-

~~SECRET~~

Schinkel, (A. D.) Boekdrukker te 's Hage.
 Schlosser, (J. L.) Commies-Griffier bij de Regtbank te Amsterdam,
 Scholting, (Jakob) Lid van den Raad te Haarlem.
 Schreuder, (Jufvr.) te Leyden, 3 exempl.
 Schul, (P. S.) Advokaat te Dordrecht.
 Schutters, (C. E.) Boekhandelaar te Middelburg, 3 exempl.
 Sepp en Zoon, (J. C.) Boekhandelaars te Amsterdam.
 Siberg, (J. H.) Lid van den Raad te Leyden.
 Sixma van Heemstra, (Mr. A. T. R.) te Leeuwarden.
 Sleurs, (C. A.) Lid van den Raad te Leyden.
 Sleyden, (J. P. H. van der) Student te Leyden.
 Slicher, (J. J.) J. U. Cand. te Leyden.
 Slicher, (W. A.) J. U. Cand. te Leyden.
 Sluiter, (J. W.) Litt. Hum. Stud. te Leyden.
 Sluyter, (D.) Kost-schoolhouder te Amsterdam.
 Sluys Lehr, (G. W. v. d.) te 's Hage.
 Smagge, (P.) te Leyden.
 Smalenburg, (N.) Hoogleeraar te Leyden.
 Smalenburg, (F. W.) Secretaris der H. H. Curatoren van 's Rijks Hooge School, te Leyden.
 Smit, (J.) Fabrikant in glas, te 's Hage.
 Smith, (A. G.) President van de Regtbank van eerste Aanleg te Utrecht.
 Snyders, (J. B.) Koopman te Amsterdam.
 Soll, (J. H.) Theol. Cand. te Leyden.
 Soumain, (G.) te Amsterdam.
 Soutendam, (J.) Med. Stud. te Leyden.
 Spek, (K. E.) te Haarlem.
 Speyert van der Eyk, (S.) Hoogleeraar te Leyden.
 Straten, (Jonkheer A. v. d.) Lid der Ridderschap van Zeeland, te Ryswyk, *best papier*.
 Staveren, (H. H. vna) Med. Student te Leyden.

Such-

Suchtelen, (Generaal Grave van) Ambassadeur van Rusland
bij het Hof van Zweden, te Stockholm, *best papier*.
Sundorff, (L. J.) Student te Leyden.
Suringar, (L.) Hoogleraar te Leyden.
Susanna, (A. J.) Logementhouder te Leyden.
Susanna, (J. A.) Administrateur van het 's Rijks Museum
van Nat. Historie, te Leyden.
Swaanenburg, (W. J.) Koopman te Leyden.
Swalue, (E. B.) Student te Leyden.

T.

Teerlink, (N. J.) Apotheker te Leyden.
Telders, (J. H.) J. U. S. te Leyden.
Tengbergen, (P. A.) Student te Leyden.
Terpstra, (Mr. W.) Rector der Erasmiaansche School te
Rotterdam.
Terveen, (J. G. van) Boekhandelaar te Utrecht, 3 exempl.
Tetterroode, (A. J. van) Boekhandelaar te Amsterdam.
Thierry en C. Mensing en Zoon, (de Erve J.) Boekhandelaars
te 's Hage, 13 exempl.
Thye Hannes, (H. A. van) J. U. Stud. te Leyden.
Thyssens, (H. J.) Luitenant Adj. der Schutterij te Leyden.
Thyssens en Zoon, (J. J.) Boekhandelaars te Leyden, 15 ex.
Timmers Verhoeven, (H. P.) Theol. Stud. te Leyden.
Timmers Verhoeven, (M. G.) Med. Cand. te Leyden.
Timmers Verhoeven, (P. F.) Jur. Cand. te Leyden.
Tirion, (A. E.) Med. Stud. te Leyden.
Tombe, (J. A. de) te Leyden.
Topée, (Wm.) te Leyden.
Treib, (M.) Secretaris van Veur, Rentmeester der Heerlijk-
heden Voorschoten en Veur enz., onder Voorschoten.
Tromp, (S. S.) Theol. Stud. te Leyden.
Tydeman, (Mr. H. W.) Hoogleraar te Leyden.

Ty-

Tydeman, (Mr. H. W.) voor de Publieke Bibliotheek aan de
Kaap de Goede Hoop.

Tydeman, (F. C. C.) Advokaat te Leyden.

V.

Valkenburg, (A. v.) Apotheker te 's Hage.

Veen, (Mr. C. J. van der) Prokureur bij de Regtbank van
eersten aanleg, te Leeuwarden.

Veder, (W. R.) Theol. Stud. te Leyden.

Velden, (A. van der) te Leyden.

Verschuur, (J.) Officier bij de Regtbank van eersten aanleg,
te Leyden.

Versyl, (Mr. C.) Oud Kanunnik te Utrecht.

Verwey de Winter, (J.) School-Onderwijzer in de Poeldyk.

Visser, (S. de) Boekhandelaar te 's Hage.

Volmer van Born, (J. B.) L. H. Stud. te Leyden.

Voorst, (J. van) Hoogleraar te Leyden, *best papier*.

Voorst, (J. van) voor de Academische Bibliotheek te Ley-
den, *best papier*.

Voorst, (Mr. W. H. van) Regter van de Regtbank van
eersten aanleg, te Haarlem.

Voorst, (J. J. van) Predikant te Zutphen.

Vries, (A. de) Predikant te Haarlem.

Vrieze, (A. D. de) te Leyden.

Vryberghe, (J. F. van) Rentenier te Zierikzee.

W.

W. (C.)

Wal, (Mr. M. S. de) J. U. Doctor te Leeuwarden.

Wall, (W. P. van de) Med. Doctor te Sommelsdyk.

Waller, (H. A.) te Leyden.

Wap, (I. J. F.) Student te Gent.

Water, (W. te) Theol. Doctor enz. te Leyden, *best pap.*

Wei-

Welland, (P.) Predikant te Rotterdam.
Weldyk, (J.) Emer. Predikant te Litzmen, *best papier*.
Westerbaen, (C. W.) Predikant te Amsterdam.
Westerman, (M.) Boekhandelaar te Amsterdam, 2 exempl.
Westreenen van Tiellandt, (Baron W. H. J. van) Thesaurier
en Chartermeester bij den Hoogen Raad van Adel, te
's Hage, *best papier*.
Wezel, (Mr. F. van) te Voorburg.
Wesele Scholten, (Mr. B. P. van) Curator van 's Rijks
Hooge School te Leyden, te 's Hage.
Wesele Scholten, (H. W. van) Student te Leyden.
Weyes, (W. L.) Apotheker te 's Hage.
Wicherlink, (C. P.) J. U. Stud. te Leyden.
Wieningh, (J. E.) te Leyden, *best papier*.
Wilde, (P. J. de) Koopman te Leyden.
Willebrands, (J. H.) Koopman te Leyden.
Woelderen, (D. T. van) Litt. Stud. te Leyden.
Wolters, (A.) te Warmond.
Witewaal, (G.) Hoogleraar te Leyden.
Wyck, (Mej. J. S. van) te Leyden.
Wynsouw, (P.) Litt. Hum. Stud. te Leyden.

Z:

Zuurdeeg, (A.) Notaris te Leyden.

INLEIDING.

De stichting der Hooge-Schöle te *Leyden* is, onder zoo menigvuldige; eene der gróófte daden onzer Vaderen in de *zestiende* eeuw. Reeds lang was de behoefte naar zoodanige instelling gevoeld. Het was gevaarlijk de jongelingschap naar vreemde gewesten te zenden, om in de hoogere wetenschappen onderwezen te worden. Dit gevaar ontstond, censdeels uit de gegronde vreeze voor het gezag der vooroordeelen, den invloed der wanbegrippen en de verbastering der zeden; doch ook anderdeels, uit de tijdsomstandigheden, bij zoo verschrikkelijke kriegsberoerten en de naar wraak dorstende partijschappen en oneenigheden. Zelfs op de Hooge-Scholen te *Leuven* of te *Douai* was geene veiligheid. (*) De woeste ALVA had,
uit

(*) De *Leuvsche* Hooge-School is, in den jare 1426, op verzoek van den Nederlandschen Adel, en op raad van ENGELBERT,

uit wraak tegen den *Prins van Oranje*, deszelfs oudsten zoon, den *Graaf van Buren*, in den jare 1558, met schennis der vrijheden en voorregten, en met verachting van alle regtmatige vertoogen, op eene geweldadige wijze, van de Hooge-School te *Leuven* doen opligten, en als gevangenen vervoeren. Misfchien deed deze daad van geweld toen reeds den wensch naar eene eigene Hooge-School voor *Holland* en *Zeeland*, bij de welgezinden, geboren worden, doch liet de ongunst der tijden niet toe aan de vervulling van denzelven te arbeiden. Hoezeer deze bleef voortduren en toenam, de goede wil bleef werken en op gunstiger dagen hopen. (*) **WILLEM I**, *Prins van Oranje*, Stadhouder van **FILIPS II**, over *Holland*, *Zeeland* en *Utrecht*, even zoo werkzaam voor de uitwendige, als in-
wen-

Graaf van Nassau, door **JAN**, *Hertog van Brabant*, gesticht, en met zeer vele voorregten begiftigd door de Pausen **MARTINUS V** en **EUGENIUS IV**. — Reeds in 1552 deed de Regering en Geestelijkheid te *Douai* aan **KARL V** een sterk aanzoek tot verkrijging van eene Hooge-School, doch dit werd verhinderd door de Hooge-School te *Leuven*, en den *Prins van Oranje*. Het verzoek werd bij **FILIPS II** hernieuwd en toegestaan, en door Paus **PAULUS IV** bekrachtigd. *Vid. JUREI LIPSI Lovanium: id est, oppidi et Academiae ejus descriptio.*

(*) Van den wensch naar eene inlandsche Hooge-School zijn genoegzame sporen te vinden in de Handelingen van de eerste Synode der Nederlandsche Kerken, gehouden te *Wassel*, den 3 November, 1568. Cap. I. § 2 en vervolg.

wendige belangen der gewesten, aan zijn beheer toevertrouwd, schenen de gebeurtenissen, vooral die van den jare 1574, aanleidinglijk, om den wensch, zoo niet geheel te vervullen, dan ten minste eene proeve te nemen, om, ware het mogelijk, denzelven te bereiken. De afkeer tegen de Spanjaarden was toegenomen en werd van dag tot dag sterker. De Prins, steeds groot, zelfs in zijne nederlagen, bleef onvermoeid in het streven naar zijn doel: de verlossing van het Spaansche geweld en de handhaving der Nederlandische vrijheden en voorregten. FILIPS bleef zijn meester. Van hem had hij den last-brief ontvangen; aan hem had hij den eed gedaan, om de, hem toevertrouwde, gewesten tegen alle overheersching te beschermen, en derzelver vrijheden en regten tegen alle inbreuk te verdedigen. Aan dien eed getrouw, verzette hij zich tegen de geweldenarijen van ALVA, welke, ongelast en ongeroepen, zich hooger gezag wilde aanmatigen, dan hetgeen hem, als Veldheer, en volgens zijne zending, toekwam, en, aan het hoofd van zijnen aanhang, geen middel, hoe verschrikkelijk en moorddadig ook, daartoe onbeproefd liet. Mogten de zaken, in den beginne, eene ongunstige wending voor den Prins nemen, de kans verkeerde. De zegepraal verliet de Spanjaarden en begunstigde Oranje. De *Briel* werd ingenomen. Hier door bemoedigd, en sterk door het ver-

trouwen op God, deden de Nederlanders wonderen van dapperheid, echter door beleid en voorzigtigheid bestuurd. Zij behaalden op vele plaatsen de overwinning, en verbaasden de vijanden door trouw en volharding. Vele steden in *Holland* en *Zeeland* onttrokken zich aan het geweld van ALVA en kozen NASSAU'S zijde. 's Prinzen onverzoenlijke vijand en de bittere vijand van den Staat was, met den algemeenen vloek beladen, genoodzaakt te vertrekken. De aanstelling van REQUESENS scheen minder vreesfelijk. De rampzalige verwarring, waar in deze nieuwe Landvoogd, door het gedrag van ALVA, 's Lands zaken vond, deed hem op middelen bedacht zijn ter herstelling. Het Spaansche krijgsvolk was niet betaald, de schatkist was uitgeput, en overal ontmoette hij onwil en onmagt, om dezelve te vullen. De Prins won, van tijd tot tijd, meerdere vrienden, op welke hij zijn vertrouwen kon stellen. Openlijk was hij voor *den wettigen Stadhouder des Konings* verklaard, en daar door zijne magt versterkt. Welke steden en plaatsen door de *Spanjaarden* overweldigd of bezet waren, met weerzin werden zij in dezelve geduld. Groot was de volharding der *Leydenaren* in het uithouden van het wreedste beleg. De zegepraal der *Nederlanden* scheen, bij het moedig ontzet dier stad, zeker, gaf nieuwen moed, en schonk verdubbelde krachten, om de eens begonnen zaak

te handhaven en tot volkomenheid te brengen. Er volgde eene bepaalde vaststelling van geregelder Regering, door het verbond van *Holland* en *Zeeland*. Voorstellen tot eenen stilstand van wapenen en onderhandelingen tot den vrede werden, van de Spaansche zijde, gedaan, en, schoon eerst afgebroken, na het ontzet van *Leyden*, in het begin van Wintermaand des jaars 1574 hervat. Twee gezanten van den Hove te *Brusfel* kwamen te *Delft*, om de geschillen te vereffenen, en men scheen niet ongenegen de voorstellen voort te zetten en een verdrag te treffen. De *Staten* zonden, uit hun midden, twee Gemagtigden naar den Prins, die zich te *Middelburg* in *Zeeland* bevond, ten einde deszelfs gevoelen over de voorgeslagene onderhandelingen te vernemen, met dat gevolg, dat, op het berigt dezer Gemagtigden, dezelve naderhand te *Breda* zijn begonnen, hoezeer zonder vrucht afgeloopen.

Het blijkt niet, of de Prins met deze Gemagtigden, en ook met de *Staten* van *Zeeland* over de oprigting eener Hooge-Schools in onderhandeling is getreden. Men zou dit echter niet ongegrond kunnen vooronderstellen. Het is toch opmerkelijk, dat, staande het verblijf dezer bezending uit de Staatsvergadering bij den Prins, Dezelve Mr. JACQUES TAYAERT met eenen brief, gedagteekend den 28 December, 1574, aan de *Staten*, toen te *Delft* vergaderd, heeft afgezonden, om voorstellen te doen tot de oprigting van

éene Hooge-Schole binnen de Grafelijkheden van Holland, en met volkomen magt, om deswege met dezen zijnen Gezant, als geheel van het gevoelen en het oogmerk van Hem onderrigt, te raadplegen en te besluiten. (*)

Deze Afgezant, met het vertrouwen van den wijzen Vorst verwaardigd, heeft zijnen last, voor zoo verre die niet in den voorgeselden brief was uitgedrukt, aan den Advokaat van *Holland*, Mr. PAULUS BUYS, geheel opengelegd. Deze heeft denzelven, op den 2 van Louwmaand, 1575, aan de Staten voorgedragen, waar op besloten is, eerst den Gezant te hooren; na welk gehoor hij verzocht is, zijne verdere en uitgebreidere voordragt, *schriftelijk*, over te leveren, om, volgens dezelve, naar behooren te besluiten.

Het gevolg van deze onderhandeling is geweest, dat, reeds op den volgenden dag, bij de Staten, het voorstel van den Prins, na rijpe overweging, en op de gronden, in hetzelfde vervat, zonder eenige bedenking of voorwaarde, volkomen is aangenomen, de stad *Leyden* tot vestiging der Hooge-School verkozen, en de Heeren *Joncker JOHAN VAN DER DOES, Heer van*

(*) Deze brief is geheel te vinden bij VAN MIERIS, *Beschrijving van Leyden*; in de Nederduitsche vertaling van de 150 jarige Jubelrede van Prof. FR. FABRICIUS, en bij P. PAULUS, *Zeelands regt op eene Hooge School*, en bij anderen.

van Noordwyk, Mr. CORNELIS KONINCK, Burgemeester te Delft en GERHARD VAN HOOGEVEEN, Secretaris te Leyden, gemagtigd zijn, om, zonder eenig verwijl, het besluit uit te voeren. Van dit alles is, bij eenen brief van den 4 Januarij, 1575, aan den Prins kennis gegeven.

De gronden, door den Prins in zijne voordragt opengelegd, en nader door zijnen Gezant verklaard, schijnen tot het nemen van het besluit en deszelfs zoo spoedige volvoering aanleiding gegeven te hebben. De Vorst, namelijk, vreesde, dat er welligt, indien er eenige overeenkomst met *Spanje* gemaakt, of wel de vrede met hetzelfde gesloten werd, niets van de voorgenomene en gewenschte oprigting eener Hoogeschole binnen *Holland* en *Zeeland* zou komen, en een verzoek daar toe, van de zijde van *Spanje*, en nog daarenboven van den *Paus*, zonder wiens beschikking dit niet mogt geschieden, zekerlijk zou geweigerd worden. Ware echter de oprigting geschied, dan was er minder gevaar, om, bij de bedingen van den vrede, de bekrachtiging van dezelve te verkrijgen en te behouden. Deze reden was ook zoo overtuigend, dat, zoo men, inderdaad, eene Hoogeschool voor *Holland* en *Zeeland* wenschte en behoefde, men niet moest verwijlen, maar met den meesten spoed de handen aan het werk slaan. Hoe gedrongen de *Spanjaarden* zich ook

zagen, om vrede te maken, en de gewesten in derzelver vrijheden en regten te herstellen, men kende hunnen haat genoegzaam, om op nieuwe begunstingen eenigzins te hopen.

Even zoo onverwijld als het besluit bij de *Staten* was genomen, is het *Oktrooi* tot de oprigting der Hooge-Schole, door den Stadhouder, in naam van *Koning FILIPS*, en wel reeds den 6 van Louwmaand, 1575, uitgevaardigd: (*) zoo dat men daar uit veilig kan besluiten, dat de doorzigtige Vorst het grootste belang stelde in de vestiging van eene stichting, welke hij, in zijnen brief, voorstelde, als *een vast blok-huis en bewarenisfe der gansche Landen, als eenen onverbrekelijken band van eenigheid van dezelve, niet alleen van elkanderen, maar ook van alle aanpalende Provinciën enz.*

Het is sommigen bijzonder voorgekomen, dat, noch in den brief van den Prins, noch bij de mon-

(*) Deze Giftbrief is door ons, naar het echt oorspronkelijke afgeschreven, met de noodige toelichtingen tot de *dag- en jaarteekening* van denzelven, medegedeeld in onze *Beschrijving van het vijfde halve Eeuwfeest over het Omtzet der Stad Leyden, in den jare 1574, plegtig gevierd den 3. en 4. October 1824*, en bij den uitgever dezes gedrukt. — Men voege hier alleen bij, met oprigt tot den gebruikten naam van *Koning FILIPS*, hetwelk de *Geschiedschrijver J. WAGENAAR* vermeldt in zijne *Vaderlandsche Historie*, Deel VI, Boek 24, bl. 389 en 399, en hetgeen in de *Bijvoegsels en Aanmerkingen* op dat Deel, bl. 104, toegelicht wordt. Zie ook A. 's GRAVEZANDE, *De Unie van Utrecht herdacht*: Bijvoegsels, bl. 129 tot 149.

mondelinge zoo wel , als nader ingeleverde schriftelijke voordragt van zijnen Gezant , even zoo min als in het voorstel van den Advokaat Buys , aangaande de plaats , tot de oprigting eener Hoogeschool bestemd , gesproken wordt. Het is niet onwaarschijnlijk , dat de schrandere Vorst , die nooit meer sprak , noch schreef , dan noodig en nuttig was , zijne gevoelens deswege niet uitdrukkelijk heeft willen verklaren , om daar door den naijver niet onder de Staten en Steden te ontsteken , en eene zaak van zoo veel aanbelang , bij ontstaan verschil , te vertragen , of daar door welligt geheel te belemmeren. De Gemagtigden van *Gouda* waren gelast , om te verzoeken , dat de Universiteit binnen die stad zou gevestigd worden. (*) Zij schijnen zich echter tegen de keuze , die op *Leyden* viel , niet verzet te hebben. En zou men niet mogen onderstellen , dat , schoon niet *schriftelijk* uitgedrukt , de Prins tot die keuze van plaats , door zijnen Gezant , aanleiding gegeven , of eene zijdelingsche of regtstreeksche voordragt gedaan hebbe , en wel , om dezelfde redenen , als waar van de Vorst zich bedient in het *Oktrooi* ; zijne genegepheid bevestigende , om de stad *Leyden* , met de Burgers en Inwoners van dezelve , ten aanzien van de

groot

(*) *Bijvoegsels en Aanmerkingen op WAGENAAR'S VI Deel ,*
pl. 118 en 119.

groote lasten en nood van den krijg, bij hen lieden met alle getrouwheid gedragen, door alle wegen en middelen te begunstigen? Hoe had de doorluchtige Vorst niet voor *Leyden*, gedurende de herhaalde belegering, geleefd, gewaakt en gezorgd! Hoe groot was zijne belangstelling geweest in het behoud van deze stad! Hoe diep had het schrikkelijk lot der belegerden Hem getroffen! Wat leed, rouw en ramp hadden zij niet verduurd! Hoe onverschrokken waren hun moed en hunne standvastigheid niet geweest! Hoe was hunne trouw aan de belangen van het Vaderland en Oranje niet beproefd en gebleken! Noch de wreede bedreigingen der woeste Spanjaarden hadden hen kunnen ontzetten, noch derzelve vleijende beloften hen verschalken. Boven deze verheven, had de mitsucht gefidderd, en was de moed niet verzwakt. Met den schrikkelijksten hongersnood hadden zij gekampt; tegen de alom aanstekende pest hadden zij gestreden: bange dagen hadden zij doorleefd, nog banger nachten doorwaakt. De bloedigste en hartverscheurendste offers hadden zij op het altaar des Vaderlands en der Vrijheid gebragt. Welke ook de raadslagen tot het ontzet der vege stad van buiten geweest, welke kostbare en gevaarvolle pogingen tot hetzelfde in het werk gesteld, welke roemrijke helden hun ter hulpe gesnelde waren en hun leven gewaagd hadden, van de standvastigheid en de volharding

ding der Leydenaren was het behoud afrankelijk geweest. Zoo zij bezwéken waren, wat hadden dan alle besluiten, maatregelen, opofferingen en pogingen gebaat? En wat moest en kon het loon zijn voor zoo standvastige trouw? welke de vergoeding voor zoo vele kostbare panden en verliezen, voor zoo vele, schier onherstelbare rampen? Neen! onvergetelijk was voor den Vader des Vaderlands, hetgeen zijne kinderen voor Hem gedaan — de blijken van trouw, die zij Hem bewezen hadden. Zoo eenige stad aanspraak kon maken op eenig voordeel, het was *Leyden*, in welke reeds de moed der wijsheid sterker had uitgeblonken, dan de kracht der wapenen bij onbezwekene volharding en roemrijke zegepraal.

De keuze tot de oprigting der Hooge-School was dan tot *Leyden* bepaald; en zij werd door allen, welke belang stelden in de vestiging van zoodanig groot ontwerp, en wien de moed en het behoud van *Leyden* niet onverschillig waren, toegejuicht. Met onverwijlden, schier met overhaasten spoed, doch tevens met bedachtzaamheid en beleid werd het Besluit uitgevoerd. Slechts twee dagen meer dan eene maand na hetzelfde; en wel op den 8 van Sprokkelmaand, 1575; werd de nieuwe Stichting ingewijd; niet in plegtige stilte, niet in diepe geheimhouding, als of men voor ontdekking of tegenwerking vreesde; maar openbaar, bij algemeene kennis-
ge-

geving, met aanplakking van biljetten, met uitroeping in de naastbijgelegene dorpen en vlekken, met uitnoodiging van alle edelen des Lands, onder eerbiedige, openbare vereering van God, onder het gefchal der trompetten, het gebulder der kartouwen; onder plegtftatigen, zinnebeeldigen optogt, het afsteken van vuurwerken, het houden van maaltijden, en andere luidklinkende vreugdebedrijven. Mannen van aanzien, geleerdheid, Godsvrucht en roem leenden hunne talenten, om als de eerste Leeraren op te treden, de werkzaamheden aan te vangen; en waren onbevreesd, om alles aan te wenden, hetgeen den luister dezer nieuwe, en zoo belangrijke Stichting, reeds van het eerste oogenblik af, kon verhoogen. (*)

Zoo mogen wij de oprigting der Hooge-School te *Leyden* als het edel loon der voorvaderlijke standvastigheid en trouwe erkennen — als een onwaardeerbaar erfdeel eerbiedigen. Nog was Nederland in onrust; nog woedden de burgeroorlogen; nog vloten de kunsten voor de wapenen, en zulk eene groote Stichting werd ondernomen en tot stand gebragt. Als onder het geklank der krijgstrompetten, rees de tempel der wijsheid, en hij vestigde zich voor de eeuwen.

(*) De plegtigheden der inwijding kunnen gelezen worden bij *ORLERS, Beschrijving van Leyden*, bl. 190 en vervolg.

wen. Welke donkere wolken zich boven en rondom denzelven verzamelden; hoe zeer *Filips* zelf hem, bij gestreng plakaat van 26 Maart, 1582, voor het gebouw, door den list van oproermakers geflicht, ter vereeuwiging van hunne wederspannigheden, uitmaakte, en elk, die aan de Leydsche Hooge-School studeerde, voor veracht en onbevoegd tot eenigen post verklaarde, ja zelfs op de wederstreving van dit bevel lijfstraf stelde, en alzoo de School met den wisfen val dreigde; hoezeer *Leycester* den boozen toeleg smeedde, om hem naar *Utrecht* te verplaatsen, en *Leyden* van dit kostbaar kleinood te berooven; welke pogingen daarna najver en opruijing in het werk stelden, om zijnen luister te benevelen; wat woest geweld ondernam, om hem, bij zijne eerste grondvesting, te doen instorten; welke staatkundige en kerkelijke beoeringen hem op zijne grondzuilen deden schudden; hoezeer, in onze tijden, vreemde overheersching, welke alles aan haren zegenwägen kluisterde, hem dreigde te overweldigen en aan *Leyden* te ontrooven; nog staat hij daar, reeds *tweehonderd en vijftig* jaren, in al zijnen schoonen luister, alom vermaard door den roem zijner Leeraren, door den bloei van geleerdheid in allerlei vakken, beschermd door een wijs Bestuur, bezocht door de edelste jongelingschap uit alle oorden, begunstigd door de weldadige zorg eener aanbiddelijke Voorzienigheid.

Zoo-

Zoodanige Stichting, die de eeuwen trotleert, was en is een jubel waardig. Plegtstatig wordt, sedert hare eerste oprigting, jaarlijks de 8.^e van Sprokkelmaand, als de dag harer inwijding gevierd. Plegtiger, dan ooit, waren steeds de *vijftigjarige* gedenkdagen. Nooit gingen zij ongevierd voorbij. Zij waren voor Leyden en voor geheel Nederland jubelfeesten, aan den lof des Allerhoogsten en den roem der Hooge-Schole gewijd. De Tempels werden ontfloten; de Hoofdkerk tot eene feestzaal gekozen voor jubelende feestelingen, van alom, zelfs uit vreemde gewesten, zamengevloeid. De plechtige Redetoe- ring was aan de erkenntisse der roemrijke stichting, geheel aan het eeuwfeest geheiligd, werd door toon- en dichtkunst afgewisfeld, ging vergezeld van gepaste plegtigheden, en werd verhoogd door openbare vreugdebetooningen.

En zou het tweehonderd vijftigjarig Eeuwgetijde ongedacht hebben kunnen voorbijgaan? Zou de Nederlander ooit de wonderen van Gods bescherming kunnen vergeten? Zou der Vaderen roem hem, bij het genot van zoo vele weldaden, onverschillig kunnen zijn, of worden? Leeft niet nog steeds de geest van *Willem I* voor hem? Is niet het graf van dezen Grondlegger zijner vrijheid hem nog dierbaar? Kan hij hem vergeten, wapneer hij, in de Hooge-School te *Leyden*, zijne Stichting aanschouwt, welke door het geheele beschaafde Europa bewonderd en ver-

vereerd wordt? Kan *Leyden* aan het erfdeel denken, hetgeen zij bezit, en van hetwelk zij zoo rijke en ruime inkomsten en voordeelen geniet, zonder de Vaderen te huldigen, aan wier moed en standvastigheid zij dezelve is verschuldigd? Kan zij voor het ontzet jubelen, zonder het dankbaar oog ten Hemel te heffen voor het heil, hetgeen voor haar uit de doorgeftane rampen is gesproten? Kan vooral de geleerde stand dat gebouw aanschouwen, uit hetwelk dat heldere licht is voortgebroken, hetwelk hem bestraalt en zijnen roem vestigt, zonder zich te verheugen over een onwaardeerbaar en onafgebroken bezit van zoo een dierbaar en onvergelijkelijk geschenk? Was er altijd reden, om te jubelen, nooit was er belangrijker, dan de tegenwoordige. Er is geene scheiding meer tusschen de Nederlandsche gewesten. Een Vorst regeert allen met wijsheid en gematigdheid. Hij beschermt geleerdheid, kunsten en wetenschappen. Hij zelf was eens, gelijk velen zijner doorluchtige Vaderen, een waardig Leerling der Hooge-Schole te Leyden, van hetwelk zijne geliefde jongste Zoon nog onlangs het sieraad uitmaakte. Hij heeft haar bestaan gevestigd, als de stichting van zijnen doorluchtigen Voorzaat. De Hooge-School te *Leyden* is de eerste en oudste der Hooge-Scholen in de Noordelijke gewesten van zijn Rijk. Steeds schitterde zij door den roem harer Hoogleraren. Die roem

ver-

verheft zich niet minder grootsch op dit vijfde halve Eeuwgetijde, en eene edele jongelingschap verhoogt dien luister in de streelendste vooruitzigten.

VOOR-

VOORBEREIDENDE SCHIKKINGEN

EN

PLEGTIGHEDEN.

Alle de voorgedragene redenen waren belangrijk en aanmoedigend, om een jubelfeest voor het vijfde halve Eeuwetijde dezer Hooge-Schole in te stellen. De tegenwoordige Edele Groot Achtbare Heeren, KURATOREN van dezelve, waren daarop ook volkomen bedacht en tijdig werkzaam. Reeds bij de opgave der buitengewone behoeften voor de Hooge-School, loopende over het jaar 1825, hadden Zij *Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken, Onderwijs en Waterstaat* indachtig gemaakt op het, in dat jaar invallende, vijfde halve Eeuwfeest wegens de stichting dezer Hooge-Schole, en moest deze herinnering alzoo als een bewijs worden aangemerkt, hoezeer H. H. Kuratoren wenschten, dat deswege een feest zou worden gevierd, overeenkomstig den luister eener stichting, over welke *Z. M. de Koning* Hun de zorg had aanbevolen. Niet vruchteloos hebben Zij de aandacht van den Vorst op dit onderwerp gevestigd. Zij

B

out-

ontvingen een Koninklijk Besluit, waarbij, tot viering van dit vijfde halve Eeuwfeest, aan Hun werd toegestaan eene som van *drieduizend en vijfhonderd gulden*.

Naauwelijks was dit Besluit aan H. H. Kuratoren kenbaar geworden en medegedeeld, of Zij waren werkzaam, om de noodige schikkingen te beramen en in het werk te stellen, om het feest van den 8 van Sprokkelmaand, 1825, als een *Eeuwfeest*, plegtig te vieren. Te rug ziende op de vorige Eeuwfeesten, waar toe eene verbazende menigte van alle oorden was toegevloed, en in aanmerking nemende, dat ook heden de schaar van feestgenooten niet minder talrijk en aanzienlijk wezen zou, besloten Zij, aan de Eerwaardige Kommisfie tot het Nederduitsch Hervormd Kerkgenootschap te verzoeken, dat de *St. Pieters-kerk* aan Hun voor de plegtigheden van den achtsten en negenden van Sprokkelmaand mogt afgestaan en daar toe door Hun ingerigt worden. Op de eerste aanvraag werd dit verzoek, met gepaste beleefdheid, toegestaan. — Zij verzochten den beroemden Hoogleeraar G. SANDIFORT, als aftredende *Rector-Magnificus*, ter verhooging van het jubel, eene plegtige feestrede te houden, gelijk Zij den Hoogleeraar P. HOFMAN PEERLKAMP, als Letterkundige niet alleen, maar ook als Latynsch Dichter vermaard, eene voorstelling deden tot het ontwerpen van een toepasfelijk Latynsch

tynsch dichtstuk, door welks openbare voordragt het feest grooter luister zou worden bijgezet.

Hierop volgde een Besluit van H. H. Kuratoren, dat, tot de bijwoning van het aanstaande feest, door beleefde brieven, zouden worden uitgenoodigd, *Z. E. de Minister van Binnenlandsche Zaken, Onderwijs en Waterstaat, de Heer Administrateur voor het Onderwijs, de Kunsten en Wetenschappen, Z. E. de Gouverneur van Noord-Holland, eene bezending van drie Leden en den Griffier uit de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, de Generaal-Major Provinciale Kommandant H. DETMERS; de Edele Achtbare Heeren Wethouders, Raden en Secretarissen der stad Leyden, de Wel-Edele Gestrenge Heeren Voorzitter en Leden van de Regtbank van eersten aanleg van het Arrondissement Leyden met derzelver Griffier. Aan de Hoofd-Officieren van de Schutterij en van de Militaire bezetting, en de Wel-Eerwaardige Heeren, Leeraren van de onderscheidene Godsdienstige Genootschappen te Leyden, werden, gelijk ook aan de bovenstaande aanzienlijke Genoodigden, nadat deze verklaard hadden, de uitnoodiging aan te nemen, de toegangbiljetten tijdig toegezonden, op zoodanige plaatsen in de Kerk, als daartoe, bijzonder, van de overige zouden worden onderscheiden.*

Aan den Senaat der Hooge-Scholen verzochten H. H. Kuratoren, dat door Hem; tot bijwoning van het feest, zouden uitgenoodigd, en tevens toegangbiljetten voor de, daartoe voor hun afgezonderde, eereplaatsen toegezonden worden, de Hooggeleerde Heeren *Rectores Magnifici* der vijf andere Nederlandsche Hooge-Scholen, benevens de Secretarissen der Senaten, en de Praefes van het *Athenæum Illustre* te *Amsterdam*, als dit meer bijzonder tot deze Hooge-School in betrekking staande, dan de andere *Athenæën*, dewijl deszelfs Handelingen en Verrigtingen in de jaarboeken der Leydsche Akademie worden opgenomen.

Gaarne zouden H. H. Kuratoren hunne uitnoodigingen verder uitgetrekt, en dezelve tot meerdere aanzienlijke en geleerde mannen binnen en buiten de stad, als tot de Heeren *Lectoren* aan deze Hooge-School, de zeven *Kandidaten*, die met de kap zouden bevorderd worden en tot de *Rectores* van de *Athenæën* van *Francker* en *Deventer*, ingerigt hebben; doch Zij begrepen niemand van elders te kunnen, noch te moeten noodigen, welke niet tevens op den maaltijd kon worden verzocht. Tot het houden van denzelfden was, in *Leyden*, geene andere plaats voorhanden, dan het *Heeren-Logement* aan den *Burg*, doch welks grootste zaal niet ruim genoeg was, om meer dan tweenezestig Genoodigden te bevatten.

H. H.

H. H. Kuratoren, op alles lettende hetgeen met de juiste inrigting van dit feest overeenkomstig was, hebben, bij monde van den Heer *Rector Magnificus*, aan het korps van Heeren Studenten hun verlangen te kennen gegeven, dat, uit deszelfs midden, en wel uit elke *fakulteit*, een hunner zou worden verkozen, als Kommissarissen, welke dan door H. H. Kuratoren zouden verzocht worden, om als *Ceremonie-meesters* in de kerk voor de orde der plaatfing te zorgen, en tevens op den maaltijd, welke op den eersten dag der feestviering zou gehouden worden, het korps Studenten te vertegenwoordigen.

Dan reeds waren de Heeren Studenten, op het eerste berigt, hetgeen zij van den Heer *Rector Magnificus* ontvingen, dat het Eeuwfeest der Hooge-Schole zou gevierd worden, met uitnoodiging, om, van hunne zijde, alles aan te wenden, hetgeen deszelfs luister zou kunnen verhoogen, werkzaam geweest, om middelen te beramen, welke van hunne belangstelling in hetzelfde, van hunnen lust voor Letteren en Wetenschappen, en van hunnen goeden smaak de sprekendste bewijzen zouden kunnen opleveren. Uit hun midden was, daartoe, eene Kommissie benoemd, bestaande uit de Wel-Edele Heeren: G. A. VAN LIMBURG BROUWER, L. J. SUNDORFF, G. VAN DER MIEDEN, G. DEDEL, F. DE GREVE en M. G. TIMMERS VERHOEVEN. Deze Kommissie bragt ook weldra een breedvoerig

berigt uit over de wijze, waar op H. H. Studenten het feest zouden vieren, hetwelk met algemeene stemmen werd goedgekeurd. — Zij deelde tevens het zoo even gemelde verlangen van *H. H. Kuratoren* mede, Haar, bij monde van den Heer *Rector Magnificus*, in Derzelver naam, gedaan. Dewijl zij met het volkomen vertrouwen van hunne mede-Studenten vereerd was, werd zij nu ook gemagtigd, om aan die vereereuswaardige uitnoodiging te voldoen. Schoon deze Kommissie niet bestond uit een Lid van elke *fakulteit*, hebben echter *H. H. Kuratoren* in deze benoeming, met genoegen, berust.

Weldra werd het reeds lang verspreide gerucht eener plegtige feestviering voor het tweehonderd - vijftigjarig Eeuwgetijde der Hoogeschool, meer en meer, levendig en wekte de geestdrift der Ingezetenen van *Leyden* op. De Hooge-School was hun steeds zoo dierbaar, als de rijke erfenis hunner Vaders. Bij den eersten nood, kort na de oprigting ontstaan, had *Leyden* voor het behoud der Hooge-School zich offers getroost, door de geheele betaling van het eergeld der Hoogleeraren (*). Nog waren daar toe, des noods, de nakomelingen bereidvaardig. Nog juichten en volhardden zij in de verklaring, op den 4 van Zomermaand, 1586,

uit

(*) *Vid. H. D. GAUBII Oratio Secularis 1775.*

uit naam van de Regering, door den Raadpenfionaris, ter vergadering van de Staten overgeleverd, dat zij *de Univerfiteit alhier houden en achten niet als lief en waard, maar voor hunne eenigen en besten parel, en dat zij hen alles liever zullen laten ontnemen, dan zich van dezelve beroofd te zien.* Leyden had hare Hooġe-School verdiend: door derzelve roem was de stad alom vermaard geworden, en de standvastigheid en trouw harer burgeren in erkentelijke nagedachtenis bewaard gebleven; en zou zij zich nu niet verheugen met een zoo roemrijk volbragt tijdvak, hetgeen, in weerwil van menigvuldige ſchokken en onheilen, nogtans op ſchitterende weldaden mogt roemen? Zou zij niet deelen in eene feestviering, zoo naauw aan de hare voor het ontzet vereenigd; en waarop aller harten en handen in een ſmolten voor vereenigde, onafgebroken en ongeſchonden trouw aan Stad en Hooġe-School? Alle gemoederen zagen het Eeuwfeest, met uitgetrekt verlangen, tegen. Hartelijk verheugden zij zich in elke mare, die door hun, betreffende de voorbereidſelen, door H. H. Kuratoren, Hooġleeraren en Studenten beraamd, vernomen werd, om het *Akademifch* feest met luister te viereu — over de plegtigheden, welke op den 8 van Sprokelmaand zouden plaats hebben, en die op den volgenden dag, door de bevordering van *zeven* voortreffelijke jongelingen tot Leeraren in de

Rechtsgeleerdheid, Godgeleerdheid, Letteren en Geneeskunde, op de statigste wijze, zouden gevolgd worden. Zij wachtten, uit betamelijken pligt, alleen eenen wenk der Stedelijke Regering, die hun genoegzaam zou zijn, om hunne ongeveinsde welgezindheid aan den dag te leggen en door daden te toonen, dat zij nog den naam van *Leydenaren*, en het bezit van de Hooge-School, als het loon hunner dappere Voorvaderen, als het onwaardebaar geschenk van den grooten WILLEM I, waardiglijk bezaten en nog regtmatig verdienen.

Met toejuiching werd dan ook de *Kennisgeving* ontvangen, welke Burgemeester en Wethouders, deswege, op den 20 van Louwmaand, openbaar deden afkondigen. Hun Ed. Achtb. zeiden daarin, dat Zij „ in aanmerking nemen „ dat, op *Dingsdag* en *Woensdag*, den 8 en 9 „ Februarij aanstaande, het vijfde halve Eeuw- „ feest van de stichting der Hooge-School in deze „ Stad, plegtig en door vreugdebedrijven, zal „ worden gevierd, en dat zoowel de Regering „ dezer Stad, als alle de Ingezetenen derzelve, „ gaarne met de Leden der Hooge-School, hun- „ ne vreugde zullen aan den dag leggen: dat „ het ons allen, na zulk een tijdverloop, gegund „ is, dien beroemden zetel van Vaderlandsche „ wetenschap, geleerdheid en verlichting, als de „ belooning der trouw onzer Voorvaderen, on- „ ge-

„ geschonden, in ons midden te bezitten en dien
„ van het vijfde halve Eeuwfeest te vieren; —
„ brengen, bij deze, ter kennis van de Ingeze-
„ tenen dezer Stad, dat, met goedvinden van
„ den Ed. Achtb. Raad, den aanvang van dit
„ feest, van Stadswege, 's morgens te acht
„ ure zal worden aangekondigd door het uitste-
„ ken der vlaggen van Stads torens, terwijl zich,
„ gedurende hetzelfde, bij afwisseling, het klok-
„ kenspel en trompetgeschal van den toren van
„ het Raadhuis zal doen hooren.

„ Dat wijders het Raadhuis, op den 8 Fe-
„ bruarij, 's avonds zal worden verlicht en voor
„ hetzelfde, als elders, eerepoorten zullen wor-
„ den geplaatst. — En, aangezien Burgemees-
„ ter en Wethouders voornoemd vertrouwen hier
„ mede in den geest der Ingezetenen dezer Stad
„ te handelen en hunne gevoelens uit te druk-
„ ken, zoo mogen zij dan ook niet twijfelen,
„ of een iegelijk hunner zal het zijne bijdragen,
„ om door het illumineren der huizen, het ver-
„ fieren derzelve met eerepoorten, chasfinetten,
„ vlaggen als anderzins, deze feestviering te
„ verhoogen en allen luister bij te zetten, opdat
„ alzoo ondubbelzinnig blijke, welk een groo-
„ ten prijs de Ingezetenen dezer Stad stellen op
„ het voortdurend bezit en den bloei eener
„ Hooge-School, die door derzelve Voorouders
„ zoo waardig verdiend is.”

Deze kennisgeving was genoegzaam, om de

reeds lang opgewekte geestdrift der Ingezetenen in volkomen werking te stellen. Aller harten waren opgetogen door het vooruitzicht op het aanstaande feest, alle pogingen uitgestrekt, om de noodige schikkingen te beramen en toebe-reidselen te vervaardigen, om door eerepoorten en kunstverlichtingen tot luister van het feest mede te werken. Inschrijvingen van algemeene buurt-illuminatien werden geopend, en verkregen spoedig en met goedkeuring en toejuicing der-zelfver beflag. Weldra zag men ook de werk-zaamheden, met vlijt, aanvangen en voltoojen.

In dien tuschentijd waren Heeren Studenten, met warmen ijver, werkzaam, om alles te re-gelen hetgeen, van hunne zijde, zou verrigt worden, om het aanstaande jubel, met allen luis-ter, te vieren. Alle de kosten daartoe zouden door hun alleen worden gedragen. Er werd des-wege eene inschrijving onder hen geopend, en deze bedroeg, zeer spoedig, de gemaakte en vastgestelde berekening, die weldra eene belang-rijke verhooging verkreeg: want, kort daarna, zagen de Heeren Studenten zich, op eene zoo aangename als liefderijke wijze, verrast door de bijdrage tot het door hun ingeschrevene, van een geschenk van *een duizend* gulden, door de gezamenlijke Hoogleraren bijeengebragt, als een doorslaand bewijs van hunne belangstelling in den ijver hunner waardige kweekelingen, om, door openbare bewijzen, hunne geestdrift, op het
schit-

schitterendste, aan den dag te leggen. De wijze der feestviering van de zijde der H. H. Studenten werd nu, met derzelve algemeene toestemming en toejuiching, volkomen bepaald. Van dezelve werd openbaar kennis gegeven door het volgende

P R O G R A M M A.

„Studenten van 's Lands Hooge-School te *Leyden*, met vurige liefde bezielde voor de inrigting, aan welke zij alles dank weten, wat zij eenmaal, als nuttige en gelukkige Leden der Maatschappij, zullen mogen bezitten, en die hun meer dan het leven, die hun het gebruik en genot des levens schenkt, hebben, sinds lang, met gerekt verlangen, den dag te gemoet gezien, die derzelve sifting, vóór *TWEE HONDERD EN VIJFTIG* jaren, zal herinneren.

„Offchoon overtuigd, dat hunne gevoelens van eerbied en liefde niet beter aan den dag gelegd kunnen worden, dan door een ijverig gebruik te maken van de hun geschonkene voorregten, en den roem der Hooge-School te handhaven door de innerlijke waarde van derzelve Leden; deelen zij echter ook in de neiging, allen menschen als aangeboren, om plegtige gedenkdagen van heugelijke gebeurtenissen door openbare vreugdebedrijven te kenmerken.

„Het is hieróm, dat zij met geestdrift hebben
be-

besloten, hunne pogingen met die der Edele Groot Achtbare H. H. Kuratoren te vereenigen, om het *VIJFDE HALVE EEUWFEEST* van het bestaan derzelve Hooge-School, invallende op den 8 Februarij aanstaande, op eene luisterrijke wijze te vieren, en openlijk de vreugde te doen blijken, die een zoo onvergetelijke dag hun billijker wijze inboezemt.

„ Het Feest zal des morgens van den 8 Februarij, door het uitsteken van vlaggen uit de Studenten-Societeit, en onderscheidene woningen van H. H. Studenten, worden aangekondigd.

„ Ten elf uren zal het Corps Studenten zich vereenigen in het gebouw der Academie, ten einde met H. H. Kuratoren, Rector en Senaat zich te begeven naar de Pieters kerk, ter bijwoning der tot dien dag behorende Academische plegtigheden.

„ Des avonds ten 5 uren zal er in den Schouwburg der Stad eene *gratis* repræsentatie gegeven worden, tot welker bijwoning de entré-biljetten voor een ieder verkrijgbaar zullen zijn, op Zaterdag den 5 Februarij, des morgens ten 11 uren, aan het gebouw der Comedie. De Loges echter en het Amphitheater zullen voor H. H. Studenten worden opgehouden.

„ Voor het gebouw der Studenten-Societeit zal een boog, prachtig verlicht, worden opgerigt, en de vereenigde wapens der Stad en Hooge-School, mede verlicht, midden over de Brede-
straat

straat prikken; terwijl de laan der kleine Ruïne, welke van het Rapenburg naar de Langebrug geleidt, met bogen zal worden geillumineerd, aan welker einde eene poort zal zijn geplaatst, versierd met een fraai chasfinet, door den Wel-Edelgeboren Heer J. E. VAN VARELEN vervaardigd, en aan het corps Studenten opgedragen.

„ De festiviteiten van dezen dag zullen, des avonds ten 10 uren, besloten worden met eenen plegtigen omgang door de Stad, voorstellende denzelfden optogt, welke heeft plaats gehad bij de inwijding der Academie in den jare 1575; waarvan de beschrijving te vinden is bij ORLERS, *Beschrijving van Leyden*, Anno 1641. bl. 190 en *volgg.* — Deze optogt zal zich begeven uit de Nonnensteeg, over de Nonnenbrug, regts om langs het Rapenburg, de Ruïne, Steenschuur, Breedestraat, Kort-Rapenburg, Paardensteeg, Turfmarkt, oude Vest, Hooigracht, Nieuwen Rhijn, over de Koornbrug, door de Koornbrugsteeg, de Breedestraat langs, naar de Hoo-gewoerdsbrug, de Steenschuur, het Rapenburg, langs de Academische Bibliotheek en 's Rijks Museum, over de Noordeinds-brug, de Westzijde van het Rapenburg naar het gebouw der Academie, alwaar de trein zal worden ontbonden.

„ Den 9 Februarij zullen zij weder, des morgens ten half elf uren, in de Academie verzamelen, om in plegtigen optogt zich te begeven
naar

naar de Pieterskerk, ter bijwoning der promotiën *More Majorum*.

„Daarna zullen de bewoners van de Weeshuizen dezer Stad worden vergast, opdat ook zij in het genoegen voor dien dag mogen deelen.

„Des avonds ten 11 uren, zal op het groote Excercitieplein bij het Rapenburg, een prachtig vuurwerk worden afgestoken. Hiertoe zal het plein zelf zijn afgezet, en niemand, dan met een toegang-billet voorzien, op hetzelfde worden toegelaten. Regt over het vuurwerk zal eene tent geplaatst zijn, om de hooge Autoriteiten, die hetzelfde met hare tegenwoordigheid zullen gelieven te vereeren, te ontvangen.

„Den 10 Februarij, des avonds ten 7 uren, zullen de gebruikelijke serenades aan H. H. Profesoren, met bijzonderen luister, gegeven worden.

„Eindelijk zal het Feest den 11 Februarij, met een' maaltijd van H. H. Studenten, besloten worden.

„Dit een en ander aldus besloten zijnde, met goedvinden van H. H. Burgemeester, Wethouderen en Raden dezer Stad, van wier gunstige medewerking H. H. Studenten, door de ondervinding geleerd, zich durven verzekerd houden; wordt hetzelfde, op deze gebruikelijke wijze, ter kennisse gebracht van een ieder, die, door zijne tegenwoordigheid, de vreugde en den luister dier dagen zou willen vergrooten.

„Zegt het voort.”

De-

Deze bepalingen voor het feest waren alzoo beraamd, vastgesteld en omschreven. Met belangstelling werden nu reeds alle de Akademische voorbereidelen gemaakt tot de bevorderingen der zeven Heeren Studenten, welke, *op de voorvaderlijke wijze*, tot Doctoren in de onderscheidene vakken van hunne oefeningen zouden bevorderd worden. Men zag, van dag tot dag, deze Heeren met hunne *Paranymsen*, in prachtige koetsen gezeten, hunne Twistschriften aan de huizen der Hoogleeraren, der Leden van de Hoogeschool, der Regering en aller andere voorname standen en hunner bijzondere betrekkingen, rond deelen: terwijl, bij afwisseling, in de groote gehoorzaal der Hooge-School, dezelve zoo wel, als de daarbij gevoegde Stellingen, door hen, tegen de tegenwerpingen van hunne medestudenten en van vele voorname Geleerden, waartoe sommigen zelfs reeds van elders gekomen waren, op eene krachtige, volledige en uitmuntende wijze, verdedigd en gehandhaafd werden; zoo dat zij niet alleen de zegepraal wegdroegen, maar tevens den onwederprekelijken roem behaalden der groote eere waardig te zijn, welke hun, in hunne bevordering op de wijze der Voorouderen, stond te wachten. ...

De orde vereischt, dat wij hier dezen, op elkander gevolgd, plegtigen dagen, als voorbereidelen tot de openbare luistervolle bevorderingen, eene plaats geven.

De

De Wel Eerwaardige en zeer geleerde Heer JACOBUS JOANNES BURGERHOUDT, geboren te *Schiedam*, reeds met lof tot *Proponent* bevorderd, en beroepen tot *Predikant* te *Leimuiden*, verdedigde, op den 31 van Louwmaand, van elf tot twaalf ure, zijn geschrift *de Coetus Christianorum Thesſalonicenſis ortu fatiſque, et prioris Pauli iis ſcriptæ Epistolæ conſilio atque argumento* (*). Zijne *Paranympfen* waren: de Wel Edele Heeren Mr. A. G. BURGERHOUDT, *Jur. Utr. Doct.* Substituut-Griffier bij het Hooge Gerechtshof te 's *Gravenhage*, en C. C. VAN DER SCHALK, *Jur. Utr. Cand.* aan de Hooge-School.

Op den 1 Februarij daaraanvolgende, des voormiddags van elf tot twaalf ure, stelde de geleerde Heer GERARDUS JOANNES DE MARTINI, geboren te *Leyden*, (welke reeds op den voorgaanden Zaterdag, na eene openbare verdediging van zijn Letterkundig geschrift *de L. Annaeo Cornuto, Philosopho Stoico* (†), in de Wijsbegeerte en Letteren was bevorderd) zijne Regtsgeleerde verhandeling, welke tot opschrift had *de hereditate pluribus communi* (§), ten openba-

(*) *Over de opkomst en de lotgevallen van de Christelijke Gemeente te Thessalonika, en het oogmerk en den inhoud van den eersten brief van PAULUS aan deselve geschreven.*

(†) *Over L. Annaeus Cornutus, den Stoicynschen Wijsgeer.*

(§) *Over de onverdeelde erfenissen.*

bare tegenſpreking en verdediging voor. De Wel-Edele Heeren N. VAN PUTTKAMMER, *Jur. Utr. et Math. Phil. Cand.* en J. A. DE FREMERIJ, *Jur. Utr. Stud.* waren zijne *Paranymfen*.

*Lees
v. H. P.*

Op den volgenden dag, ten beſtemden tijde, onderwierp de Wel-Eerwaardige en zeer geleerde Heer JOANNES HOOG, geboren te *Dordrecht*, welke reeds met roem tot den heiligen dienſt bevorderd, en als Leeraar te *Hemmen* beroepen was, zijne Akademifche proeve: *de Coetus Chriftianorum Philippenſis conditione primaeva, ex Epiftola iis, ab Apoftolo Paulo ſcripta, praecipue dijudicanda* (*) aan het openbare onderzoek. Zijn Eerw. had tot *Paranymfen* de Wel-Edele Heeren H. C. J. HOOG, *Jur. Utr. Stud.* en J. H. SOLI, *Theol. Cand.*

De morgen van den 3^{en} Februarij was, van elf tot twaalf ure, gewijd aan de verdediging van het Godgeleerd twiſtſchrift des Heeren JACOBUS DERMOUT, geboortig van *Amersfoort*, voordragende *Collectaneorum Criticorum in N. T. partem priorem* (†). De Wel-Edele Heeren G. A. VAN LIMBURG BROUWER, *Theol. Cand.*

(*) *Over den eerſten toestand der Chriſtelijke gemeente te Filippi, uit den brief, door den Apoftel PAULUS aan dezelve geſchreven, voornamelijk op te maken.*

(†) *Het eerſte gedeelte van Oordeelkundige verſamelingen over het Nieuwe Teſtament.*

Cand. en G. RUITENSCHILD, *Theol. Cand.* vergezelden hem als *Paranymfen*.

De Wel-Edele Heer SEBALDUS JANUS EVERHARDUS RAU, geboren te *Leyden*, zoon van den, door zijne geleerdheid en welsprekendheid beroemden, doch aan de Hooge-School en de wetenschappen te vroeg ontrukten Hoogleeraar, S. F. RAU, trad op den 4^{en} Februarij, des voormiddags ten elf ure, op ter verdediging van zijn Regtsgeleerd twist-schrift, *ad M. Tullii Ciceronis Orationem pro P. Quintio* (*). Zijne *Paranymfen*; de Wel-Edele Heeren Mr. A. BRUGMANS, *Jur. Utr. Doct.* en P. J. J. MOUNIER, *Theol. Cand.* bewezen hem de noodige en verzochte diensten.

De geleerde BAVIUS ANTONIUS NAUTA van *Leeuwarden* verscheen, vergezeld van de Wel-Edele Heeren, W. GROEN VAN PRINSTEREN, *Jur. Utr. et Litt. Hum. et Phil. Doct.* en W. H. D. SURINGAR, *Litt. Hum. et Phil. Theor. Cand.* als zijne *Paranymfen*, op denzelfden voormiddag, ten gehoorzale, om, van twaalf tot een ure, zijne Letterkundige proeve: *exhibens Senecae Librum de Providentia, sive quare bonis viris mala accidunt, cum fit providentia* (†), tegen de geopperde tegenwerpin-

(*) *Over de Redevoering van M. T. Cicero voor P. Quintius.*

(†) *Over het werk van Seneca over de Voorzienigheid, of waarom het den braven kwalijk gaat, wanneer er eens Voorzienigheid is.*

pingen te handhaven, hetgeen door hem met allen lof werd verrigt.

Eindelijk gaf de 5^{en} Februarij aan den Wel-Edelen Heer JOANNES CHRISTIANUS HÖLSCHER, uit *Middelburg*, de gelegenheid, om, des voormiddags van elf tot twaalf ure, zijn Wijsgeerig-Geneeskundig geschrift, bevattende verschillende onderwerpen (*), ten openbaren geleerden strijd aan te bieden. Als zijne *Paranymfen* toonden zich bereidvaardig en behulpzaam de Wel-Edele Heeren M. G. TIMMERS VERHOEVEN, *Med. Cand.* en L. C. DE PEVAL, *Med. Cand.*

Na het afloopen van deze, reeds zoo belangrijke en eervolle, verrigtingen, wijdden alle deze Heeren, welke met de kap zouden bevorderd worden (*viri capandi*) zich gezamenlijk en vereenigd toe tot de waarneming der gebruikelijke pligtplegingen. Op Zaterdag, den 5^{en} Februarij, begaven zij zich, vergezeld van hunne *Paranymfen*, voorgegaan door de *Pedellen*, in plegtgewaad, dragende tevens de staven, en begeleid door hunne bedienden, naar het Stadhuis. De *Pedellen* en bedienden vergezelden hen tot aan de deur van de Raadkamer, in welke de geheele Raad vergaderd was. Aangediend en binnen gelaten, gaf de Heer G. J. DE MARTINI, in aller naam, aan Hun Ed. Achth.

te

(*) *Varii argumenti.*

te kennen, dat hun, bij Besluit van den *Rector Magnificus* en den Senaat der Akademie, was toegestaan, om, elk in die fakulteit, tot welke hij behoorde, naar *de voorvaderlijke wijze*, tot den *doctoralen* eeretrap bevorderd te worden, en dat de *negende* Februarij eerstkomende voor die plegtigheid bestemd was. Zij verzochten dus, dat Hun Ed. Achtb. met derzelve Secretarissen deze plegtigheid met hunne tegenwoordigheid geliefden te vereeren, en daarna den maaltijd, in den Schouwburg, daartoe bijzonder ingerigt, bij te wonen. Dit verzoek gehoord zijnde, verzocht de Heer Voorzitter des Raads, dat de Heeren Kandidaten met hunne Paranymsen zich in de kamer van Burgemeester en Wethouderen geliefden te begeven, en aldaar te vertoeven, totdat de Raad over het gedaan verzoek zou hebben geraadpleegd en besloten. Hier aan door hun voldaan zijnde, werden zij, na eenige oogenblikken toevens, weder tot den Raad geleid. Deszelfs Voorzitter gaf hun te kennen, dat de Raad besloten had, de uitnoodiging beleefdelyk aan te nemen; waar op aan elk hunner, door éenen der Secretarissen van den Raad, in deszelfs naam, aangeboden werd de gouden eerpenning; welken de Leydsche Regering steeds gewoon is, aan de verdienstelyke Jongelingen, die met de kap bevorderd worden, edelmoediglyk en deelnemend, ten geschenke uit te reiken, en welken zij, als een blijk van hoog-

hoogachting, met dankerkentenis aannamen (*).

Van hier begaven zich de gemelde Heeren naar de Geheerzaal van de Regtbank van eersten aanleg: aldaar binnengelaten, is door den Heer S. J. E. RAU hetzelfde berigt gegeven en dezelfde uitnoodiging gedaan, als bij de Leden der Regering, welke insgelijks, met betuiging van aanneming, door den Heer Regter Mr. E. LUZAC, bij afwezigheid van den Voorzitter, gepast zijn beantwoord.

Na het eindigen dezer pligtplegingen, begaven zich de voorgemelde Heeren, in denzelfden trein, naar de woningen van de Hoogleeraren en den Secretaris van H. H. Kuratoren, om dezelve insgelijks uit te noodigen tot de bijwoning van hunne plegtstafige bevordering, en den te geven maaltijd in den Schouwburg. Deze uitnoodiging geschiedde bij monde van den Kandidaat aan de Hoogleeraren van die fakulteit, tot welke hij behoorde. Aan elk van deze Genoodigden werd een paar witte kabretlederen handschoenen, ten eergeschenk, overhandigd.

Wij mogen hier geenszins verzwijgen eene plegtigheid, welke, schoon niet opzettelijk tot de feestviering behoorende, nogtans met dezelve
in

(*) Deze eerpenning is beschreven en afgebeeld bij VAN MINNAIS, *Beschrijving van Leyden*, Deel II. bl. 478; ook op de titelplaat van de *Beschrijving van de plegtigheden bij het tweede Nieuwfeest van de Leydsche Akademie*, door P. VAN DEN BOSCH.

in verband staat. Bij de Letterkundige fakulteit der Hooge-Schole was, onlangs, door eenen der Hoogleraren het belangrijk voorstel gedaan, om verdienstelijke Jongelingen, welke, door hunne vlijt, bekwaamheid, oordeel en arbeid, de grootste verwachtingen van zich deden voeden, ook *honoris causa* (eershalve) tot *Doctor in de Letteren* te bevorderen; gelijk zoodanige eer, somtijds, aan mannen van geleerdheid, welke vooral door hunne belangrijke en algemeen nuttige schriften uitmunten, in de onderscheidene vakken van studie geschonken wordt. Dit voorstel was, met algemeene toestemming dezer fakulteit, in een besluit veranderd, en het was Haar alzoo bijzonder aangenaam hetzelve in werking te kunnen brengen. De schoonste gelegenheid bood zich daartoe aan. De verdienstelijke Jongeling TACO ROORDA, uit Vriesland, was bekend, als een vlijtig en geleerd beoefenaar der Oostersche Letteren en geschiedenis. Vijf jaren aan de Hooge-school te *Groningen* de voorbereidende Letteren en Wetenschappen en vooral het vak der Godgeleerdheid beoefend hebbende, en aldaar, in het vorige jaar, na de openbare verdediging van zijn Latynsch geschrift, behelzende *Verklaringen over eenige plaatsen bij Jeremias*, tot *Theologiae Doctor*, met allen roem, bevorderd zijnde, was hij met dezen behaalden lauwer niet voldaan. Hij begaf zich naar de Hooge-School te *Leyden*, waar vooral

de

de beoefening der Oosterfche Letteren bloeit, eene groote verzameling van allerlei Oosterfche Werken en Handschriften in de Boekerij aanwezig is, en waar de vermaarde Hoogleraren VAN DER PALM en HAMAKER den leerstoel bekleeden. Overwegende, dat hij in het *Arabisch* zich geen beteren gids kon kiezen, dan den, in al hetgeen tot deze taal en al wat tot dezelve behoort, zoo ervaren en geleerden HAMAKER, gaf hij zich geheel over aan Deszelfs belangrijk onderwijs. Niet zonder goed gevolg was hetzelfde. Openlijk wilde hij daarvan een bewijs geven. De gelegenheid van het aanstaande feest was daartoe gunstig: op den 7^{en} Februarij, en dus den dag voor het jubel, verdedigde Hij, onder voorzitting van den Hoogleeraar H. A. HAMAKER, in de groote Geheerzaal der Akademie, des morgens van elf tot twaalf ure, zijn *Specimen historico-Criticum, exhibens vitam Amedis Tulonidis, cum ex MSS. Codicibus Bibliothecae L. B. tum ex editis Libris compositum*, tegen de tegenwerpingen van vele Studenten, voornamelijk Geleerden en sommigen der Hoogleraren zelve, met zoo veel schrandereheid, oordeel en geleerdheid, en tevens met alle bescheidenheid, dat hij door de Letterkundige fakulteit volkomen waardig werd gekeurd, om tot *Doctor in de Letteren, eershalve*, bevorderd te worden, waarvan hem een bewijs werd overhandigd.

De toebereidselen tot het feest veroorzaakten, intusschen, algemeene werkzaamheid. Volgens openbare aankondiging van den 15 van Louwmaand, hiëld de Secretaris van H. H. Kuratoren, in derzelver kamer op het Raadhuis, den 22^{en} daaraanvölgende, zitting tot de afgifte van toegang-kaartjes voor zitplaatsen in de Kerk, op den 8 van Sprokkelmaand; bij welke aanvraag de namen en kwaliteiten der belanghebbenden moesten worden opgegeven; terwijl, acht dagen later, ter zelfde plaats, de kaartjes van toegang voor de Kerk, op denzelfden dag, door hem werden uitgereikt.

Was hier de toevloed der menigte zeer aanzienlijk, zoodat het aantal der voorhanden zijnde toegang-biljetten niet genoegzaam was, om aan alle aanvragen volkomen te voldoen, niet minder was dezelve op de kleine Senaatkamer der Akademie, alwaar de Secretaris van den Akademischen Senaat, volgens deszelfs openbaar gemaakt bericht, op Vrijdag, den 4 van Sprokkelmaand, zich onledig hield „ tot de afgifte aan de „ eerstkomenden der kaartjes voor *Heeren* (niet „ voor *Dames*, daar deze reeds allen zullen zijn „ uitgegeven) en algemeene biljetten van toegang ter bijwoning der promotien, *more majorum*, in de St. Pieterskerk op den 9 Februarij aanstaande, welke, na de ronddeeling „ aan Heeren Profesoren en andere lieden van „ aanzien, zullen zijn overgebleven. Heeren en „ Vrou-

„ Vrouwen worden verzocht hunne bedienden
„ van eenige regelen schrifts van hunne hand,
„ uitdrukkende het getal en de soort der ver-
„ langde kaartjes en met hunnen naam on-
„ derteekend, te voorzien, als zullende, zonder
„ dit, volstrekt geene kaartjes, op iemands naam
„ gevraagd, worden afgegeven.”

Werd, aan de zijde van H. H. Kuratoren,
met alle beleid en ijver gezorgd, dat het feest
op den *eersten* dag, als den tweehonderdvijftigsten
verjaardag der Hooge-School, plegtig zou ge-
vierd worden, de Akademische Senaat was niet
minder bereidvaardig en werkzaam voor al de
luistervolle plegtigheden, welke, op den vol-
genden dag, bij de bevordering *op de voorva-*
derlijke wijze, zouden plaats hebben. In de
Pieters-kerk, daartoe ook aan H. H. Kuratoren
afgestaan (*), werden, van wege den Akademi-
schen Senaat, de noodige toebereidselen gemaakt,
om dezelve, na het eindigen van de plegtigheden
van den eersten dag, voor die van den volgen-
den in te rigten.

Heeren Burgemeester en Wethouderen kon-
digden, op den 3^{en} van Sprokkelmaand, eenige
wijze voorzieningen van politie af. „ Hun Ed.
„ Achtb. in aanmerking nemende de noodzake-
„ lijkheid, dat er, bij de *viering van het vijfde*
„ *halve Eeuwfeest van de stichting der*
„ Hoo-

(*) Zie bl. 18.

„ HOOGE-SCHOOL in deze stad, op Dingsdag
„ en Woensdag, den 8 en 9 Februarij aan-
„ staande, ongelukken en wanorde, zoo veel
„ mogelijk, worden voorgekomen, hebben goed-
„ gevonden de navolgende voorzieningen van Po-
„ licie vast te stellen, zoo als geschiedt bij dezen:

„ Dat op beide genoemde dagen, van 's mor-
„ gens te tien ure, totdat de Oratie en Promotien
„ in de Pieterskerk zullen zijn afgeloopen en de
„ verschillende plegtige optogten uiteen gegaan,
„ de rijtuigen, welke dezelve ontmoeten, dade-
„ lijk zullen moeten ter zijde rijden en stilstaan
„ totdat de optogt voorbij is, of, daartoe gele-
„ genheid zijnde, eenen anderen weg inslaan.

„ Dat voorts degenen, welke van biljetten van
„ toegang tot het bijwonen der Oratie, op den
„ 8sten, en der Promotien, op den 9^{den} Februarij
„ aanstaande voorzien zijn, en zich met rijtuig
„ naar de Pieterskerk begeven, om het even
„ door welke deur zij moeten binnenkomen,
„ hunnen weg zullen moeten nemen langs de
„ Papegracht over het Geregt, door de Mus-
„ kadelsteeg en heen rijden om de Kerk, door
„ de Nieuwsteeg, linksom langs het Steen-
„ schuur; zullende er, op den 8^{den} Februarij,
„ na half elf en op den 9^{den} na tien ure, geene
„ rijtuigen meer aan de Kerk worden toegela-
„ ten; en op den 8^{den} Februarij, noch bij het
„ begin, noch bij het einde, eenig rijtuig aan
„ de Zuiddeur der Kerk kunnen komen.

„ Bij

„ Bij het eindigen der plegtigheden op beide
„ dagen, zullen de rijtuigen denzelfden weg
„ moeten nemen, als bij het komen: doch niet
„ mogen heenrijden, dan nadat de verschillende
„ treinen vertrokken zijn.

„ Op den 8^{en} Februarij zullen de rijtuigen,
„ gedurende de illuminatie, niet dan flapvoets
„ mogen rijden en moeten komen door *de*
„ *Maarsmansteeg van de Breedestraat: door*
„ *de Donkersteeg van de Hoogstraat: en door*
„ *de Watersteeg van de Hooigracht.* Voorts
„ zullen, van 's avonds ten tien ure tot 's nachts
„ ten twaalf ure, geene rijtuigen tegen den *pleg-*
„ *tigen OMGANG*, welke alsdan zal plaats heb-
„ ben, mogen inrijden, en, denzelven tegenko-
„ mende, in tijds moeten omkeeren of eenen
„ anderen weg inslaan. Ook zullen geene rij-
„ tuigen dien omgang indgen volgen.

„ Op den 9.^e Februarij, zullen 's avonds van
„ tien ure tot na het eindigen van het Vuur-
„ werk, aan *de beide zijden van het Steen-*
„ *schuur, gelegen tuschen de Nieuwsteeg- en*
„ *Hoogewoerdsbruggen*, geene rijtuigen wor-
„ den toegelaten.

„ De bestaande bepalingen tegen het affieken
„ van vuurwerken of het schieten met geweren,
„ pistolen of iets dergelijks, langs de straten,
„ grachten of pleinen worden bij deze, aan een
„ iegelijk herinnerd en zulks op de boeten en
„ straffen, daarop gesteld, ten ernstigste verboden.

„ En

„ En vertrouwen Burgemeester en Wethoude-
„ ren voornoemd, dat de goede geest, welke
„ de Ingezetenen dezer Stad en de te zamenge-
„ vloeiende menigte, op het feest van den 4^{en} Oc-
„ tober j. l. heeft gekenschetst, ook nu wederom
„ zal worden aan den dag gelegd, en dat alzoo
„ deze feestdagen, door geene ongeregelde-
„ den, zullen gestoord worden.

„ De Directeur van Policie wordt uitgenoo-
„ digd, om deze, door alle, onder zijn bereik
„ zijnde, middelen te handhaven en te doen
„ handhaven.”

Deze verordeningen dragen blijken van beleid en voorzorg, die dankbaar behooren erkend te worden: maar eere zij den Heer Kolonel der Schutterij; Mr. P. F. HUBRECHT, welke, uit zuivere belangstelling, den dienst zijner gewapende burgeren aan H. H. Kuratoren en den Senaat aanbod, als een bewijs, dat ook zij hunne diensten wilden bewijzen bij dit feest, gelijk de vaandelen van CLAAS HUIGENSE GAEL en CLAAS DIRKSZON VAN MONTFOORT dit bij de eerste inwijding, en, nu vijftig jaren geleden, de Burgerij, onder aanvoering van den Vader des tegenwoordigen Kolonels, den Wel-Edel Gestrengen Heer Mr. JOSIAS JOHAN HUBRECHT, ook in dezelfde hoedanigheid, als *Kolonel*, gedaan had. H. H. Kuratoren hebben, zoowel als de Senaat, die aanbieding met genoege aangenomen, en als een bewijs van belangstelling erkend.

Bij

Bij zoo vele schikkingen en toebereidselen, werd van dag tot dag het verlangen opgewekt, om aan de feestviering deel te nemen. Reeds kwamen er, van tijd tot tijd, vele vreemdelingen in de stad, wier aantal dagelijks vermeerderde, en hetwelk men, op goede gronden, vertrouwde, dat op het feest buitengewoon en aanzienlijk wezen zou.

Schoon niet opzettelijk daartoe gelast en verplicht, moest men echter van den Godsdienstigen geest der *Leydenaren*, steeds zoo eenstemmig met den, nog altijd heerschenden, Godsvruchtigen geest der Nederlandsche natie, billijk verwachten, dat de Leeraren, op den Zondag, die het feest voorging, niet onaangeroerd zouden laten, hunne Gemeenten tot erkentenis en dankbaarheid aan God op te wekken voor Zijne weldadige zorg voor het beroemd Gesticht, dat onvergankelijk gedenkteeken van den moed en de standvastigheid der Vaderen, gedurende tweehonderdenvijftig jaren, de harten te stemmen tot eene gepaste blijdschap, en Gods voortdurende bescherming af te bidden, dat deszelfs bestaan duurzaam en zegenrijk blijve. Was, bij de eerste inwijding der Hooge-Schole, des morgens ten zeven ure, in de Pieters-kerk eene toepasselijke leerrede gedaan, en 's Hemels zegen over de nieuwe Inrigting afgebeden; waren er, op alle vorige jubelfeesten, plegtige dankdagen gehouden; had de geschiedenis

nis het bewaard, hoe, voor vijftig jaren, de oudste Leeraar in deze Stad, Do. GUALTHERUS ZOUTMAAT, zijne gewone predikbeurt, op Dingsdag den 7^{en} van Sprokkelmaand, in de *Mare berk*, als eenen Dankfond inrigtte, zijne Toehoorders, naar aanleiding der woorden van Salomo: *Welgelukzalig is de mensch, die wijsheid vindt en de mensch, die verstandigheid voortbrengt* (*), tot waren ernst en Godsdienstige dankbaarheid opwekte, den Allerhoogste voor de bewaring der Akademie dankte en God om zijnen zegen over dezelve bad; ook de tegenwoordige Leeraren lieten dezen dag des Heeren niet ongebruikt voorbij gaan. Min of meer uitvoerig waren hunne opwekkingen, gebeden en dankzeggingen, doch steeds toepasselijk op het aanstaande jubel. De Hoogleeraar J. H. VAN DER PALM deed eene Leerrede tot Godsdienstige voorbereiding der viering van het Akademisch jubelfeest, over de zoo juist gekozen en gepaste uitdrukking, voorkomende in Salomo's gebed tot inwijding van den door hem gefichten Tempel: *Laat uwe oogen open zijn, dag en nacht, over dit huis* (†). Ook de Schrijver dezes sprak voor zijne Gemeente eene voor-

be-

(*) *Spreuk. III, 13.*

(†) 2 *Kronyk. VI: 20a.* Deze feestrede is gedrukt te Leyden bij *D. du Mortier en Zoon.*

beredende feestrede uit over de stelling des Predikers: *De wijsheid is beter dan de krijgswapenen* (*). Ja, aller gedachten mogten zich bepalen tot, aller gesprekken levendig zijn over, alle verwachtingen hooggestemd wezen wegens de blijde feestviering, eene zoodanige Godsdienstige voorbereiding trof aller gemoederen, en verhoogde de belangstelling in de aanstaande feesthouding, door de edelste en pligtmatigste gevoelens van trouw aan God, aan den Verlosser, aan de uitbreiding van het zuiver Evangelie, en daar door aan verlichting en beschaving, waar voor de Hooge-School zelve een, door de Voorzienigheid opgerigte en weldadige, Tempel was.

Zoo stil, eerbiedig en Godsdienstig de Zondag van den 7^{en} Februarij was voorbijgegaan, zoo werkzaam, vol geestdrift en belang inboezemend werd de volgende Maandag doorgebracht. De bezigheden waren talrijk. De eerepoorten werden opgeflagen, de toebereidselen tot de bijzondere en algemeene kunstverlichtingen in gereedheid gebracht. Op de Vischmarkt werden eenige kramen opgezet, als of de jaarmarkt stond geopend en gevierd te worden. Het opslaan van eene werkloods voor de toefstelen tot
het

(*) *Pred. IX: 18.*

het vuurwerk op het groote plein der Ruïne,
de openbare uitgave van het Programma voor
hetzelve (*), en nog vele andere voorbereidende
werk-

(*) PROGRAMMA VAN HET VUURWERK.

- N.º 1. Eerste Decoratie, voorstellende eenen gouden Regen, ter breedte van 50 voeten, veranderende in een Bouquet van Bloemen met groene Paalen, aanstekende een Brillant Cascade vuur, gedecoreerd met een Davies met Chinees vuur verlicht, en eindigende met een Bouquet Vuurpijlen.
- N.º 2. Twee Bouquetten Luchtballen, eindigende met Zwerm-potten.
- N.º 3. Tweede Decoratie, bestaande uit drie staande Kruissen, en twee draaijende Glories, gegarneerd met 16 draaijende Zonnen, Sterren, en gouden Regens.
- N.º 4. Vuurpijlen met Sterren, welke na elkander zullen opstijgen.
- N.º 5. Derde Decoratie, voorstellende een groot door elkander draaijend Spiegelvuur, met kleuren, bestaande uit een dubbele, en twee enkele Rozetten, en vier Molen-wieken, met Bengaalsch vuur verlicht.
- N.º 6. Twee Bouquetten Luchtballen, eindigende met Zwerm-potten.
- N.º 7. Vierde Decoratie, bestaande in eene dubbele; en twee enkele Fonteynen, van het grootste kaliber, gedecoreerd met twee, met Bengaalsch vuur verlicht, draaijende Cascades.
- N.º 8. Vuurpijlen met Sterren, welke na elkander zullen opstijgen.
- N.º 9. Vijfde Decoratie, bestaande in drie staande Pyramides, gegarneerd met een groot aantal Sterren, gedecoreerd met gouden Stralen en draaijende Zonnen, en versierd met twee Glories.
- N.º 10. Twee Bouquetten Luchtballen, eindigende met Zwerm-potten.
- N.º 11. Zesde Decoratie, bestaande in drie staande Zonnen en twee dubbele Fonteynen, met kleuren.

N.º 12.

werkzaamheden hielden de menigte bezig en wekten de nieuwsgierigheid. De straten en grachten wemelden van menschen. De vele vreemdelingen, welke de stad nog steeds binnen kwamen, vergrootten het getal der aanschouwers. In twee schuiten, met vlaggen en wimpels versierd, kwamen, van *Utrecht*, eenige H. H. Studenten van de aldaar gevestigde Hooge-School aan, en voeren, door den Rijn, in het Rapenburg tot de Akademie, alwaar zij door de Leijdsche Studenten ontvangen en verwelkomd werden. Ook van elders zag men jachten en schuiten binnenkomen, terwijl het aantal der onderscheidene rijtuigen buitengewoon was. Des avonds gaf het Tooneelgezelschap, onder bestuur van de Heeren

OBELT,

-
- N.º 12. Vuurpijlen van het grootste kalieber, met Sterren en gouden Regens, welke Vuurpijlen na elkander zullen opstijgen.
- N.º 13. Twee Bouquetten Luchtballen, eindigende met Zwerm-potten.
- N.º 14. Zevende Decoratie, voorstellende eenen luisterrijken

T E M P E L,

ter breedte van 80 voeten, gegarnceerd met 500 Bengaalsche Lichten, versierd met vier Fonteynen van het grootste kalieber, en drie brillante Glories, gedecoreerd met drie Voorpoorten, prijkkende met een *Minerva*beeld, en de *Bersibaelden* van Prins WILLIAM DEN EERSTEN, en van Z. M. DEN KONING, welke voorpoorten zich eerst in brillant Vuur zullen vertoonen; waarna de Tempel met een groot Bouquet Vuurpijlen zal eindigen.

D

OBELT, VAN OVERVEST KUP EN DE KONING; als tot aanvang der *Akademische plegtigheden*, in den Schouwburg, eene voorstelling van het geschiedkundig Tooneelspel, getrokken uit het gebeurde in de zestiende eeuw, en door den Heer C. VAN DEN VYVER vervaardigd: *Het Turfschip van Breda, of Breda verlost door Maurits van Oranje*. Zeker zou hetzelfde ijverige Tooneelgezelschap, op eenen der dagen van het Eeuwfeest zelve, eene toepasselijke voorstelling hebben aangekondigd en ten Tooneele gevoerd, doch de Schouwburg was voor de aangekondigde Tooneelvertooning, welke, op den eersten dag, *gratis* zou worden gegeven, besproken, en moest voor de maaltijden, welke de volgende dagen in denzelfden zouden plaats hebben, worden ingerigt. Men erkende echter de bereidwilligheid dezer onvermoeide Tooneelkünstnaren, daar zij aankondigden, dat, gelijk zij het feest met eene, zoo veel mogelijk toepasselijke, vertooning hadden begonnen, hetzelfde door hen, op Zaterdag den 12 van Sprokkelmaand, ook op eene doelmattige wijze zou besluten worden met eene, daartoe bijzonder vervaardigde, zinnebeeldige Voorstelling van: HET FEEST VAN MINERVA.

Zoo waren de gemoederen tot de feestviering voorbereid en alle harten voor de blijdschap geslemd. Maar, helaas! het schijnt, dat de vreugde nooit onvermengd kan worden ge-

no-

hopen. Te middek van de groote voorbereid-
selen, bij de strekendste verwachtingen en aan-
genhaamste vooruitzichten, trof de Hooge-School
de welgevreesde, maar echter droevige slag. De
eerbiedwaardige Hoogleeraar MEINARD TYDE-
MAN ontviel haar, op den 1 Februarij, in den
buddendom van bijna *vierentachtig* jaren. Zijne
tegenwoordigheid zou het feest luister hebben
bijgezet: doch het behaagde Gode anders. Het
past ons te zwijgen en te aanbidden. Wij ze-
genen de rust dezes braven Grijsaards, eer-
biedwaardig om zijne uitgebreide geleerdheid,
maar ook vooral om zijne ongeveinsde Gods-
vrucht, hartelijke menschenliefde en toege-
negene hulpvaardigheid, schier tot aan zijn
laatsten snik kenbaar. — Trof zijn dood als
eene gevoelige ramp, die niet te herstellen was,
schrikkelijk schokte de tijding van een bijna
algemeen rouw. In deze dagen woedde een
ontzettende storm, die reeds verwijderde oorden
en streken deerlijk geteisterd en door opge-
zette wateren overstromd had, ook op onze
kusten, en woedde met een geweld, waarvan
onze jaarboeken schaars een voorbeeld opleve-
ren. Te midden door de hechtste dijken, die
bewonderingswaardige kunstgewrochten onzer Va-
deren, baanden de opgeruide golven zich een
spoor, en, door aangierende winden voortge-
stuwd, sleepten zij alles mede, hetgeen haren
onstuimigen loop zou kunnen verhinderen. *Gel-*

derland, Overijsel, Vriesland en Noord-Holland, boven alles, deelden in den ontzettenden nood, zijn deerniswaardige slagtoffers dezer felle ramp. Wij wagen ons niet aan derzelve beschrijving. Geene tong kan haar uitspreken, geene pen haar te boek stellen. De deelneming is algemeen: harten en handen zijn alom geopend, om de ongelukkigen, uit de vloedengered, bijteftaan, tot leniging van smart en rouwe. Ook de mare trof Leijden met diepe smart. Wat zou zij ook niet door dezen algemeenen nood misfen! Hoe werd zij daar door in hare blijde verwachting bedroefd! De zoo algemeene watersnood dwong zoo vele vreemdelingen, die in denzelfden deelden, of wier pligten riep, om te redden en te behouden, wat nog gered en behouden kon worden, van hun voornemen, om het feest bij te wonen, af te zien. Hoe werd de maag- en vriendschap in hare hoop teleur gesteld! Hoe velen, die anders naar Leijden ten feeste zouden zijn opgekomen; hoe velen, welke, vroeger of later, wakkere Leerlingen aan de Hooge-School geweest waren, en elders, als mannen van naam en aanzien, tot de waarneming der belangrijkste bedieningen zijn geroepen, en die, uit erkentenis voor hunne vorming aan deze onwaardeerbare flichting, onder het blijde herdenken aan hunne jeugdige dagen, en genoten genoegens, een belangrijk deel aan derzelve

ju-

jubel zouden genomen, en door hunne tegenwoordigheid het feest luister bijgezet hebben, zijn genooddrongen hun lang beraamd en hartelijk gewenscht oogmerk niet te kunnen vervullen en in de feestviering te deelen. Dit moge bijzondere smart veroorzaakt hebben, niet ongevoelig waren de Leijdenaren voor den algemeenen nood. God had hen bewaard, en God gaf hun vreugde over de bewaring en het behoud van hunne School, gedurende twee en eene halve Eeuw. Die weldaad werd blijmoedige aansporing om weldadig te zijn. Het bloed der Vadersen vloeide hen door de aderen. Uit de ramp, door hun verduurd, hadden zij den schat, voor welken zij zouden jubelen, verkregen. Het feest zelf zou van hunne weldadigheid getuigen, en hen milde offers doen brengen aan de rampspoedigen, wier leed hen dieper trof, dan dat eenige vertraging der voorgestelde feestviering een ontstaan gevoel, hetgeen weldra voorbijgaat, uitwendig zou behoeven aan te duiden; eene vertraging toch alleen voor weinige dagen, en die geenszins kon geacht worden de ramp te verzwaren, of op te heffen. Het feest was niet aan uitbundige, loszinnige, verkwispende en dartele vreugde, maar aan gepaste, welberadene, beschaafde en zedelijke blijdschap — aan de wijsheid, aan de Godsdienstige, redelijke, en wetenschappelijke verlichting en beschaving, en, alzoo aan de menschheid, door

algemeene liefde en weldadigheid, als het beeld Gods op aarde vertegenwoordigende, geheiligd!

De ramp scheen een inmengsel te zijn, om deze deugden, die echte kenmerken van het Nederlandsche karakter, nooit uit te delgen, weder te beproeven, en aan het licht te brengen. Het onheil mogt, door hartelijk medegevoel, het vrolijke verschieft benevelen, in de erkentenis van eigen behoud, bij het heilig voorneemen, om de milde hand te openen, en in het vooruitzigt, om waar vreugdegenot te smaken, braken de stralen der zonne door, die het feest glansrijk zouden beschijnen; een helderder licht omscheen de stad, die op de school der wijsheid roemde, dan dat zij hier voor Gods slaande hand zou sidderen, of, ongeroepen en ongerechtigd, ter vierschaar zou treden, om over zegen of straf, over een gestreng oordeel te beslissen. Zij eerbiedigde God in de ontzettende natuurwerkingen, maar ook, bij het bedaren der aangierende stormen, in de liefelijke kalmte, die de natuur schenkt. Zij vereerde God, die de winden tot zijne boden maakt, maar ook, in den nood, de menschen in Engelen zijner Vaderlijke liefde herfschept.

Onder vele streelende, schoon met droefheid gemengde aandoeningen, braken de dagen der feestviering aan. En, Gode zij dank! de stormen zwegen; het nog dreigend gevaar was geweken; de verzorging der ongelukkigen door de

on-

onbegrensde menschlievendheid, die reeds van alom toefchoot, mildelijk uitreikte, weldadig voedde en verkwikte, was leniging van rouwe; de bange vooruitzigten verdwenen; het vertrouwen op God was levendig en krachtig. Zijn zegen was afgebeden. De hoop op verhooring kon niet ontvallen. Het anders ongunstig jaargetijde scheen reeds mede te werken, om, door helderheid van lucht, den dagen en nachten dat aangename te schenken, hetwelk de menschelijke geestvermogens in eene opgeruimde stemming brengt voor de volvoering hunner verstandige bedoelingen, voor welke bereiking Hem de eere toekomt; Welke, in alle de uitkomsten, geloofd en geprezen moet worden.

witte zijden strikken, die zij om den linkerarm droegen, (*) ontvingen en begeleidden de inkomende feestgenooten, met alle beleefde onderscheiding en vriendelijke onderrigting.

De Kerk was voor de feestviering, en, zoo veel mogelijk, tot eene Gehoorzaal ingerigt. De gewone predikstoel was geheel onkenbaar geworden door deszelfs herschepping in een spreekgestoelte. Bekleed met rood fluweel, rijk met goud geborduurd, en in verschillend geordende tooijen en plooijen ahangende, trok hetzelfde terstond de aandacht. Het ruim der Kerk was met een tapijt belegd. Op hetzelfde stonden, vlak over den Leerstoel, de zetels voor de H. H. Kuratoren en derzelver Secretaris. Ter regter en linkerzijde waren de zetels voor de H. H. Professoren en Lectoren geplaatst. Achter deze zetels, waren op, met groene stof bekleede, banken de zitplaatsen voor het korps van H. H. Studenten. Over den predikstoel, achter de zetels der H. H. Kuratoren, werden den Hoogen Genoodigden (†) de onderscheidene eereplaatsen aangewezen. Te regter en linkerzijde van den Leerstoel (anders het *Doophek* genoemd, doch hetgeen geheel was weggenomen), zaten, in banken

(*) Zie de namen deser Heeren bl. 21. De Heer G. DEER heeft echter deze en andere werkzaamheden tot het feest niet kunnen bijwonen, uit hoofde van het overlijden van zijnen broeder.

(†) Zie bl. 19.

Nu verhief zich het feestelijk klokkespel, en het trompetgeschal van den toren van het Raadhuis liet zich, jubelend, hooren. Op dit sein werden de vlaggen aan het gebouw der Akademie, van den Stadhuistoren, van het Museum der Natuurlijke Geschiedenis, uit de Societeit en velen der bijzondere woningen van de H. H. Studenten, en uit andere openbare gebouwen, zoowel als uit de huizen van vele Ingezetenen uitgestoken. Leverde dit reeds een vrolijk schouwspel op, niet minder fraai was de aanschouwing der wapperende vlaggen en wimpels, welke, in verschillende grootte, en eene mengeling van kleuren, opgeheschen werden aan alle de, in de stad liggende, vaartuigen, welke op het breede water, tusfchen de Beesten- en Turfmarkt, bij een verzameld waren.

Van oogenblik tot oogenblik vermeerderde de fchare van feestgenooten. De genoodigden tot de bijwoning van de plegtigheden in de Kerk, en allen, welke met toegangbiljetten tot dezelve voorzien waren, begaven zich, reeds tijdig, derwaarts. Op de biljetten was de tijd uitgedrukt, op welken zij verzocht waren in de Kerk te zijn. Die was bepaald op kwartier voor elf ure. Ook bevatteden dezelve de aanwijzingen van de deur, door welke men moest ingaan, en van de plaats in de Kerk. De orde was hier reeds dadelijk zichtbaar en prijsfelijk. De Heeren Ceremoniemeesters uit de Studenten, kenbaar aan de

sten en Wetenschappen; de Afgevaardigden uit H. H. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland; de Edele Achtebare Heeren: *Jonkheer* L. R. GEVAERTS, *Jonkheer* J. VAN HEES VAN BERKEL, *Baron* R. COLLOT D'ESCURY (*) benevens den Heer *Griffier* Mr. J. VAN DER SLEYDEN; den Voorzitter en Leden van de Regtbank van eersten aanleg; de Wethouders en Raden der Stad Leijden met derzelve Griffier en Secretarissen; Z. E. den Provinciaalen Kommandant H. DETMERS; de Hooge Officieren der Schutterij en Militaire bezetting; de Hoogleeraren D. BIRNBAUM en J. G. BAKKER uit *Leuven*; de H. H. J. HERINGA ELIZA'SZ. en J. H. PAREAU uit *Utrecht*; de H. H. J. L. KESTELOOT en J. G. B. VAN BREDa uit *Gend*; de H. H. ... WARNKOENIG en J. DENZINGER uit *Luik*; de voorzittende Hoogleeraar van het *Athenæum Illustre te Amsterdam* W. A. VAN HENGEL (†). — Ja, het mogt eene belangrijke, maar ook niet minder eene zeldzame aanschouwing genoemd worden, zoo vele mannen van naam, aanzien en roem in

ON-

(*) Z. E. Graaf W. A. W. VAN LIMBURG STIRUM NOORDWIJK is, uit hoofde van ongesteldheid, verbinderd geworden de plegtigheid bij te wonen, en is door dezen, zijnen ambigenoot vervangen geworden.

(†) De Hoogleeraren van *Groningen* hadden voor de uitnoodiging tot de feestviering beleefdlijk bedankt, uit hoofde van het moeilijke der reize in het tegenwoordig jaargetijde.

onderscheidene betrekkingen, zoo vele beroemde schrijvers, van welke de meesten, in 't algemeen, alleen door de schoone voortbrengfelen van hunnen omvattenden geest bekend zijn, zoo vele vermaarde Dichters, Redenaars en beminnaars van Kunsten en Wetenschappen, zoo vele uitmunten- de Letterkundigen, zoo vele eerwaardige Leer- aren en Herders van onderscheidene Godsdienstige Genootschappen, zoo vele edele Jongelingen, die zich aan de beoefening der geleerdheid wijdden, in één gebouw bijeen te zien, en zich met hen te vereenigen tot het eenstemmig jubel over eene stichting, welke, met het hoogste regt, roem mag dragen, dat uit haar de eerste lichtstralen zijn opgegaan, die aan Nederland zulke groot- te mannen geschonken hebben; lichtstralen, die zich, wijd en zijd, hebben verspreid, en heden zoo onbeneveld glanzen! Was er nog voorbereiding noodig, deze aanschouwing, die onderlinge begroeting, de verlevendigde aandacht moesten de geheele ziel in de volkomenste stemming brengen, tot het eerbiedig ontvangen van den Akademischen feesttrein, welks nadering werd te gemoet gezien.

Terwijl de menigte zich, in de Kerk, dus op- getogen bezig hield, was er niet minder eene ontelbare schaar van ingezetenen en vreemdelin- gen, buiten de Kerk, ter aanschouwing van de verschillende bedrijven, tot de feestviering ha- trekkelijk. Zij waren ook met die orde, dat
be-

beleid, en die fatigheid ingerigt, dat zij de algemeene belangstelling en geestdrift moesten opwekken en de aandacht boeijen.

Ten negen ure kwam eene flankeurs-kompagnie der Schutterij onder de wapenen, en trok naar de Pieters-kerk, om in dezelve den voorgeschreven' dienst waar te nemen. Ten tien ure vergaderde eene tweede flankeurs-kompagnie van dezelfde, welke in twee pelotons werd afgedeeld, en alzoo, met het korps Muzikanten der Schutterij aan het hoofd, naar de Hooge-School trok, ten einde den feesttrein naar de kerk te begeleiden.

Ook was reeds een gedeelte der militaire bezetting, bestaande uit Kurasfiers, onder de wapenen, welke, in volle wapenrusting, en te paard gezeten, den dienst buiten de Kerk verrigten en insgelijks den feeststoet geleiden zouden. H. H. Kuratoren zijn, benevens de H. H. Hoogleeraren, des morgens ten tien ure, op de groote Senaatskamer der Akademie vergaderd. Nadat in eene breede Vergadering van H. H. Kuratoren, Rector en Assesoren, tot Secretaris van den Senaat, voor het volgende Akademie-jaar, verkozen was de Hooggeleerde Heer N. SMALLENBURG, en de Rector in den Senaat was terug gekeerd, is de Secretaris met deze zijne benoeming geluk gewenscht. Hierna heeft de Rector, zoowel aan den geheelen Senaat, als bijzonder aan de Assesoren, zijne dankzegging toegebracht
voor

voor de genotene eere en de bewezene diensten; hetwelk door den Senaat, wederkeerig, met hartelijke dankbetuiging werd beantwoord. Nu werden H. H. Kuratoren in den Senaat geleid, en hebben, in deze hoogaanzienlijke breede Vergadering, de nieuw benoemde *Rector Magnificus* en *Secretaris* den gewonen eed, in derzelver handen, volgens de wet, afgelegd. Na deze verrichtingen begaven zij zich, ten elf ure, gevolgd door het geheele korps Studenten, hetwelk intusschen op de Akademie was, bij een gekomen, naar de St. Pieters-kerk. Eene afdeling Kurasiers reed voor. Hierop volgden de Muzikanten der Schutterij. Een peloton Honneurs maakte de voorhoede uit. Hierna gingen de H. H. Kuratoren met derzelver Secretaris, voorgegaan door de Pedellen der Univeriteit. Zij werden gevolgd door de Hoogleeraren, naar den rang der fakulteiten, de buitengewone Hoogleeraren, den tweeden Bibliothekaris en de Lectoren, bij paren geschaard. Hierna volgden de zeven *Kandidaten*, welke den volgende dag, naar de voorouderlijke wijze, stonden bevoororderd te worden, met derzelver Paranyfen; vervolgens de H. H. Studenten, welke, door hunne bekroonde antwoorden op de uitgeschrevene prijsvragen, het eermetaal zouden ontvangen; en, eindelijk, het korps van H. H. Studenten, fakulteitsgewijze vereenigd, kenbaar aan de verschillend gekleurde strikken, die zij aan
de

de degens droegen; wordende elke fakulteit voorafgegaan door de Heeren Kommissarissen tot het regelen van den feesttrein benoemd zijnde de H. H. uit de *Geneeskundige fakulteit*, C. N. KLEIJNHOF VAN ENSPYK, J. M. A. ROELANTS; uit de *Regtsgeleerde*, W. J. SWAVING, P. A. TENGBERGEN; uit de *Godgeleerde*, P. J. KOOLHAAS, J. STROEVE; uit de *Wisen Natuurkundige*, B. DONKER CURTIUS, I. J. DE GELDER; en uit de *Letterkundige*, J. F. VAN BEMMELN, J. CLERK PZ. Een peloton flankeurs voltooide de achterhoede, en werd opgefloten door eene afdeeling kurasfiers.

Deze feeststoet ging van de Akademie, door *de Kloksteeg*, de zuidoer der Pieters-kerk in. Door dezelve binnen gekomen, en door H. H. Ceremoniemeesters ontvangen zijnde, begon het orkest (*) aan te heffen; en, onder het streelend harmonisch geluid van verschillende instrumenten, trad dezelve den tempel binnen, en vervoegde zich op de, voor hen gefchikte, zetels en zitplaatsen.

Een

(*) Hetzelve werd bestuurd door den vermaarden Toonkunstenaar, C. F. RUPPE, Lector in de Toonkunst aan deze Hoogeschool, welke hier in werd bijgestaan door den bekwamen Toonkunstenaar LEICHLITNER. Hetzelve bestond niet alleen uit goorname meesters, maar ook uit zeer bekwame liefhebbers, welke hunne uitmuntende talenten tot opluistering van het feest, bereidvaardig en belangelooz, leenden.

Lus:

J. Clerk Pz.

Lus:

Leichlittner

Een der H. H. Ceremoniemeesters begaf zich naar H. H. Kuratoren, en berigtte hun, dat de gansche feesttrein was binnengekomen en gezeten. Derzelve Voorzitter bedankte voor dit berigt, en verzocht den Heer Ceremoniemeester; zich te vervoegen tot den Heer *Rector Magnificus*, met de beleefde vrage, of zijn Hooggeleerde gereed was, zijne feestrede te beginnen, en, in gevalle van een toestemmend antwoord, den Pedellen te gelasten, den Redenaar naar den Leerstoel te geleiden. Aan dit verzoek door den Heer Ceremoniemeester voldaan zijnde, en de Redenaar zijne bereidvaardigheid verklaard hebbende, traden de Pedellen tot zijn Hooggel., welke zijnen zetel verliet, en door hen tot aan de trappen van den Leerstoel werd geleid. Dit alles geschiedde met zoo vele statigheid, als immer kon aangebragt worden, om de feestviering op eene indruk verwekkende wijze te openen, en de algemeene opmerkzaamheid te wekken. — Met waardigheid beklom de Redenaar den Leerstoel. — De muziek hield op. Aller aandacht was gunstlig gestemd. Hij sprak over *de Lotgeval-
len der Hooge-School, sedert derzelve eerste
stichting, gedurende eene reeks van tweehon-
derd en vijftig jaren, en alzoo tot op den te-
genwoordigen dag, wedervaren* (*). Na het
uit-

(*) Het is niet mogelijk, en het zou zeer onvoldoende zijn den

uitspreken dezer, zoo voortreffelijke, als met het oogmerk van het feest geheel overeenkomstige Redevoering, las de Hoogleraar M. SIEGENBEEK, als Secretaris van den Senaat, de namen der, wegens de goedgekeurde beantwoording van de, door de onderscheidene fakulteiten uitgeschrevene, en bij dezelve bekroonde prijsstoffen, overwinnaars in dezen letterkundigen strijd voor; met name: in die de Geneeskunde den Heer P. A. IELTUS, Kandidaat in de Medicijnen aan de Hooge-School te *Leyden*; in die der Godgeleerdheid den Heer C. H. VAN HERWERDEN, Kandidaat in de Godgeleerdheid aan de Hooge-School te *Groningen*, en den Heer J. TICHLER, Student aan de Hooge-School te *Utrecht*, als het best de Theologische Prijsvraag, naast den bekroonden, te hebben beantwoord, en een vereerend Getuigschrift waardig gekeurd; in die van de Wis- en Natuurkundige Wetenschappen, voor het vak der Schei- en Landhuishoudkunde, de Heeren A. G. VAN DER BOON MESCH, Kandidaat in de Letteren en Student in de Medicijnen, P. O. VAN DER CHYS, Kandidaat in de Letteren, beiden aan de Hooge-School te *Leyden*, en S. P. SCHELTEMA, Student in de Medicijnen te *Utrecht*; en

Lees:
A. G. van der Boon Mesch
et.

korten inhoud dezer, zoo uitgebreide en zoo veel bevattende, Redevoering op te geven. Wij moeten dus hier den lezer naar de openbare uitgave van dezelve, hetzij in de *Annales Académies* of de *Solennia* verwijzen.

en voor het vak der Sterrekunde den Heer G. J. VERDAM, Kandidaat in de Wis- en Natuurkundige Wetenschappen aan de Hooge-School te Leyden, en in de Fakulteit der Bespiegende Wijsbegeerte en Letteren de Heer J. H. KROON, Student in de Letteren aan het *Athenæum Illustre te Deventer*. Al deze bekroonde Heeren traden, naar opgeroepen rang, tot den Leerstoel op, van waar aan elk hunner, door den Heer *Rector Magnificus*, onder afzonderlijke, doeltreffende, welmeenende en aanmoedigende aanspraken, het hun toegekende gouden Eermetaal, of de loffelijkste Getuigfchriften uitgereikt werden.

De Redenaar eindigde zijne Redevoering, verliet het Spreekgestoelte, en nam zijne plaats bij zijne Amtgenooten. De fungerende Secretaris las nu het Besluit van Z. M. den Koning, volgens hetwelk de Hoogleeraar Mr. H. W. TYDEMAN, voor het nu begonnen Akademiejaar, tot *Rector Magnificus* benoemd was, behevens de namen der, door den Akademischen Senaat gekozene, H. H. Asfeslören, zijnde:

Uit de Godgeleerde *Fakulteit*; Profesör L. SURINGAR;

Uit de Wis- en Natuurkundige, Profesör G. G. C. REINWARDT;

Uit de Letterkundige; Prof. J. NIEUWENHUIS;

Uit de Geneeskundige, Profesör M. J. MACQUELIN;

en de, door H. H. Kuratoren benoemde, Secretaris van den Senaat, de Hoogleeraar Mr. N. SMALLENBURG. De, anders bij deze jaarlijksche plegtigheid, gewone voorlezing der, bij de onderscheidene Fakulteiten uitgeschrevene prijsvragen, werd, ter bespoediging van den tijd, niet gedaan, maar tot de openbare aankondiging van dezelve verwezen.

Hierop werd de Hoogleeraar P. HOFMAN PEERLKAMP door de Pedellen ten Leerstoel opgeleid, en sprak nu een uitmuntend Latijnsch Dichtstuk uit: hetzelfde was geheel overeenkomstig met het doel der feestviering, en veroorzaakte dien indruk, welken de Dichtkunst kan uitwerken op verstanden en harten, vatbaar om derzelve hooge waarde te gevoelen (*).

De Toonkunst verhief zich in zegepralende klanken, en weergalmde het geheele Heiligdom van de feestvierende toonen over het vrolijk genot van deze plegtige uren.

Deze Akademische plegtigheid geeindigd zijnde, verliet de feesttrein, in dezelfde orde, als hij in dezelve gekomen was, de Kerk; alleen met dit onderscheid, dat nu, volgens de Wet op de Hooge-Scholen, die *Fakulteit* den voorrang had, uit welke een Hoogleeraar den post van

Rec-

(*) Dit Gedicht is ook voor geene korte beschrijving van dezelfde inhoud vatbaar. Hetzelve is reeds gedrukt, en zal ook, waar schijnlijk, in de *Solemnia* worden opgenomen.

Rector Magnificus bekleedt; zijnde nu de *Regtsgeleerde*. De *Geneeskundige Fakulteit*, welke, bij het inkomen van den feeststoet, nog den eersten rang had bezeten, verkreeg nu, door de aftreding des Rectors uit dezelve, den laatsten. De optogt, even zoo begeleid, als bij deszelfs vertrek naar de Kerk, vertrok door de noorddeur uit dezelve, nemende den weg door de *Pieterskerkstraat*, over de *Pieterskerkgracht*, door de *Mooijapensteeg*, linksom langs de *Breedestraat*, het *Rapenburg* om, de *Doelenbrug* over, linksom langs de noordzijde van het *Rapenburg* naar het gebouw der Akademie. Hier scheidde het korps Studenten, om, na het genot van eenige ververschingen, zich des avonds weder te vereenigen, zoowel in den Schouwburg, als tot den aangekondigden omgang.

Na eenig vertoeven op de groote Senaatkamer van de Akademie, verlieten H. H. Kuratoren den Senaat. Het gansche korps van Hoogleraren begeleidde, op de gewone wijze, den nu aangekomen Heer *Rector-Magnificus*, Mr. H. W. TYDEMAN, in statigen trein, naar deszelfs woning. Hier ging hetzelfde uit een onder gelukwenschingen en pligtplegingen.

Al de Genoodigden tot het feestmaal, door H. H. Kuratoren in het Logement *de Burg* aangerigt, verzamelden zich, kort daar na, in hetzelfde. Gelijk H. H. Kuratoren, schoon met leedwezen, berusteden in de redenen, welke

Z. E. de Minister van Binnenlandsche Zaken; Onderwijs en Waterstaat, en zoo vele andere Genoodigden, als eene Kommissie uit de Leden van de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te *Leyden*, met derzelyver Griffier, en den Heer Rentmeester der Univerfiteit, bewogen hadden voor de bijwoning van den maaltijd te bedanken, zoo was het hun hoogstaangenaam al de andere Gasten te mogen begroeten en verwelkomen. Zoo ongaarne zij de overige Genoodigden misten, diep gevoelig waren zij, en alle de hooge Gasten over de belangvolle en ontzettende oorzaak der afwezigheid van Z. E. den Heer Gouverneur van Noord-Holland, veroorzaakt door de schrikkelijke ramp der ontzettende overstroming, welke een groot gedeelte van de Provincie, onder zijn beheer gesteld, ook zoo deerlijk had aangetast, dat Hoogstdezelfs tegenwoordigheid geen oogenblik kon gemist worden. Gevoelig voor dit leed, waren reeds de harten gestemd, om door daden dit gevoel te bewijzen, en met dat edel voornemen verenigden zich de Genoodigden aan den disch.

De Zaal was versierd met de uitmuntend fraai geschilderde Afbeeldfels van WILLEM I, den onvergetelijken Stichter der Hooge-Schole; Jr. JAN VAN DER DOES, derzelyver eersten *Kurator*, en van den Hoogleeraar J. SCALIGER, aan wien VAN DER DOES door den teedersten band van vriendschap was verbonden; dien de zeissen des

Dat is: (*)

OF HET

TWEEHONDERD-VIJFTIGSTE VERJAARFEEST

VAN

LEYDENS HOOGESCHOOL.

Daal, Muse, daal neêr, stort mij gezangen in
Op 't feest van Pallas, als die Horatius,
Door u geroerd, deed van zijn cither
Tot Jovis prijs, of van Cæsar vloeijen:

Of als die, welke eer, Calliopé zelve
Zijn luit bespelende, uw lievling Pindarus
Wijdde aan den lof der eedle helden,
Die voor hun Vaderland wilden sterven.

Wees ons gegroet, o schoonste der dagen, wees
Driewerf gegroet, o dag, waarop, na 't aakligst
Ontworsteld wee, onder 't geleide
Van den doorluchtigsten telg van Nassau,

Pal-

(*) Volgens de vertaling des Hoogleeraars zelve, door zijn Hoogel. ons ter mededeeling afgestaan.

Pallas zich heeft , verzelschapt van 't negental
En God Apollo, binnen des Leydenaars
Muren begeben , bij der braven
Handgeklap zich daar een burgt gevestigd.

Juich, zoo in 't vreugdvolle Elysiums dreven,
Waar, vrij van smart, de onsterflijken steeds reijen,
Ons leed of juichen 't hart der zaalgen
Tct meêgevoel en blijdschap opwekt;

Juich, deel in ons heil, o achtbren DOUSAAS schim,
Juich, schim des vromen Prins, op wien, als Vader,
Leyden, uw School 't hoofd ten hemel beurt,
In wien zij dankbaar haar' stichter huldigt.

Die School, door uw voorzorg, uw wijsheid gevest,
Stond pal bij het heftig bulderend stormgeloei,
Als de eik, die zijn vaste wortels schoot
Diep in den rug van 't gebergt van Taurus.

Een tweede WILLEM rees, *Leyden*, voor u op,
In wien gij u ziet uw' Vader herboren.
Groeï onder Hem! Zoo viere ons nakroost
Eenmaal dit feest met nog grootren luister!

M. SIEGENBEEK.

Na de voorlezing en-toejuiching dezer Ode, trad,
op dezelfde wijze, de Hoogleeraar S. SPEYERT
VAN DER EYK voor, en vergastte de dischge-
nooten op deze:

O D E

A D

ACADEMIAM LUGDUNO-BATAVAM.

Die VI Idûs Februarii MDCCCXXV.

Festiva sanctæ Palladis hoc die
Delubra fulgent, post duo sæcula
Decemque lustra, en ! fert Sacerdos
Thura Deæ ac meritos honores.

Cordi et Juventus, cui sacra Palladis
Jam vota solvit pectore fervido ;
Leidensium, et laudes Batavùm
Et Patriæ memorare gestit.

Factis Parentum jure Batava Gens
Gaudet, superbit sanguine nobili,
Quem fausta nobis haec dedisse
Tempora grato animo celebrat.

Mentes Tyrannus subdere vinculis
Postquam dedisset jussa ferocia,
Vexationes post acerbas,
Corda malo et satiata multo ;

Co-

Pars classis intrat, lætaque Civitas,
Consumpta ferè peste, fame, et metu,
Nutrimine exoptato abundat,
Magnificatque animo Datorem.

Quis ritè talem lætitiàm canet,
Huic Civitati quam una dabat dies?
Angore mortis pressa, vitæ
Munere mox hilarata Leida est.

Quantasque grates toto animo Deo,
Ac corde puro, solvere nunc amat,
Poenas heri quæ cœni inferorum,
Gaudia fert hodièque Coeli!

Servata Leida est! — salvaque Patria
Brevi superbit magnanimis viris,
Qui Patriam servare vitæ,
Consilio ac valere firmo.

Te Patre, tandem, Te, GUILIELMUS! fit
Nomen Batavum nobile et inclytum,
Condente Lugduni Lyceum,
Sæcula quod celebrant, Batavum.

Firma et fuisset, Principe Te, salus,
Genti fuisset si sapientia,
Quæ nota demùm post acerbos
Nobilium populi que casus.

Et munus illud continuò dabas,
Ut nostra Pallas lumina funderet
Tunc prima, quæ Europæ micarent,
Totus et hinc celebraret Orbis.

Leidæ merenti sanguine, cladibus,
Hæc orta dos est. Leida, laboribus
Clara, otium hoc lætum ac beatum
Nobili amat décorare famâ.

Sic disciplinis nomen et artibus
Accessit ingens: sic Patriæ salus
Increvit, hæc Leidâ vigente,
E tenebris nova lux refulsit.

Et firma mansit laus sua Pallâdi
Nostræ, Tyranno pressa licet novo,
Quassata sævis et procellis,
Extulit at sua dona flammis.

Tandem fugatis gentibus exteris,
Tu, Prime et Alter, Tu GUILIELME! qui
Rex, Gentem et exornas Batavam,
Et stabili imperio beabis.

Belgas, Batavos nomen idem ligat
Te Rege, nôrunt ambo animum Tuum,
Quo, Pattis instar, lege sanctâ,
Ceu sobolem, populos gubernas.

Sic laus Camoenis, gloria Apollini,
Nostræ Minervæ semper erit decus:
! Sic fama seros ad nepotes
Nomina tot generosa ducet.

Europa Belgis invideat pios
Reges, benigno qui moderamine
Justâque libertate firment
Perpetuam populo salutem!

S. SPEYÉRT VAN DER EYK.

Dat

Dat is (*)

A A N

DE HOOGESCHOOL TE LEYDEN,

Op den 8^{en} van Sprokkelmaand, 1825.

Het plegtig feest licht aan, na vijfmaal vijftig jaren;
Aan Pallas toegewijd, tot roem van 't Vaderland:
De Priestrenrij treedt voor, ontsteekt de reukaltaren,
En wierook stijgt om hoog, die voor de Godheid
brandt.

De fiere Jonglingschap voelt zich de borst door gloeijen
Voor Pallas, *Leydens* loon en der Bataven moed;
En uit de ontgloeide borst komt dank ten offer vloeijen,
't Herdenken aan den roem van 't Nederlandsche bloed.

Ja, het Bataafsche Volk juicht in den lof der Vadren,
Is trotsch op 't edel bloed, dat door hun adren vlood:
Met vurig dankgevoel zag het deez' feestdag nadren,
Omdat der Vadren deugd een heileeuw hun ontslood.

Een dwingeland dorst den geest, den vrijen geest te
boeijen,
Schreef dwangbevelen voor, vergoot het schuldloos
bloed;

Vond folteringen uit, deed Staatsorkanen loeijen,
Maar aan het bliksemvuur ontstak zich Neêrlands moed.

Door

(*) Deze vertaling, door ons ondernomen, heeft de Dichter nagezien en goedgekeurd.

Door sellen dwang geperst, dorst het zijn kluiſters breken,
En gordde 't harnas aan en toog ten heiligen ſtrijd :
De wreedſte ſlavernij kon zijnen moed ontſteken :
Nu werd zijn glinſtrent ſtaal aan 't Vaderland gewijd.

o *Briel*, mijn Vaderſtad ! nooit worde uw lof vergeten :
Gij, gj waart de eerste veſt, waar *Spanjes* trots voor
boog :

Der Helden moed brak daar den helschen ſlaven-keten,
En juichend ſteeg uw dank tot God , uw hulp, omhoog.

Een klein gedeelte juicht , nog zuchten Landgenooten ,
Door *Spanjes* dwang verheerd , in het ontzettendſt lot.
Helaas ! uw welzijns-bron is naauwelijks ontsproten :
: Nog veel meer jammer wacht : — hoop op de magt van
God !

U, *Leyden* ! ſchokt het leed, en Neêrland dreigt te vallen ,
Zoo gj niet moedig blijft in uwen nood en druk :
Blijf moedig , Burgerschaar ! beſcherm uw grijze wallen :
Één Held heeft Nederland : Hij waakt voor uw gelak.

En zoo is 't ook gebeurd : gj, eerbiedwaarde *Oranje* !
Trokt u de heilge zaak der Batavieren aan :
En, met het oog op God, braveerdet gj dat *Spanje*,
Welks woestheid dorst den klaauw aan Neêrlands
vrijheid slaan.

Maar, ach ! uw lot bleef wreed ! o dappre Leydenaren !
Met elken dag werd ſtaag uw rampſpoed meerder
bang :
De honger , pest en dood ging door uw veſten waren ,
En velde uw moed ter neer , dreigde u met ondergang.

Reeds door 't Bataafsche volk met golven overstogen,
En sleept zijn bodem voort, schoon 't schietgevaarte
brandt.

Zoo kiest de Batavier de kracht van stroom en golven;
Verdrinkt zijn' vrijen grond voor des Tirans geweld:
En eer het gansche Land door watersvloed bedolven,
Dan dat zijn vrije ziel zich in zijn kniusters knelt.

Daar treft een ijde vrees des vijands legerscharen: —
Gods Almagt spreekt die vrees: — de vijand kiest
de vlugt:
(Wat ongewone kracht!) de wind verheft de baren:
De muur stort ramm'lend neêr en daverd door de lucht.

Een deel der vloot rukt in; en *Leydens* Burgerije,
Schier afgemat door pest, door honger en door
schrik,
Ziet, bij den overvloed, het eind' der slavernije;
En dank stijgt op tot God in 't eigen oogenblik.

Wie kan zoo groote vreugd, naast eisch van waarheid,
zingen,
Die deze groote dag der Burgerije schonk?
Nog kortlings mogt de dood de gansche stad omringen,
Nu was 't de levenszon, die weêr in *Leyden* blonk.

De lofzang rijst tot God; de ziel is opgetogen,
Het hart klopt voor de vreugd: o *gistren* nog in nood!
Zou niet de dankbaarheid des Hemels hulp verhoogen?
Het *heden* weert geheel de vrees voor wissel dood!

Ja, *Leyden* is ontzet! Heel Neêrland is behouden!
Dra roemt het Vaderland op Helden, groot in moed,

Die, in het wreedst gevaar, op 's Hemels magt ver-
trouwen,
De zege, was het nood? behaalden met hun bloed.

Door u, dien wij, met regt, een' dierbren Vader noemen,
: Die der Bataven naam veradelt door uw deugd,
U, WILLEM! mogen wij den *eersten Stichter* roemen,
. Van *Leydens* Hooge-School, dien tempel voor de
jeugd.

Was toen de scepter U, als Rijksoverste, opgedragen,
. 'S Lands welzijn waar' gevest op onverwrikbren grond,
Zoo 't volk was wijs geweest door die ontelbre slagen,
. Die het, na Uwen dood; te droevig ondervond.

En Gij hebt deze gift zoo onverwijd geschonken:
. Op uwen enklen wenk rees Pallas praalgesticht;
En heeft zoo de eerste straal van wijsheid hier ge-
blonken,
. Die niet alleen Euroop', maar heel onze aard' verlicht.

Die weldaad was het loon van ramp, en bloed, en tranen;
Door leed werd *Leyden* groot: door heldendengd
vermaard:
De faam vermeldt haar lof, en kon het heilspoor banen,
Waar door haar roem nu klimt, waar wijsheid gloort
op de aard'.

Zoo mogt en Wetenschap en Kunst in luister bloeijen,
. Zoo steeg de roem des Lands uit zoo veel heilgemis,
Zoo kon hier uit het leed de rijkste zegen groeijen,
En rees het helderst licht uit dikke duisternis!

En

En bleef Minerva's lof zich, glorierijk, verheffen,
Schoon nieuwe dwinglandij haar naar het leven stak,
Doch kon haar bliksemschicht haar niet het harte treffen,
Daar op haar fiere borst de kracht des bliksems brak.

Zij vloden, eindelijk, weg, die woeste vreemdelingen:
Gij, tweede WILLEM! steegt, als de Eerste, op
Neêrlands troon,
En schenkt 't Bataafsche volk de beste zegeningen,
En door een vast bewind omluistert gij uw kroon.

Ja: onder uw bestuur mag onze naam herleven:
Gij hebt Bataaf en Belg verbroederd door een' band:
Als Vorst en Vader hebt Ge een heilige wet gegeven,
Regeert Ge, als kroost, het volk van 't zelfde Va-
derland.

Zoo moet der Muzen lof, door Febus feestgezangen,
Verbreiden Pallas roem, haar altijd toegebracht;
Zoo moet de Faam den toon der dankbaarheid ver-
vangen,
En brengen haren roem aan 't verste nageslacht.

Europa moog' den Belg zijn braven Vorst benijden:
Wij danken zijn bestuur, het welzijn van ons Land.
Zijn wijsheid en zijn trouw blijve ons voor dwang be-
vrijden;
De Vorst zij aan zijn Volk; het Volk den Vorst
verpand. (*)

Niet

(*) Het behoeft aanwelyks herinnerd te worden, dat de Latijnsche gedichten alleen zijn voorgelezen; de vertalingen zijn van latere dagteekening.

Niet minder, dan de vorige, werd ook deze dichter met de erkentelijke toejuicing van al de Dischgenooten vereerd. Trad alzoo de Dichtkunst voor, — waren hare toonen zoo verrassend, als treffend, de ondubbelzinnigste deelneming en belangstelling waren algemeen.

Eensgezindheid, eene blakende zucht voor de Letteren en Wetenschappen straalden door in elk gesprek, en de feestzaal bevatte een aanzienlijken kring, niet slechts van Hooge Geestgenooten, maar van eerbiedwaardige Mannen, verdienstelijk voor Kerk en Staat, voorstanders van waarheid, regt en trouwe, beminnaars van ware geleerdheid, arbeiders in- en beschermers van het rijk van ware verlichting en zedelijke beschaving. Ja, had de toevloed der menigte in de Kerk zich kunnen verlustigen aan een zoo zeldzaam schouwspel van zoo vele Geleerden uit alle oorden van het Rijk, hier was het een bevallig schouwspel, zoo vele beroemde Mannen, als broeders, bij een te zien, doërgloeid van één gevoel, vereenigd tot één doel: *het heil der menschheid door wijsheid en deugd.*

Gedurende den tusschentijd, was elk vol verlangen naar den avond, waar op hij de schoonste kunstverlichtingen en den plegtigen omgang, volgens het openlijk bekend gemaakte Programma, zou aanschouwen, en die hem de streelendste genoegens voorspelden. Meer dan ooit was door zeer velen naar dien voorouderlijken optogt, wel-

welken zij nu zouden aanschouwen, gevraagd, dezelve bij *Orlers*, in zijne Beschrijving van Leyden, na met geestdrift gelezen, door deskundigen op nieuw verhaald en verklaard. Het Leydsche Dagblad had denzelven aan zijne lezers, ter onderrigting, kortelijk medegedeeld. — Inmiddels vloeide eene menigte, welke zich van toegangbiljetten, met wijze voorzorg, door H. H. Studenten reeds op den vorigen Zaterdag uitgedeeld, voorzien had, naar den Schouwburg, in welken, tijdig geopend, men de menigte, voor zoó veel hij dezelve kon bevatten, zag binnen stroomen, om plaats te nemen voor een vermaak, hetgeen haar thans, geheel *om niet*, werd geschonken, en hetgeen velen van deze klasse van menschen mischien nooit genoten hadden, en zich van hetzelfde geen denkbeeld konden vormen. Geheel opregt en eenstemmig was de blijdschap over dit genot; luidruchtig klonken daarvan de bewijzen. Bak en galerij waren opgepropt met nieuwsgierigen. De Heeren Studenten hadden voor zich de loges en het amphitheater behouden. De vreugde, die zij door dit vermaak aan de bijeenverzamelde schare deden genieten, en in zoo luide toonen weergalmde, moest hen overtuigen, dat de gemaakte kosten niet aan ongevoeligen en ondankbaren verkwist, maar tot een weldadig doel besteed waren. Te vijf ure nam de aangekondigde Tooneelvertooning eenen aanvang. Het

meergemeld verdienstelijk Tooneelgezelschap , onder de bescherming van Z. K. H. den Prins van Oranje , en het bestuur van de Heeren OBELT , VAN OVERVEST KUP en DE KONING , voerde ten tooneele : *de Schrijnwerker van Lijfland of de Doorluchtige Reizigers* , Geschiedkundig Blijspel , getrokken uit de geschiedenis van het tijdvak der regering van Ruslands Vorst , PETER DEN GROOTEN , naar het Fransche van den Heer DUVAL , door den Heer C. VAN DER VYVER ; gevolgd van de *Kalkoen van Breda* , vrolijk Blijspel met zang. — Was de schaar , in den aanvang , geheel in de vreugde uitgelaten , de goede orde bleef ongestoord , en aan de steeds , van oogenblik tot oogenblik , toenemende filte , zag men de aandacht opgewekt , de belangstelling vermeerderen , en men moest zich overtuigen , dat , bij dit zingenot , ook de verstandelijke vermogens in werking gebragt waren. De geestige uitdrukkingen werden zoo wel , als de gepaste vervulling der rollen toegejuichd ; en , opgetogen van zelfsvoldoening , verliet de vermaak genoten hebbende , en nog genietende menigte , na het eindigen dezer Tooneelvertooning , des avonds te negen ure , den schouwburg , zich verheugende over zoo veel schuldeloos vermaak , waarvan de herdenking haar onvergetelijk is.

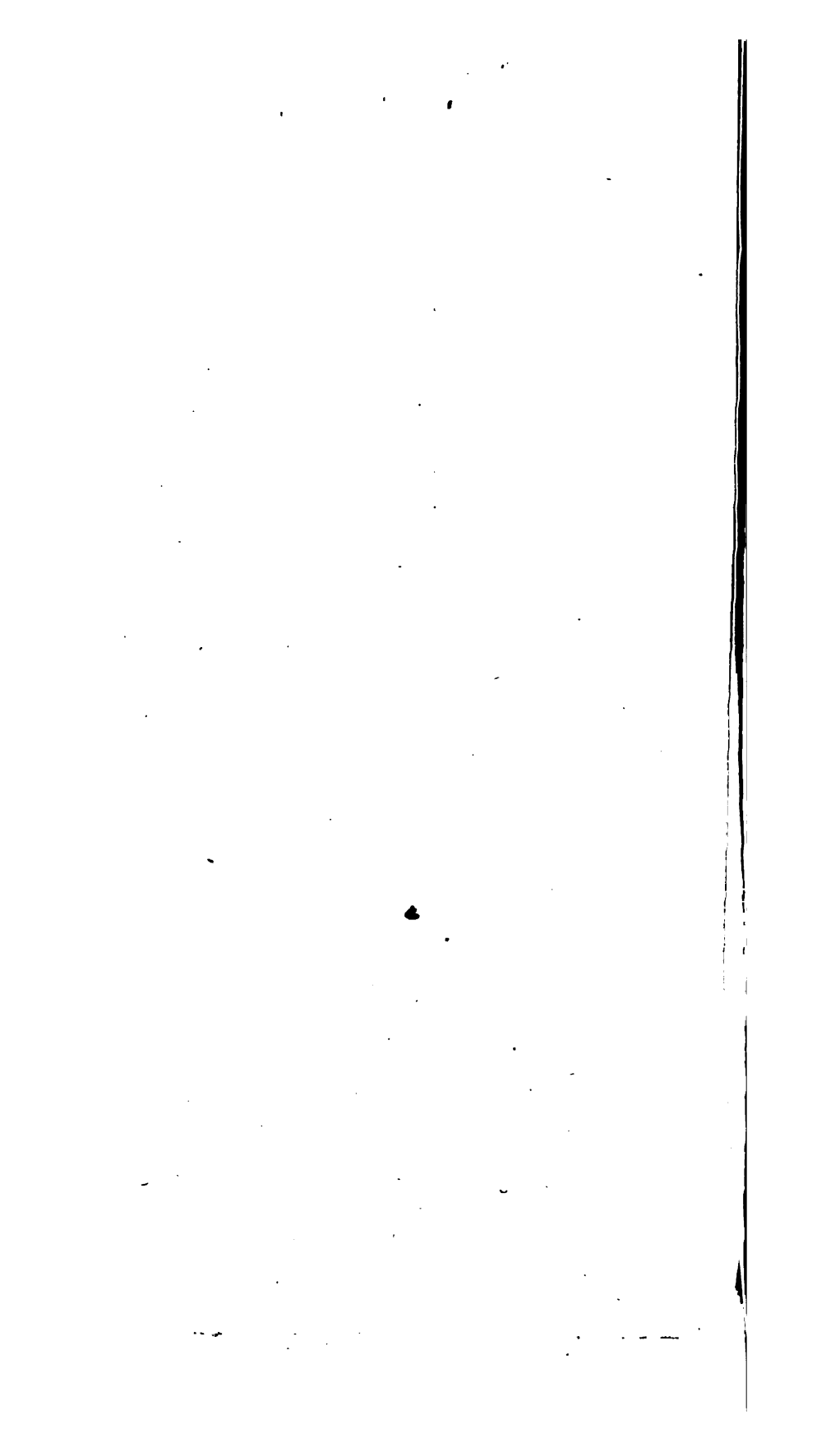
En nu reeds waren al de feestlichten , door de geheele stad , ontstoken en in vollen , van
rond-

rondom zich heldere stralen schietenden, luister: Men zag deze niet alleen aan alle openbare gebouwen, maar ook aan bijzondere huizen, met smaak aangebragt. Geheele buurten prijkten door brandende feestlichten, aan guirlandes hangende, in schitterenden glans. Het schoone weder, de heldere lucht, de silte van den wind, dit alles begunstigde de verlichting. Ontelbaar en onoverzienlijk was de menigte van aanschouwers. Zij greide onophoudelijk aan, en, van alom te zamen gestroomd, verzamelde zij zich op die punten, alwaar de plegtstatige omgang der H. H. Studenten, volgens het bekende *Programma*, zou voorbijtrekken. Langs dien weg waren al de huizen, van boven tot beneden, met aanschouwers opgevuld. Op de straten stond de schare als opeengedrongen, en bleef nogtans de orde ongestoord. Het verlangen naar en de belangstelling in den verwachtwordenden optogt was in elks mond, kon op elks gelaat en in elks houding gelezen worden. Naauwelijks was ook het, bij het *Programma* bepaalde, uur geslagen, of de merkwaardige optogt nam, bij brandende fakkels, te midden der lichtende feestlampen, die alom hunne heldere stralen verspreidden, eenen aanvang. Voorgegaan en begeleid door eene bezetting van Kurasfiers, ten einde denzelven een vrijen weg te banen, kondigde derzelver trompetgeschal den naderenden feeststoet aan. Opgetogen stond de menigte, en

kon zich niet verzadigen aan zoo voortreffelijke, als doeltreffende voorstelling, die alle verbeelding overtrof. Jubelde men over den roem der Vadersen, het was, als of men die edele, uitmuntende, onsterfelijke mannen aanschouwde, zoo als zij eenmaal geleefd hadden. De verbeelding werd geheel in het verledene — tweehonderd en vijftig jaren terug geroepen. Men zag levendig, hetgeen toen de algemeene belangstelling en blijdschap had opgewekt: men zag die onverschrokken helden, die moedige mannen, welke, bij de vestiging en inwijding der Hooge-School, geene gevaren vreesden, voor geene vervolging sidderden; die, door den EERSTEN WILLEM geroepen, zijne stichting, zoo plegtstafig, inhuldigden en dezelve vestigden, bij het vooruitzicht, dat zij den trots der eeuwen zou verduren. — Men zag deze edelen in hunne eigene kleeding (*), in hun eigenaardigen wapendos, in die juiste gepastheid der kostumen, in die beste orde, in die achtbaarheid en deftigheid, in die fiere houding, welke ons nog, bij hunne afbeeldfels, achting en eerbied afdwingen. De beeldsprakige vertooning was volkomen getroffen. Zij voerde ons in de eeuw van onzen heldenroem terug, en bepaalde onze verbeelding bij de edelen, wier nagedachtenis, door

(*) Al de kleedingstukken zijn, in Leyden alleen, gemaakt volgens het plan en de opgave van de feestkommissie.

door hunne daden, dierbaar en onsterfelijk is. De hoplieden, de vaandragers, de tamboers, pijpers en schutters, de geleerde en voorname mannen, de getrouwe en moedige Regenten van die dagen, alles, het geheel zoo wel, als de afzonderlijke en onderscheidene deelen der geheele zinnebeeldige voorstelling; alles beantwoordde volkomen aan hetgeen de geschiedenis van dien optogt voor de vergetelheid heeft beveiligd, en het graveerijst bewaard (*).

Het is ons bijzonder aangenaam van dezen zinnebeeldigen optogt, in dit ons Gedenkschrift, de volgende, naauwkeurige beschrijving te kunnen geven. Deze verklaart tevens de zoo juiste afbeelding van denzelfven in de bijgevoegde plaat, en bewaart, in de naamvermelding der H. H. Studenten, bij elken voorgestelden persoon, zijne nagedachtenis voor de nakomelingschap, als een blijvend gedenkteeken van hunne edele geestdrift, om, door zoo treffende personsvorbeelding, den roem der vaderen, zichtbaar, te doen herleven.

De Heeren J. A. VOLCKER en J. A. CARLIER openen, als Vaandrags, den trein.

Hier op volgen de Heeren P. O. VAN DER CHYS en J. BOON, als Tamboers, hebbende, in hun midden, den Heer R. JORDENS, als Pijper.

De

(*) De oude platen van dien optogt zijn, doorgaans, te vinden in de *Beschrijving van Leyden* door ORLANS.

De voorhoede werd voorafgegaan door de Heeren C. P. WICHERLINK en W. F. VAN REEDE VAN OUDSHOORN; rekkende de eerste voor den Kapitein *Claas Huygensz. Gael*, en de tweede den Kapitein *Claas Dirksz. van Montfoort*.

De Leydsche Burgerij, behoorende tot de vandelen dezer Kapiteinen, werd voorgesteld door *zestien* Heeren Studenten, zijnde: *Lucas & J. Peet*

De Heeren DE KANTER, F. BACKER, C. W. O. VAN DORSSER, D. R. GEYERS DEYNOOT, E. RUITENSCHILD, *Lucas & J. Peet* J. VAN DISSEL, C. R. BENTFORT, P. J. LADAGE, D. VAN WOELDEREN, J. H. WARTJOUW, J. A. VEEKMAN, J. G. P. MULLER, B. S. VAN DEINSE, C. M. WINTGENS, D. L. VAN DER VOORT MAARSCHALK en H. W. WAARDENBURG.

Nu vertoont zich *SACRA SCRIPTURA* of de *GODGELEERDHEID*, in eene majestueusche houding, het zwaard des geloofs in de regter- en de H. Schrift, geopend, in de linkerhand houdende, op eenen, met een starrekleed versierden, zegenwagen, overdekt met eenen troonhemel, en getrokken door zes paarden, omhangen met lange, witte, met zwart omzoomde, kleeden, en met witte leidfelen getoomd, aan de hand geleid door zes bedienden. Zij werd voorgesteld door den Heer J. M. A. ROELANTS. Naast den wagen, ter regterzijde, gingen de Evangelisten *Mattheus* en *Lucas*, en ter linkerzijde de Evangelisten *Marcus* en *Joannes*. De Heer
H. P.

H. P. TIMMERS VERHOEVEN verbeeldde *Mattheus*, de Heer N. J. A. ROLDANUS *Marcus*, de Heer H. E. WEYERS *Lucas*, en de Heer G. BOELE VAN SCHAGEN *Joannes*.

Hierna volgt de trein in deze orde:

Salvius Julianus voorgesteld door den Heer J. T. ROESSINGH UDINK.

Papinianus, voorgesteld door den Heer M. COEHOORN VAN SCHELTINGA.

Twee Helbaardiers, voorgesteld door de Heeren C. BOSCH VAARTMANS en A. VAN DER BURCH.

JUSTITIA, voorgesteld door den Heer R. PIT.

Een Helbaardier, voorgesteld door den Heer J. H. CARPENTIER ALTING.

Ulpianus, voorgesteld door den Heer D. TIEBOEL SIEGENBEEK.

Tribonianus, voorgesteld door den Heer H. C. J. HOOG.

Een Helbaardier, voorgesteld door den Heer W. J. M. HUYGENS.

Hippocrates, voorgesteld door den Heer A. P. TIRION.

Galenus, voorgesteld door den Heer H. J. FORTUJN.

MEDICINA, voorgesteld door den Heer J. P. S. CRAMER.

Dioscorides, voorgesteld door den Heer F. S. OPTENNOORT.

The-

Theophrastus, voorgesteld door den Heer G. J. BRUCE.

De Helbaardiers van *Medicina* vervoegden zich rondom en bij haar en hare Priesters, waar zij het noodig oordeelden, om de ruimte te beveiligen. Zij bestonden uit de Heeren J. A. ROMBACH, D. H. WICHERLINK, B. C. SCHNEIDERS VAN GREIFFENSWERT, en A. P. VERMAAT.

Aristoteles, voorgesteld door den Heer R. J. LOISEL.

Plato, voorgesteld door den Heer J. F. VAN BEMMELEN.

MINERVA, voorgesteld door den Heer E. C. DE CASEMBROOT.

Cicero, voorgesteld door den Heer J. W. RACER FORTUYN.

Virgilius, voorgesteld door den Heer G. J. VERDAM.

De Heeren B. S. TENCKINCK, J. H. D. SCHENKENBERG VAN MIEROP, W. MACQUELYN en VON SCHWARZENBERG waren de Helbaardiers van *MINERVA*, en omringden haar, zoo als zulks het behoud der orde vorderde.

Vier Stadspeellieden, voorgesteld door de Heeren W. B. BARENDS, G. PIGEAUD, P. P. REPELAER en, en gevolgd door vier Stads-roedragende boden, door de Heeren A. J. T. DE BORDES, D. J. DE VOS BROUWER, F. ER-

ME-

MERINS en **J. H. HANA** · openen den achtbaren trein van Geleerden, Staatsmannen, Regenten en Regters, welke de eerste inwijding der Hoog-Schole, als de *eerste* Hoogleeraren, bijwoonden, of op Hoog gezag, of door ambtsbetrekking, dezelve met hunne tegenwoordigheid yereerden. Zij gaan in de volgende orde:

De Hoogleeraar in de *Godgeleerdheid*, *Kasper Jansz. Koolhaze*, voorgesteld door deszelfs nakomeling, den Heer **H. G. KOOLHAAS**, gaat tusfchen de Heeren **W. A. VAN DE GRAAFF** en **L. F. SURINGAR**, in het karakter, de *eerste*, van den Vertegenwoordiger van **Z. D. H. WILLEM I**; bij deze plegtige inhuldiging van Zijne onvergankelijke sifting, den edelen **Mr. Gerard van Wyngaarden**, en de tweede in dat van Jonkheer *Jakob van der Does*.

De Hoogleeraar in de *Regtsgeleerdheid*, **Mr. Diederick van den Nieuborch**, voorgesteld door den Heer **B. DONKER CURTIUS**, is in het midden der Heeren **J. J. A. A. VAN PALLANDT**, en **J. SOUTENDAM**; verbeeldende de *eerste* den eersten Kurator der Hoog-Schole, den onvergankelijkken Jonkheer *Johan van der Does*, en de ander **Mr. Artus van Bredenroede**.

Tusfchen Jonkheer *Aert van Duyvenvoorde* ter regter en *Foy van Brouckhoven*, Hoofdschout van Leyden, is de Hoogleeraar in de *Regtsgeleerdheid*, **Mr. Joost de Menyn**. De Heer **P. F. TIMMERS VERHOEVEN** bekleedde den rang de-

dezes Hoogleeraars. De Heeren **A. G. TEGEL** en **A. PEERLKAMP** vergezelden hem, in de kleding zijner beide voornoemde hooge geleiders.

Lees "Ryder"
De Hoogleeraar in de *Geneeskunde*, **Dr. Pieter van Forest**, door den Heer **F. DE KEYZER** voorgesteld, wordt begeleid door den Heer als den Burgemeester *Willem Jansz. van Heems-kerk*, en den Heer **H. V. VAN WESELE SCHOLTEN**, als den Burgemeester *Diederick Jacobz. van Montfoort*. (*)

De Hoogleeraar in de *Geneeskunde*, **Dr. Laurens van Oorshot**, door den Heer **W. H. D. SURINGAR** voorgesteld, heeft tot zijne geleiders de Heeren **M. G. PAUW**, als de Burgemeester
Wil-

(*) Men heeft de verwondering te kennen gegeven, dat **P. A. VAN DE WERFF** niet, bij dezen plegtigen optogt, genoemd wordt. „Die Douza ziet, begeert ook Van de Weiff te sanschouwen:” zegt de **BARON COLLOT D'ESCURY**, in zijn *Hollands roem in kunsten en wetenschappen*, IIe Deel, bl. 48. En terecht. Hetgeen **DOUZA** voor Leyden op de wallen was, was **VAN DE WERFF** in de Raadsaal. Hij was echter toen geen Burgemeester, maar alleen Raad. De geleerde **J. W. TE WATER** zegt, in de *Levensbijzonderheden* van dezen achtbaren Burgervader, dat „hij geen Kurator was: waarschijnlijk, omdat hij der „Latynsche taal niet magtig was: doch dat hij nogtans kende „en behartigde de belangen der Universiteit, als zeer naauw „verbonden met de welvaart der stad.” Hij was aangesteld tot *Commissaris-Generaal van de vivres en provianden voor al het krijgsvolk in dienst van den Staat*, en men meent, dat deze zijn belangrijke post, op den dag der inwijding, elders zijne tegenwoordigheid heeft vereischt. — Het is ook bijzonder, dat de standvastige **JAN VAN HOUT** niet onder dezen plegtigen trein genoemd wordt.

Willem van Loo en *E. B. SWALUË*, als den Schepen *Cornelisz. Adriaansz. van Barrevelt*.

In het midden van de Heeren *A. G. C. ALSCHÉ*, als den Schepen *Cornelis Huygeusz. van Thoorenuliet*, en *D. H. LEVYSSOHN*, als den Schepen *Pieter Henriczsz. Wasfenaer*, is de Heer *T. W. J. JUYNBOLL*, voorstellende den Hoogleraar in de *Wis- en Sterrekunde*, *Geraert de Bont*.

Eindelijk verschijnt de Hoogleraar in de Wijsbegeerte, *Cornelis Grotius*. Hij wordt voorgesteld door den Heer *D. R. KAPESE*. De Heeren *A. TAK*, als de Schepen *Pieter Oom Pietersz.*, en *J. J. L. VAN DER BRUGGEN*, als de Schepen *Pieter Jorisz. Pieter*, vergezellen hem.

De geheele trein wordt, als in zegepraal, opgesloten door:

De Heeren *C. J. SOEK* en *J. VAN DEN OEVER*, als *Vaandrugs*.

De Heeren *K. F. J. LYHBER* en *H. BRON*, als *Tamboers*, hebbende in hun midden den Heer *H. A. VAN THYB HANNES*, als *Pijper*.

De Heeren *A. ZELDERS* en *J. KLERK Pz.* toeren, in de hoedanigheid der Kapiteanen *Aelbrecht van Raephorst* en *Symon van Veen*, de achterhoede aan. Zij zelve bestaat uit de Heeren:

J. H. J. HUYGENS, *L. BLONK*, *R. L. VAN DEN BROEK*, *J. C. SMELTZER*, *J. B. MOQUETTE*, *M. S. KOMPENHANS*, *L. J. VAN MAANEN*, *W. A. W.*

VAN HAERSOLTE, A. VEDER, R. DE GOEIJEN, O. BLOMHERT, W. H. HOUWER MULECK, G. VAN BORK, W. LEHMAN DE LEHNSFELD, C. LANGEWEG en H. G. GROENEWEG.

De Heeren, Leden der Feest-Kommissie, G. VAN DER MIEDEN, F. DE GREVE, G.A. VAN LIMBURG BROUWER, L. J. SUNDORFF en M. G. TIMMERS VERHOEVEN bevonden zich steeds daar ter plaatse bij den optogt, waar hunne tegenwoordigheid werd vereischt; als noodzakelijk, om den geheelen omgang met dat beleid te besturen, en in die rangschikking te bewaren, welke denzelven, overal, op eene gelijke wijze, dezelfde belangvolle uitwerking kon geven. Welverdiend moge de eer genoemd worden, welke hun daar voor erkentelijk wordt toegebracht: zij worden, op de plaat, alzoo op verschillende punten voorgesteld.

In statigen gang trok deze plegtige optogt langs al de Straten en Grachten, in het Programma aangekondigd. (*) Overal werd dezelve bewonderd en vereerd. De goedkeuring was algemeen, en werd door de levendigste gesprekken en de ondubbelzinnigste juichtoonen der menigte kenbaar. Alles beantwoordde ook volkomen aan het voorgestelde doel. De Edele Jongelingschap was onvermoeid in het bereiken van hetzel-

(*) Zie blad. 29.

zelve. Eensgezindheid verhoogde den luister. De orde bleef ongehinderd bewaard. De vlugge rosen werden door derzelyer jeugdige berijders in den statigen tred gehouden. Zij was eene, bij het tegenwoordige geslacht, nooit geziene vertooning; maar ook daar door veroorzaakte zij een nooit gevoelden indruk. Zij was eene, niet minder plegtstatige, inhuldiging der Hooge-Schole voor den nieuwen zesden halven eeuwkring, als zij voor den eersten geweest was bij hare oprigting. Gesicht onder het geklikklak der wapenen; bij de vrees voor de uitbarsting der donkere wolken; die haar omschenen, blootgesteld aan de wangunst harer vijanden en benijders; mogt zij zich thans, onder het genot van de beste voordeelen, met de blijfste verwachtingen streelen. De vrede zwaaide over haar den olijftak; de zon des lichts bescheen haar onbeneveld; haar bestaan was beveiligd. Een Vorst, uit Nederlandsch bloed, een andere WILLEM I was haar veilige beschermers. Haar bestuur was aan wijze, geleerde en edele mannen toevertrouwd. De roem harer Hoogleeraren schitterde door taal, pen en onderwijs. De *Godgeleerdheid*, op haren zegewagen gezeten, was omfraald van de glansen der verlichting. De *Regtsgeleerdheid* juichte op hare eerbiedwaardige Beschermers. De *Geneeskunde* zag, met een Goddelijken blik van goed-

keuring; op de Weldoeners, die zij der aarde schonk. De Godin der Wijsheid scheen nedergedaald, om, met de aarde, te juichen in den bloei van Kunsten en Wetenschappen en hare Priesters te zegenen. Door eene luisterrijke eerepoort traden zij allen het nieuwe tijdperk in. De dankbare jeugd strooide haren weg met groenende palmen. Juichende Burgers geleidden en vergezelden haar. Trommels en fluiten, trompetten en schalmeijen weergalmden ter harer eere door het luchtruim; de feestlampen herschiepen den nacht in een helderen dag!

Zoo deden dan de feesthoudende studerende jongelingen de beroemde Vaderen herleven in hunne zoo wel toegepaste hulde! Zoo toonden zij, wchte aftammelingen te zijn van die Nederlanders, welke, met het gebouw der vrijheid, den tempel der wijsheid hebben gesticht, voor welks, hoe dikwijls aangerande, maar de woede van tijd en geweld trotserende, vestiging, zij ten feeste togen. Zoo bewezen zij, in de voorstelling dezer vereenigde schaar van achtbare Voorvaderen, hunne edele zucht om eens te worden, hetgeen deze waren. Zoo ontzagen zij noch moeiten, noch kosten, om, bij den roem van het voorgeslacht, den luister hunner feestviering te verhoogen, en voor tijdgehoot en nakomelingschap door daden te toonen. dat zij, ontgloed door het edel gedrag

drag der Vadersen, hunne hooge bestemming gevoelden.

Tot laat in den nacht, begunstigd door het schoone weder, mogt de feestvierende menigte zich verlustigen. De plegtige optogt duurde tot bijna half drie ure. Boeide dezelve aller aandacht, werd hij door eene groote menigte gevolgd, overal waren de doorslaandste bewijzen van de hartelijkste deelneming aan de jubelende Hooge-Schole, op de sprekendste wijze, zichtbaar: voortreffelijk waren door de geheele stad de kunstverlichtingen. Al de gebouwen, tot de Hooge-School behorende, waren, op dit haar Verjaarsfeest, met gaillumineerde Eerepoorten gesierd. Voor *het gebouw der Akademie* stond eene rij van acht kolommen, naar de *Korintische* bouworde, door bloemkransen aan elkander verbonden. Op elke kolom prijkte eene groote lauwerkrans. Voor elke deur van *het gebouw der Ontleedkunde* praalde eene poort, naar de *Iönische* inrigting verwaardigd. Rondom het geheele breede plein waren slingers aangebragt, waar door de geheele voorstelling aan elkander verbonden was, en den schitterendsten glans verspreidde. Het *Museum* van de Natuurlijke Geschiedenis en Oudheden onderscheidde zich, op het fraaist, door het verlichten van al de kozijnen, en de guirlanden, welke rondom hetzelfde uitblonken. Voor het Ziekenhuis (*Nosocomium*) waren twee nit-

muntende fraaije kolommen opgerigt, naar de *Korintifche* wijze, welke door bloemkranfen aan elkander gehecht waren. — Voor de aanzienlijke woning van den Heer Burgemeester der Stad, en, in die achtbare hoedanigheid, *Medekurator* der Hooge-School, stonden drie, door bloemfestoenen aan een verbondene kolommen. Op de middelste praalde het standbeeld van *MIRNERVA*; op de andere het wapen van de *AKADEMIE*, vereenigd met het wapen van de *STAD* op de derde; eene uitmuntende zinspeling op de onafgebroke en voortdurende vereeniging van Stad en Hooge-School, en de dubbele betrekking, in welke Z. Ed. Achtb. het feest vierde. Het deftige huis van den afgetreden Heer *Rector Magnificus* praalde, even als dat van den nieuw aangekomenen, met fierlijke en sterk verlichte Eerepoorten. De woningen van al de Hoogleeraren waren met smaak en rijk verlicht, door onderscheidene Eerepoorten of Eerezuilen.

Voor de Societeit der H. H. Studenten, op de Breedeftraat, stond de keurig geordonneerde Eerepoort, geheel van latwerk. (*) In dezelve werd, op een helder verlicht Chasfnet, gelezen:

CIV.

(*) Zie deze Eerepoort vermeld in onze *Beschrijving van het vijfde halve Eeupfeest over het Outzet der Stad Leyden*, enz.

CIV. ACAD. <LEID.

VIII FEBR. MDCCCXXV.

*Leidensis spectat Capitoli immobile Saxum
Europe placidis æmula luminum.
Hanc habet sedem priscis Dea cara Batavis
Simplicitas cultu sueta nitere suo.
Circumstant majorum Umbrae et Reverentia magni
Nominis et vigilat sanctus in arce Pudor,
Perpetuosque afflat generosis mentibus ignes;
Quis tantum, a proavis degenerasset, mori est.*

Dat is:

DE BURGERS VAN LEYDENS HOOGE-SCHOOL

OP DEN 8 FEBRUARIJ, 1825.

*'T naijverig Euroop' ziet, met goedgunstige oogen,
Het Leydsche kapitoel, als rots, in volle kracht.
Eenvoudigheid, die slechts op eigen dienst durst
bogen,
Woont hier, als lieveling van 't oud Bataafsch
geslacht.
Bij d'eerbied voor dien naam staan hier der Vadren
schimmen
Rondom, door eergevoel bewaakt en vergezeld:
Waar voor, bij 't edel vuur, dat in de ziel blijft
glimmen,
't Ontaarden van den stam alleen als sterven geldt.*

Dit gebouw der Societeit, door een snoer, aan hetwelk de wapens van de Stad en de Akademie, door heldere lampen verlicht, prijkten, aan het Stadhuis verbonden, wees het zinnebeeld der vereeniging van Stad en Akademie aan. Het Raadhuis zelf was buitengewoon verlicht. Voor hetzelfde was opgericht eene hooge Poort, volgens de *Iönische* bouworde, in welker *frontispies* geplaatst was eene treffende beeldrijke voorstelling. Men aanschouwde MINERVA, de Godin der Wijsheid, en de *Leydsche Stedemaagd*, door den band van moed en trouwe vereenigd. Aan dien band hingen de wapens van Hoogeschool en Stad. De sieraden, hier aangebragt, bevatteden de zinspelingen op die vereeniging, zoo heilzaam, niet alleen voor den bloei van Kunsten en Wetenschappen, maar ook voor den Landbouw, de Zeevaart, den Koophandel, de Fabrieken, Trafijken, en alle andere takken en vakken van Nijverheid, die 's volks geluk bevorderen, bevestigen en uitbreiden. Men bewonderde hier weder de nog immer werkzame en ongedoofde geestkracht in het treffende penseel van den drieentachtigjarigen Grijsaard, den verdienstelijken PIETER DE GROOT. — Behalve deze treffende beschouwing, waren van de Hoofdwacht der militaire bezetting, langs al de ingangen van de Stadhuis-poort, en de Vleeschhal tot aan de Hoofdwacht der schutterij, latten poorten geplaatst, die door bloemkransen, ter geheele
breed-

Breedte van het Stadhuis, aan elkander verbonden waren, en de lichten in alle kozijnen dit gebouw eene nooit geziene, maar uitmuntende vertooning schonken.

De Eerepoorten, welke, aan de beide einden van de Breedestraat, van geschilderd latwerk, fraai incengewerkt, waren geplaatst, leverden, door de aan beide zijden aangebrachte kunstverlichting, eene prachtige vertooning op. Ja; het was een heerlijk schouwspel, toen de plegtstatige optocht door dezelve heen trok. Zij herinnerden die triomfbogen, door welke de optocht, voor tweehonderdenvijftig jaren, zich naar de Hooge-School begaf. Met dat oogmerk ook daar geplaatst, lieten zij niet na den indruk zelve te verhoogen, en aan de prachtige verlichting der geheele Breedestraat een treffenden luister bij te zetten.

Onder al de verlichtingen onderscheidde zich, bij uitmuntendheid, de lange laan van de kleine Ruine, van het Rapenburg af, door *tien* geillumineerde bogen, welke, te midden van de, op de ruine aan de bijpaden staande, boomen, die tevens verlicht waren, den toegang baanden tot het smaakvol Chasfinet, door den Heer J. E. VAN VARELEN den H. H. Studenten, op de vereerendste wijze, opgedragen, en voor de Langbrug geplaatst. Men aanschouwde op hetzelfde de Leydsche Stedemaagd in eene verrukte houding.

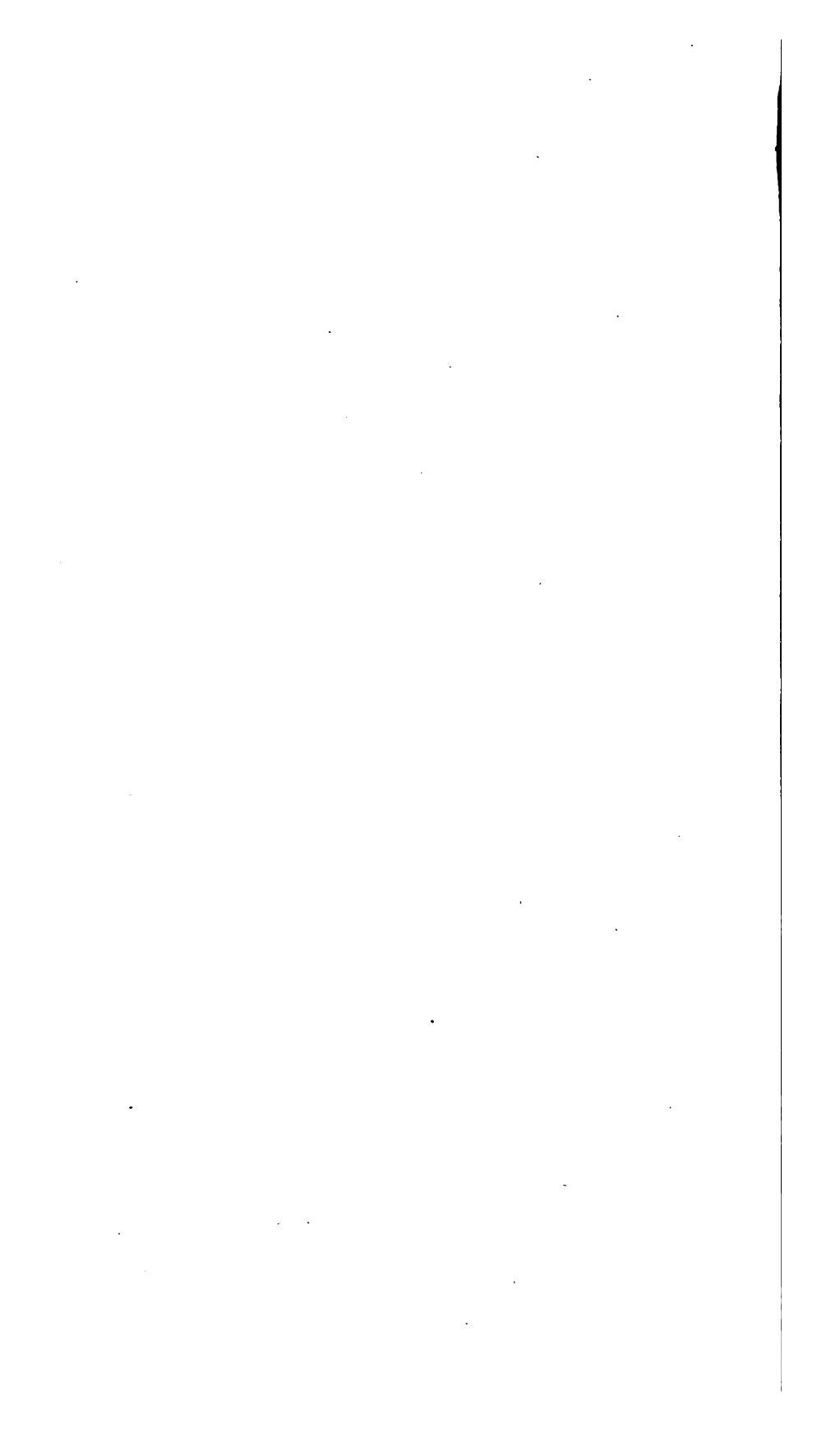
ding. Zij poogde op te staan, om MINERVA, welke door Prins WILLEM I tot haar geleid werd, erkentelijk en dankbaar, te begroeten. Achter haren zetel staat de moedige J. VAN DER DOES. Aan hare rechterzijde staat de Burgemeester P. A. VAN DE WERFF, welke haar in het opstaan wil ondersteunen, en, in eene eerbiedige, maar waardige houding, de tolk harer dankbare gevoelens zijn. Achter deze personen zijn, ter wederzijde, de nog staande overblijfselen van den ingestorten muur, die eene bres maakte, voordeelig voor den woesten Spanjaard, doch achter welks puin de platboomde schepen van den Zeeheld L. Borsot bezig gezien worden de levensmiddelen aan te brengen, en de Stad te ontzetten, te voeden en te redden. Een gedeelte van de, door de Spanjaarden lathartig verlatene, schans te *Lammen* ziet men op den achtergrond, waar ook nog weinige vaartugen zichtbaar zijn. Het verschiet toont het, nog in vlammen smelende en rookende, dorp *Zoeterwoude*. Boven hetzelfde rijst de krijgswagen van den wreeden *Mars*, door *Bellona* voortgesleept, in de nog dik bewolkte lucht op.

Onder deze zinnebeeldige, geschilderde Voorstelling las men de volgende Latijnsche Dichtregelen, door denzelfden Heer vervaardigd. Het Chasinet zelf stond op een verheven voetstuk; achter hetzelfde waren, als tusschen eene kast, de lampen,

Springer del.

A. G. Zwickler sculp.

pen, tegen wind en regen beschermd, geplaatst; waar door het achterste gedeelte, van de Langebrug af, mede zichtbaar werd, en de Nederduitsehe vertaling van liet, op de voorzijde gestelde, Latijnsche Gedicht aan de aandacht voorstelde,

Quinquagesimo Academïæ Leidensis lustro celebrando, ejusdem Academïæ cives hanc tabulam — tabulæ explicandæ, hos versus
P. D. VI Id. Febr. CIOIOCCCXXV.

Leida! famis—belli—pestisque experta dolores!

Effulsit tenebris, mactæ! inopina dies.

Adfuit oppressis divina potentia: adegit

Omnes idem animus dicere: Numen adest!

Terruit infestus ventus conversus Iberos —

Hos, super arva fluens, terruit unda maris. —

Terruit, auxilium portans et edulia, classis. —

Carruta pars muri prodigiosa fuit;

Inque hos jurârant ventus, tibi prosper, et undæ

Et Werft et Douzæ non temerata fides;

Ipsaque sedato constantia clara tumultu

Hostili excussit tela cruenta manû.

Non tua, Lychnitæ tantum fragilique lapillo

Credita, religio facta legenda dedit:

Vix Martis, cum fratre, soror minitantia castra

Liquerat, inque fugam vix stimulârat equos;

Ecce! Pater Patriæ, solidos meditatatus honores,

Et spernens meritis dona minoru tuis,

Pal-

*Pallada non domitam dignamque adduxit in urbem,
Et Divæ instituit mœnia salva domum.
Mens hæsit stupefacta tibi, nec surgere sæda
Pes tibi, nec grates solvere, lingua dedit;
Ast, tibi devotus, non te neglexit amicus,
Suscipiens partes, gratus et ipse, tuas.
Quinque decem ex isto numerantur lustra triumpho,
Tempore nec belli debilitata malis;
Quæque tuum Hollandi celebrent, Academia! festum,
In mentem revocent Attica festa, (*) die!
Cecropios pulsus lusit fortuna tyrannis —
Leida suam pulso jactat ab hoste scholam!
Festaque quot redeant, grato vox pectore surgat;
« Non magnis temere Leida superbit avis. »
Nos istos veneramur avos; pretioque laborum,
Dum fruimur, pietas nos sacra ferre jubet,
Sospite Palladio, Musarum divite alumnis,
Innumerus numeret sæcla beata nepos!*

dat is:

*Aan de Viering der 250ste verjaring, sedert de
oprigting van Leidens Hooge-School, hebben de
Burgers dier School dit Tafereel toegewijd
den 8sten Februarij CIOIOCCXXV.*

Door hongersnood en krijg en pest gefolterd Leyden!
Een onvoorziene dag, wat vreugd! rees uit den nacht;

T

(*) Parathenæa.

'T was de Almagt, die u hielp, en aller tongen zeiden,
Door ééne geest bezielde: *Hier is, — hier werkt*
Gods magt!

Een omgekeerde wind deed Spanjes beulen beven, —
Zij schrikten, toen het land door water werd be-
dekt; —

Zij schrikten voor de vloot, die hulp en brood kwam
geven; —

Zelfs de ingestorte muur had bange vrees (verwekt
De trouw van VAN DE WERFF, geschnaagd door wind
en baren;

Had zich, met VAN DER DOES; tot hun bederf
verpand: —

Zijn vastheid, reeds beroemd door 't oproer te bedaren,
Wong zelfs het moordend staal den vijand uit de hand;

Niet slechts op breekb'ren steen of Paros marmarplaten,
Had dankbaarheid uw' daên, voor 't oog, in schrift
gesteld;

Want, naauw'lijks was door Mars de legerplaats verlaten;

En door Bellona's zweep zijn tweespan weggesneld;
Of Neêrlands Vader peinsde op loon, dat steeds moest
duren;

Verwierp wat geen waardij bij uw' verdiensten had, —
Bragt Pallas, aan de hand; in de onbezweken' muren,
En stichtte dier Godin een' zetel in uw' stad.

Door blijdschap roereloos, scheent ge aan uw' stoef
geklonken —

De tong ontzei aan 't hart haar dienst ter dank-
baarheid;

Maar hij, wiens moed en trouw zoo heerlijk had ge-
blonken,

Volbragt, in uwe plaats, de taak, u opgeleid.
Reeds telt uw Hooge-School een vijftal vijftig jaren;
Nooit is ze een' prooi van tijd of oorlogs-ramp geweest
Wanneer gij Hollands volk ziet op uw Feest vergaeren,
Breng' dit zich voor het oog Athenes grootste Feest!
De Athener, ééns ook vrij, zag ras zijn vrijheid zinken;
Maar, sedert 's Spaansjaards vlugt, wordt reeds uw
School genoemd.
Dat dan, bij ieder Feest, de oprechte galmen klinken
Wie wraakt, dat Leydens volk zijn' groote Va-
d'ren roemt?
Die Vad'ren eeren wij; hun strijd deed heil ont-
springen:
'T genot geeft aan ons hart tot dankb're vreugd bevel,
Dat met dit heiligdom, steeds zijk in kweekelingen,
Ontelbaar nagealcht gezegende eeuwen tell'!

Voor het Huiszittenhuis praalde, in eene fraai verlichte poort, even als bij de viering van het feest van den 4ten October II., eene affchildering van het Schoortsenstuk, aldaar in Regenten-kamer geplaatst (*); doch nu met dit onderschrift:

*Naauw had zich LEYDENS burgertrouw
Aan 't Vaderland verpligt,
Of dankbaarheid heeft op haar grond
Een Hooge-School gesticht:
Een School, die aller Scholen roem
In luister overtreft;
Een School, waar op het nageslacht
Zich dankbaar nog verheft:
Zij, tweekster van weldadigheid,
Van Godsvrucht en van deugd,
Wekt, op haar Eeuwfeest, ook in 't huis
Van de Armverzorgers vreugd.*

De Stads-Apotheek was geillumineerd met een Chasinet, op hetwelk werd voorgefeld het borstbeeld van den sichter der Hooge-School, WILLEM I, gekroond met eene lauwerkrans, staande op een voetstuk, tegen hetwelk twee schilden rustten. Op het eene stond:

GUILIELMO I. WERVIO, DOUSÆ GLORIA.

Op het andere:

SALUS ACADEMIÆ ET MAGISTRATUS LEI-
DENSIS.

Ve-

(*) Zie de genoemde Beschrijving van het 250 jarig feest van Leydens ontzet, blads. 102 en 103.

Vele huizen prijken met toepasselijke Chasfinetten en Opschriften. Onder de Illuminatiën hebben de woningen van vele Boekhandelaren uitgeblonken. Zij kenochetfen hunne hulde op dit feest, als zoo veel bijdragende tot verhooging van hunnen handel, alleen door geleerdheid, wijsheid, kunst en wetenschap tot den grootsten bloei en luister gestegen.

Al de stand- en gezigtspunten op de illuminatiën, al de fraaiheden der lichtglansen, zijn, door derzelve menigvuldigheid, voor geene bijzondere opnoeming vatbaar. Zoo ook niet al de veelvuldige, fraai geschilderde, doorschijnende dundoeken of lichtschermen, met derzelve zinnebeeldige voorstellingen en toepasselijke opschriften. De ons kenbare en ter plaatsing verzochte zijn de volgende:

Boven den ingang van het Logement: *het Zwijnshoofd*, nog altijd, als de voormalige woning van den moedigen P. A. VAN DE WERFF, in gedachtenis, was in een fraai verlicht Chasfinet geplaatst:

*Uw roem, o VAN DE WERFF! ontgloeit de
feestelingen,*

*Hier op uw grond vergaard, door PALLAS
kreest geleid:*

*Uw trouw schenkt hun dit feest; hoor hen het:
Iō! zingen.*

Op 't jubel voor uw moed, het loon der dapperheid.

De

De tuin was met smaak geillumineerd; de ruime vertrekken, met elkander vereenigd, en met groene kranfen gefierd, tot eene zaal ingerigt, aan welker einde, van een welgeplaatst orkest, de toonkunst de vrolijke feestelingen ten dans noodigde.

Op de Turfmarkt was, door de vrijwillige bijdrage der Turfdragers, eene eerepoort geplaatst, zeer goed geordend, fraai verlicht, en waar in, op een doorschijnend doek, onder de wapens van de Stad, de Hooge-School en het blafoen van het voormalig gild, gelezen werd:

*Gesticht is 't HOOGE-SCHOOL, als 't Loon van
LEYDENS dapp'ren:*

*Die Tempel van MINERVA prijkt vijfmaal
vijftig jaar:*

*Ontsteek het feestlicht, en laat preugde-vanen
wapp'ren:*

*Houd feest met PALLAS koor, getrouwe
BURGERSCHAAR (*)!*

De schepen, welke bij de Turfmarkt, in de
bree-

(*) Eerst zou op dit Chaginet geschreven zijn:

*MINERVA'S Tempel rees, als 't loon der dappre Vad'ren,
Het dankbaar nageslacht houdt feest, voor GOD gekniel'd:
Zoo blijve LEYDENS volk met PALLAS kroost vergad'ren,
Daar Hen dezelfde geest voor STAD en SCHOOL bezielt.*

doch dit was, reeds eenige dagen te voren, bekend en gedrukt, en zou daar door alle verrassing gemist hebben.

H

breede gracht, reeds des morgens bijeenverzameld waren, en hunne vlaggen gehefchen hadden, waren bijna alle geillumineerd. Een derzelve had, op een verlicht Chasfinet, geplaatst eenige der gedichtjes, door den vermaarden eersten Kurator der Hooge-Schole J. VAN DOES, bij gelegenheid der Inwijding van de Akademie, in het latijn vervaardigd, en door den geleerden Secretaris van Leyden, JAN VAN HOUT, in het nederduitsch vertaald (*).

In de twee hovenramen van het huis van den Heer *Direkteur van Politie* was, in elk, een gefierd Chasfinet geplaatst, waar in met fraai gekleurde en verlichte letteren geschreven stond; op het eene :

*Niet door den Heldenmoed alleen,
Galmt LEYDENS lof op aard' ;
Ook door MINERVA'S praalgebouw
Is SCHOOL en STAD vermaard.*

Op het andere :

*Vereenigd blijft dus STAD en SCHOOL,
Door moed en kunst vermaard:
En blink' haar lof van pool tot pool,
In zegezang op d' aard'.*

De Heer Onder-Kommisaris van Politie illumineerde met een Chasfinet, waarop men las :

Ont-

(*) Men vindt dezelve bij *Orlers*, bl. 106 en vervolg-

*Zoo blijft het voor 't geweld des wrevelen nijs
beveiligd :
Zoo wordt het a'eere kroon der Scholen toege-
heiligd ,
Zoo klinkt sijn gloriënaam de gansche wereld
door!*

Op de Oude Vest, aan het huis van A. VAN DER VELDEN, zag men eene fraai glinsterende, door lampen verlichte, ster; en boven de deur het Chasinet, betrekkelijk het tweehonderdvijftig jarig Eeuwgetijde van *Leydens* ontzet, zoo als hetzelve op die feestviering had gepraald (*). Hetzelve echter was nu geheel toepasselijk vermeerderd op het tegenwoordige feest. Op den achtergrond vertoonde zich, een weinig verheven, het beeld van *Minerva*, in haar eerbied inboezemend gewaad. Nevens haar stond een brandend altaar, ter harer eer ontstoken. Boven haar daalde een *genius* uit heldere lichtende wolken neder, aan haar, als de Godinne der wijsheid, de eerekap en den gouden gedenkpenning aanbiedende. Op den pilaar der standvastigheid was geplaatst de pedelstaf van de Hooge-School met de Leydsche bondelbijl, vereenigd door een lint, ten opschrift hebbende: *Stad en Akademie*. Het bovenste gedeelte van den pilaar was gedekt met eene
Ko-

(*) Zie daarvan onze *Beschrijving*, bl. 106.

Koningskroon, waar door de Hooge-School wordt beschermd, en hare roem verheven.

. Op de Garenmarkt werd, op een verlicht scherm, aan het huis van den Heer Ontvanger G. J. LONCQ, gelezen:

*Met MINERVA's Eed'len stoet
Viere ik, blij en welgemoed
'T feest der Hooge-Schole stichting (*):
Wie ook immer smaal' of doem'
Ik vereer, verhef en roem
Wijsheid en Verlichting.*

Bij den Heer P. LOFFELT, op dezelfde markt, werd deze korte, maar veel beteekenende zegezing aan het licht gesteld:

*Hulde op Leydens juichend feest
Aan d' onsterfelijken geest
Van den schrik van Flips van Spanje,
Die, toen hij 's Lands kluiusters brak,
Wijsheids fakkel hier ontstak;
Vader WILLEM VAN ORANJE!*

Nog vele waren, hier en elders, de toepasselijke Bij- of Opschriften. Alle kenteekenden, op het overtuigendst, de belangstelling der Ingezetenen in het Jubelfeest en de geestdrift voor het bezit der Hooge-Schole. Schoon som-
mi-

(*) A. 1575.

mige ook niet met die aantrekkelijkheden praalden, welke de Dicht- Schilder- en Schrijfkunst opwekken, zij getuigden van de hartelijkheid, waarmede zij, op onderscheidene, en zelfs niet onkostbare wijzen, aangebragt waren. De kunsten mogen, bij zoodanige plegtige herinneringen en gelegenheden, zich vereenigen, om in haren bevalligen en beminnelijken glans te schitteren, veelal doen zij de hand des Kunstnaars, die dezelve vervaardigde, meer bewonderen, dan de belangstelling des vereerders zelve, die dezelve liet vervaardigen. Schoon ook de rijkdom geene kosten spaart, en door prachtige voorwerpen zijne deelneming doet blijken, wie, in zijnen stand en naar zijne vermogens, tot de bevordering van het algemeene doel het zijne bijdraagt, heeft, zelfs hij al het gebrekkige zijner poging, aanspraak op de algemeene erkentenis. De eigenwaan, de trotschheid, de vooringenomenheid met eigen, vaak zeer ongepast, voortbrengsel, en de verachtelijke eigenwijsheid, doorgaans de gezellinne van diepe onkunde, mogen daarop laag nederzien en zich geene spotternij schamen, gelijk het peningske der behoefte Weduwe door den wijsten Leeraar een grooter offer werd gekeurd, dan het goud des rijken, achten wij ook elke hartelijke deelneming, hoe onaanzienlijk ook, een erkentelijke bijdrage tot het geheel. En droegen de verschillende vertooningen van hulde aan het

het feest, in hare bijzondere voorwerpen, de blijken van de meerdere of mindere standen der vereerders, bij alles was het algemeen belang zichtbaar; overal sproten zij, als eene geheiligde schatting van het belang voor Stad en Hoogeschool, uit het zuiverste en edelste gevoel.

Onder zoo vele verrigtingen en vreugdebetooningen werd de eerste feestdag doorgebracht. Ook de Schouwburg werd, des nachts, te twaalf ure, geopend. Hij was tot eene prachtige danszaal ingerigt, met de bevalligste sieraden getooid, en, onder de uitlokkende speeltuigen van bekwame Toonkunstenaars, voerde een vlugge Priester van *Erato* de feestreijen op. — Ook andere openbare Herbergen waren, den geheelen nacht, geopend tot vrolijke feestbetooning. Een ieder beijverde zich, om het zijne daartoe aan te brengen. Geen stand was voorbijgezien; niets verzuimd, om aan Ingezeten en Vreemdelingen al dat genoeg te schenken, hetgeen, bij eenige mogelijkheid, de feestviering tot volkomenheid kon opvoeren.

Zoo eindigde de *eerste* feestdag in het streeplende vooruitzicht op den volgenden, voor een nieuw, niet minder uitnoodigend vreugdegenot. En geen wonder! Deze eerste dag had de geestdrift van al de bewoners van Leyden, en van de ontelbare vreemdelingen, uit verschillende plaatsen derwaarts gekomen, geheel voor den tweeden gestemd. Niet alleen ten hoogste vol-

daan over de plegtige feestviering, over den, 200 uitmuntend geslaagden, optogt, over de voortreffelijke kunstverlichtingen, en ieder aangebragt feestvermaak, maar ook over de eensgezindheid onder zoo groote menigte van alle jaren, rangen en standen; en niet minder over het beleid, de orde, en de handhaving van de voorzorgen der Politie, werd deze luide feestviering door de silte van de nachtrust vervangen, welke door niets werd gestoord, om des te opgeruimder, en met verjongden lust, te ontwaken voor nieuw feestgenot.

Woensdag, den 9^{den} Februarij, 1825.

Deze tweede feestdag verbond zich, als na een oogenblik verpoozing of ruste, door eenstemmigheid in doel, als een luistervol feest voor de tweehonderdvijftigste verjaring der Hoogeschool, door de bevorderingen van uitmuntende Jongelingen, op de voorouderlijke wijze, tot den eeretrap van Doctoren in onderscheidene Wetenschappen, geheel met den vorigen.

Op den aangekondigden tijd en de voorgeschrevene wijze nam deze plegtigheid haar begin. Des morgens, te half negen ure, verzamelde zich eene flankeurs-kompagnie der Schutterij onder de wapenen, en trok naar de St. Pieters-kerk, ten einde aldaar den vereischten dienst te verrigten. — Even gelijk men niet ongegrond had verwacht, vermeerderde de toevloed der menigte, en eene grootere schare, dan den vorigen dag, begaf zich naar de St. Pieters-kerk, alwaar ook deze plegtigheid, met al den luister, aan dezelve verbonden, en onder afwisseling der kunstmatige toonen van het welbezette orkest, zou verrigt worden. De genoodigden tot dezelve, en allen, welke zich van toegangbiljetten voorzien hadden, verzocht zijnde, *kwartier voor tien ure* in de kerk tegenwoordig te zijn, bevond zich, reeds voor dien tijd, de menigte ook in de kerk. Zij

werd daar weder beleefd en minzaam ontvangen door de H. H. Ceremoniemeesters uit de Studenten (*), en naar de zitplaatsen opgeleid, of naar dezelve geweest. Uit hoofde van het verschil dezer plegtigheid met die van den vorigen dag, en den meer buitengewonen toefstel tot dezelve, was in de orde der plaatsing eene verschikking noodzakelijk. De Kerk was wel voor het overige ingerigt gebleven, gelijk zij des daags te voren was geweest, doch de predikstoel was, door van beneden af met het roode tapijt, tot het klankbord opgetrokken, bekleed te zijn, geheel vermomd, en scheen slechts een aangebragt sieraad uit te maken, ten einde de daar voorgeplaatste akademische, met groene stoffe bekleede, leerstoelen des te sterker te doen uitkomen, terwijl het verlengde klankbord van den predikstoel boven dezelve eenen hemel uitmaakte. Vóór deze akademische leerstoelen stond eene tafel, met een groen kleed bedekt, op welke geplaatst waren al de doktorale Eereteekenen, die tot de plegtigheid vereischt worden; als: *de boeken, kappen, ringen en eerepetningen*. Een bediende stond bij de-
zel-

(*) Deze waren dezelfde, als bl. 21 gemeld is; met uitzondering van de H. H. G. A. VAN LIMBURG BROUWER en M. G. TIMMERS VERHOEVEN, welke, op dezen dag als *Paranymfen* optraden; doch werden zij vervangen door de daartoe benoemde Heeren G. J. VERDAM en P. J. KOOLHAAS, welke laatste, als nu in de Kerk moettende tegenwoordig zijn, niet in den feesttein was.

zelve, ter veilige bewaring en gevorderde dienstbetooning; niet verre van deze tafel verwijderd stonden, voor dezelve, de zetels voor H. H. Kuratoren, en, aan de regter- en linkerzijde van dezelve, die voor H. H. Profesoren en Lectoren. De plaatsen voor de Heeren Kandidaten (*viricapandi*) waren aan den regterkant van de Leerstoelen, en die voor hunne Paranymsen aan de linkerzijde van dezelve. Voor de Edele Achth. Heeren Voorzitter van de Regtbank van eersten aanleg, Wethouderen, Leden van de Regtbank en van den Raad, benevens derzelve Griffier en Secretarissen, was de gewone bank der Regering afgezonderd. Aan alle uitdrukkelijk genoodigden, en mannen van rang en geleerdheid waren afzonderlijke gestoelten toegewezen; gelijk ook weder eene aanzienlijke Vrouwen-schaar de voor-naamste zitplaatsen bekleedde.

Te half tien ure, inmiddels, vergaderde de geheele Schutterij. Nadat dezelve was in orde geschaard, werden uit haar twee Eerewachten getrokken, van welke de eene zich naar het Raadhuis begaf, om de H. H. Leden van de Regtbank en den Raad naar de Kerk te begeleiden, en de andere naar de Kerk, om dezelve met alle eerbewijzen te ontvangen. Het overige gedeelte trok naar de Hooge-School, en schaarde zich in twee rijen van dezelve af, over de Nonnebrug, door de Kloksteeg, tot aan de Zuiddeur der Pieters-kerk, ten einde aan den

den plegtigen feesttrein van het geheele *Akademische* korps, hetwelk langs dien weg zich tempelwaarts zou begeven, een ongehoorden en eervollen doortogt te banen.

Te half elf ure begaven de Voorzitter en Leden van de Regtbank, in derzelve Regterlijke plegtgewaden, de Wethouderen, de Leden van den Raad met den Griffier, en de Secretarissen, allen in onderscheidene eigene koetsen gezeten, en voorgegaan door de Deurwaarders en Bodem, zich naar de Pieters-kerk. Daar aangekomen, traden zij uit de koetsen, vereenigden zich, onder de eerbewijzen van de Schutterij, in optogt, en werden geleid naar het eergehoelte, voor hun bestemd.

Tegen elf ure nam de optogt van den akademischen feesttrein, welke zich, intusschen, in het gebouw van de Hooge-School verzameld had, eenen aanvang. Op eene bezetting van Kurassiers, maakte eene afdeeling van de flankeurskompagnie der Schutterij, met het geheele korps Muzikanten aan het hoofd, de voorhoede uit. Hierna volgde de statige trein in dezer voege:

De Pedellen met hunne Staven;

De Edele Groot Achtbare Heeren Kuratoren met derzelve Secretaris;

De Heeren *Promotoren* met de Heeren *Kandidaten*; welke laatsten, reeds met den doctoren, zwarten zijden tabbaard gekleed, met ongedekte hoofden, naast hunne *Promotoren* gingen, als:

De

De Heer *Rector Magnificus*, de Hoogleraar H. W. TYDEMAN, in het midden van de Wel-Edele Heeren G. J. DE MARTINI en S. J. E. RAU;

De Hoogleraar J. VAN VOORST met den Wel-Edelen Heer J. DERMOUT en den Wel-Eerw. Heer J. J. BURGERHOUDT;

De Hoogleraar L. SURINGAR met den Wel-Eerw. Heer J. HOOG;

De Hoogleraar J. BAKE met den Wel-Edelen Heer B. A. NAUTA;

De Hoogleraar M. S. DU PUI met den Wel-Edelen Heer J. C. HÖLSCHER.

De Hoogleraren der Regtsgeleerde, Godgeleerde, Wis- en Natuurkundige, Wetenschappelijke, Letterkundige en Geneeskundige *fakulteiten*, bij paren.

De buitengewone Hoogleraren.

De Heer tweede *Bibliothecaris*.

De Heeren *Lectoren*.

De Heeren *Paranymsen*.

Het korps van H. H. Studenten, fakulteitsgewijze geregeld; wordende elke fakulteit voorgegaan door de H. H. Kommissarissen uit dezelve tot regeling van den feesttrein.

Eene afdeeling van de flankeurs-kompagnie der Schutterij sloot, als de achterhoede, op.

Te elf ure kondigde de aanhef der kunsttoonen van het, even als den vorigen dag, wel bezet en uitmuntend bestuurd orkest de komst van den

den plegtigen feesttrein, door de *Zuiddeur der kerke*, in dezelve aan. Eerbied inboezemend was deszelfs intrede, en zoodra hij had plaats genomen, was de opmerkzaamheid algemeen en de aandacht gespannen. Onder het aanhouden van de Toonkunst betrad de Hoogleeraar H. W. TYDEMAN, als *Promotor* van de Heeren *Kandidaten* G. J. DE MARTINI en S. J. E. RAU, den bovensten Akademischen leerstoel, waarna elk dezer Heeren Kandidaten, beurtlings, op den ondersten trad, door zijne *Paranymfen* vergezeld, welke zich aan zijne zijde plaatsten. Toen de Toonkunst zweeg, sprak elk hunner, op zijne beurt, eene korte toepasselijke Redevoering uit, aan wier einde hij verzocht, om, *op de voorouderlijke wijze*, tot den Eeretrup van Doctor in de Regtsgeleerdheid bevorderd te worden. Nadat de laatste Heer Kandidaat met zijne *Paranymfen* was afgetreden, en zich, gelijk de eerste, weder bij de overige Heeren Kandidaten geplaatst had, deed de Heer Promotor eene Redevoering, ten onderwerp hebbende: *Doctrinas Politicas in Academiis, maxime Belgicis, esse docendas* (*). Na het eindigen dezer Redevoering riep de Heer *Promotor* de beide Heeren

Kan-

(*) *Het nuttige, dat, volgens de nieuwste Inrigting der Nederlandsche Hooge-Scholen, het onderwijs in de Staatskundige Wetenschappen, in de Regtsgeleerde fakulteiten te geven, aanmerkelijk is uitgebreid geworden.*

Kandidaten, wier lof en verdiensten hij vooraf in gepaste taal had vermeld, tot zich op den bovensten Leerstoel. Zij, door hunne Paranymsen tot denzelven vergezeld, ingetreden zijnde, gaf de Heer *Promotor* hun te kennen, dat zij eenen zetel bestegen hadden, wien het niemand geoorloofd was te bekleeden, ten zij hij daartoe door openbaar gezag gewettigd was. Hierna sloeg hij het oog ten hemel, tot God, onder wiens bescherming alles geschiedt, en bevorderde en verklaarde, uit de magt hem verleend, op het gezag van den *Rector Magnificus*, volgens de toestemming van den breedten Senaat, en het besluit der zeer edele Regtsgeleerde fakulteit, de beide *Kandidaten* tot *Doctoren van het Romeinsche en Hedendaagsche Regt*, gevende hun de magt, om den *doctoralen* leerstoel te beklimmen, van daar de Wetten en Regten te verklaren, de tegensprekingen te beantwoorden, raad te geven, bij alle Regeringen eischen te doen, de Regtszaken voor de regtbanken te verdedigen, daarenboven al de Regten en Voorregten, welke den, naar eisch bevorderden, Doctor van het Romeinsch- en Hedendaagsch Regt, volgens de wet, of volgens het gebruik, gewoon zijn toegerekend te worden; van hetwelk alles zij een bewijs zouden ontvangen, bekrachtigd met het groot zegel van den Akademischen Senaat, en door den Hooggeleerden Heer N. SMALLENBURG, als tegenwoordigen Secretaris van den Senaat, onderteekend.

Hier-

Hierop verklaarde de Hooggeleerde Heer *Promotor* aan de, nu bevorderde, Doctoren de zinnebeeldige Eereteekenen, door *voorouderlijke* instelling, doch geenszins zonder ware en heilzame bedoeling, geheiligd. Alle hadden eene uitgebreide heilzame beteekenis. — Volgens de *voorouderlijke wijze*, voor de oogen der geheele natie, met den *tabbaard* bekleed, namen zij op zich, en beloofden plegtig, al de pligten te betrachten, waartoe zij verbonden waren, en die de verdediging van het leven, het geluk, den roem en de veiligheid der burgeren betroffen. Voor het geheele volk beloofden zij al die heilige pligten, in de Regtsgedingen, te vervullen, en met dit kleed der voorvaderen aangedaan, moesten zij zich de achtbaarheid, de eenvoudigheid van zeden en de standvastigheid van gemoed der voorouderen voor den geest brengen. — Nu werd het *Romeinsch Wetboek geopend*, zoo als de voorouderlijke instellingen dit geboden. Deze plegtige opening getuigde van de wijsheid der Vaderen. De Burgerlijke Regten moeten niet naar eene denkbeeldige billijkheid, niet naar deze of gene verschillende en veranderlijke Wijsbegeerte geschat worden. De Ouden wilden, dat de Regtsgeleerde uit de wet alleen zou handelen, en uit de wet spreken; maar daar de wetten niet altijd spreken, noch over alle zaken beslissen, floot de Promotor het Wetboek, opdat de Doctoren, en allen met hun, zouden weten, dat de ware

Regts-

Regtsgeleerdheid niet bestaat in de gemakkelijke opening van het Wetboek, en het naflaan van de artikelen, die in liet verdedigen of bestrijden der Regtsgedingen gelden. De wetten moeten geheel en volkomen gekend worden. De ware kracht en het gezag der wetten wordt dikwijls meer gevonden uit de overeenkomst en de oorzak van het regt, dan uit de woorden van de bijzondere Artikelen. De Vaderen hebben door het *gesloten Wetboek* willen te kennen geven, dat de ware Regtsgeleerde ook uit de wetten moet spreken, schoon de wetgeving zwijge. De roem van geleerdheid en wetenschap zou voor den Regtsgeleerden, den Advokaat, of Regter van weinige waarde zijn, zoo hij niet door de deugd en de beschaving verhoogd werd. De Instellingen der Ouden gebieden, dat de Priester van *Themis* vrij en rechtshapen behoort te zijn, als of zij geëischt hadden, dat niemand hem in regtvaardigheid zou overtreffen. — Allen weten, dat de *hoed* het uitstekende bewijs van vrijheid en beproefde deugd is. — Bij deze verklaring zette de Heer *Promotor* de *kappen*, getooid naar den vorm van die dagen, uit welke deze plegtige gewoonte tot ons was overgekomen, op de hoofden van de nieuwe *Doctoren*, als de teekenen der vrijheid, waardoor zij openlijk beloofden, zich nimmer, noch door de geweldenaarijen van magtigeren, noch door de opstanden van een opgeruid volk, noch door de beledi-

gende beschimpingen van de hoofden des oproers, te zullen laten vervoeren, om eene schrede van de regtvaardigheid af te wijken: dat zij nu verklaarden, dat zij, in alle opzigten, aan het regt verbonden zijn, en met deze verklaring verzekerden, dat noch het gevaar voor het verlies van hunnen roem, van hun geluk, noch van hun leven zelfs hen ooit zou afleiden, om de zaken van anderen, die zij eens geoordeeld hadden regtvaardig en deugdzaam te zijn, te verlaten. — Nu stak de Heer *Promotor* hun *den gouden ring* aan de regterwijsvingers, als het heilig onderpand, dat zij heden zich door een onverbrekelijken eed aan *Themis* hadden geheiligd, en, gedurende hun geheele leven, niet zouden vergeten, dat *Themis* onder hare ware Priesters niemand erkende, dan die van een regtvaardig en standvastig gemoed was. — Zij werden, als door *Minerva* zelve, welke hare School te *Leyden* had gevestigd, uit dezelve tot het openbaar leven ingeleid. Onder zoodanige vrolijke vooruitzigten, wilde ook de Regering van *Leyden*, volgens de *voorouderlijke* wijze, hun een gedenkteecken van Haar zelve en van de Stad schenken. De Heer *Promotor* hing hun de gouden eerepenningen, die zij reeds van de Edele Achtbare Heeren Burgemeester en Wethouderen ontvangen hadden, om den hals, ten teeken dat de burgers zouden beseffen, op hoe grooten prijs de deugd en de bekwaamheid door den *Leyd-*
schen

lichen Magistraat gesteld wordt, en hoe hij voorgaat verdiensten en geleerdheid te eerbiedigen. Hun zelve moest het, zoo dikwijls zij dezen erepenning aanschouwden, een aangenaam herdenken zijn aan de jaren, gedurende welke zij, te *Leyden* doorgebracht hebbende, overal en te allen tijde, de beleefdheid en de gastvrijheid zoo verdienstelijk ondervonden hadden. — En nu, ten slotte, reikte de Heer *Promotor* hun, in den naam van de geheele orde der Regtsgeleerden, *de regterhand*; wenschte hun, in den naam van den geheelen Senaat, geluk met de waardigheid en de eer, door hen verkregen; verwelkomde hen, die hem eens, als leerlingen, om hunne vlijt en zedelijkheid, lief waren geweest, als broeder en vriend in dezelfde letteroefeningen, en beloofde hun wederkeerige trouw.

Deze eerste plegtigheid volbragt zijnde, traden de Heeren *Promotor*, de bevorderde Regtsgeleerde Doctoren met derzelver Paranyfmen den leerstoel af, en begaven zich naar hunne zetels, onder de zegepraal aankondigende klanken des orgels, welke tevens inleidingen waren voor de volgende plegtigheid der bevordering op de voorouderlijke wijze.

De Beschrijving der eerste plegtigheid is breedvoeriger behandeld, dan men mischien noodig zal oordeelen; doch dit breedvoerige ontstaat ons van eene herhaling bij al de volgende. Zij verschillen, in het dadelijke, niets, of zeer weinig

van de vorige. Dit alleen kenmerkte het onderscheid, dat elke Heer *Promotor*, een onderwerp, echter zeer kort, behandelende, afgenomen uit het vak, waarin de bevordering geschiedde, na vermelding van den roem der Kandidaten, wien deze eer toegekend was, ook insgelijks de verklaring van het zinnebeeldige der Eereteekenen inrigtte naar den aard der wetenschap, in welke de inhuldiging tot het Leeraarsambt of *Doctoraat* door zijn Hoogget. zou volbragt worden. Zoo was het Boek, hetwelk de Hoogleeraar J. VAN VOORST, als *Promotor*, den Heeren J. DERMOUT en J. J. BURGERHOUDT, geopend en gesloten; voorlegde, *de Bijbel*. Hetzelfde *Heilige Boek* werd ook door den Hoogleeraar L. SURINGAR, als *Promotor*, aan den Heer J. HOOE, op dezelfde wijze, voorgelegd. De Hoogleeraar J. BAKE, *Promotor* van den Heer B. A. NAUTA, vertoonde dezen nieuwen Doctor de werken van *Homerus*. — Eindelijk sloeg de Hoogleeraar M. S. DU PUL, als *Promotor* van den Heer J. C. HÖLSCHER, na vooraf den bevorderden Doctor den gewonen eed te hebben afgenomen, welken allen, die tot den graad van Doctor in de Geneeskunde bevorderd worden, verpligt zijn af te leggen, open en toe de werken van *Hippocrates*. — Tusschen elke plegtigheid bewees de Toonkunst hare aangenamen diensten. Bij de laatste bevordering trad de Hoogleeraar M. S. DU PUL van den bovensten

Leer-

Leerstoel af, welke nu alleen bekleed werd door den bevorderden Doctor J. C. HÖLSCHER, staande aan elken kant van denzelven een zijner Paranymsen. In den naam van al de, op deze *voorouderlijke wijze*, bij zoo groote plegtige gelegenheid, als het tweehonderdenvijftig jarig jubel van het bestaan der Hooge-School, met zoo veel luister, eer en roem, in onderscheidene wetenschappen bevorderde Doctoren, bragt deze geleerde Man de eerbiedigste dankzegging toe aan den Allerhoogsten; bedankte voorts de Heeren Kuratoren, de Leden van de Regtbank, den Magistraat, de Hoogleeraren, den geheelen Senaat, de Promotoren, de Doctoren, de Geestelijkheid, de Paranymsen, de Studenten, en de geheele aanzienlijke Scharc van Toehoorders voor de bijzondere blijken van de onderscheidene dienst- en eerbetooningen, hun bewezen.

Onder het treffende geluid der speeltuigen verlieten de Heeren Kuratoren, benevens de Leden van de Regtbank en de Regering de kerk; wordende tot de deur geleid door de Pedellen, gaande tusfchen de H. H. Studenten door, welke zich, met ontbloote degens, in twee rijen geschaard hadden. Deze Heeren zetteden zich in hunne koetsen, en reden, op dezelfde wijze, en langs denzelfden weg, als zij gekomen waren, naar het Raadhuis. — Ook door de Pedellen voorgeleid, en door dezelfde rijen van H. H. Studenten, met uitgetogen staal, ver-eerd, trad de geheele Akademische trein uit de

kerk, en werd gevolgd door al de H. H. Studenten, voorgegaan en opgesloten door de gewapende Burgermagt met derzelve muziek, en eene bezetting Kurasfiers, in dezelfde orde, als hij tot de plegtigheid was opgetogen; zijnde nu de nieuwe Doctoren, benevens door den tabbaard, kenbaar aan de kappen, ringen en gouden gedenkpenningen, met welke zij vereerd waren. De floet ging door de Zuiddeur der kerke, linksom, door de Nieuwsteeg, regtsom langs het Rapenburg, tot de Breedestraat; dezelve straat op, voorbij het Raadhuis, voor hetwelk, aan de eene zijde de hoofdwacht van Kurasfiers, en aan de andere zijde die der Schutterij zich, in de militairen eerbied toebrenkende, orde geschaard had, en voor welks geopende bovenvoorraamen de Heeren Kuratoren, de Leden van de Regtbank, en de Regering zich geplaatst hadden, en welke door de Heeren Studenten, met ontbloote degens, begroet werden; tot aan de Korenbrugsteeg, dezelve in, over de Korenbrug, de Burgsteeg door, tot aan het Logement de Burg, alwaar de Heeren Doctoren zich vereenigden, om de onderscheidene begroetingen te ontvangen. Hier scheidde de trein, en eindigden de openbare plegtigheden van dezen dag.

De Heeren Doctoren begaven zich, met hunne *Paranymfen*, in het Logement DE BURG, op de Fonteinkamer. Aldaar werden zij, in gepaste bewoordingen, geluk gewenscht door de

H. H.

H. H. Kuratoren, Leden der Regering, Hoog-
leeraren, Lectoren, en vele voorname en aanzien-
lijke Mannen. Deze kamer niet ruim genoeg
zijnde, om het geheele korps van H. H. Stu-
denten te bevatten, had hetzelfde zich in onder-
scheidene kamers vervoegd, en nam, zeer wijs-
felijk, het besluit, om door eene Kommissie uit
hun midden den Heeren Doctoren, in aller
naam, de deelnemendste gelukwenschingen over
zoo eervolle bevordering over te brengen. Tot
deze Kommissie werden de Leden van den feest-
train benoemd, met bijvoeging van nog tien
Heeren, waartoe uit elke fakulteit twee geko-
zen werden. Deze gemagtigden voldeden dade-
lijk aan den vereyenden last, en hadden het
genoegen, dat zij, na de zoo voldoende vervul-
ling van denzelfven, onder luide toejuiching, de
dankbetuiging hunner zenders mogten vernemen.
Het korps van H. H. Studenten verliet kort
daarna *den Burg*, om zich, in onderscheidene
vriendenkringen, te vergasten, terwijl hunne
edelmoedige menschlievendheid den bewoners der
Weeshuizen een buitengewonen maaltijd had-
den bereiden, opdat ook deze in de genoegen
van het feest zouden deelen.

In den Schouwburg, daartoe bijzonder inge-
rigt en verfierd, werd, des middags, door de,
met zoo vele plegtstigheid bevorderde, Docto-
ren een maal gegeven, waartoe zij, reeds des
Zaturdags te voren, in eigen perfoon, de uit-

noodiging gedaan hadden. Behalve de tegenwoordigheid dezer hooge Gasten, waren er ook nog vele aanzienlijke mannen, als: de op het feest tegenwoordige Hoogleeraren van de Hooge-Scholen van *Leuven*, *Luik*, *Gent* en *Utrecht*, benevens de Heer *Præses* van het kollegie van Professoren van het *Athenæum Illustre te Amsterdam*, en nog vele voorname Vrienden der Heeren Doctoren gevraagd, zoodat aan de kostbare, en rijk met keur van spijzen en wijnen bezette tafel, een aantal van *negentig* aanzienlijke gasten gezeten was.

Onder het houden van den maaltijd klonk een keurig muziek. Zoo wel deszelfs liefelijke toonen, als de onderhoudendste gesprekken stemden al de feestgenoodigden tot billijke vreugde. Dezelve werd verhoogd door het gebruik der Ouden, bestaande in de aanbidding van den Eerewijn aan de bevorderde Heeren Doctoren. Schoon door de latere invoering, om deze aanbidding in geld te doen, dit eerbewijs niet meer dadelijk geschiedt door de aanbidding van Rijnschen wijn, waartoe *acht* kannen verordend waren, uit welke de wijn werd ingelchonken, zoo is hetzelfde nogtans, *figuurlijk*, in gebruik gebleven. — De vier Stadsboden, in het oude plegtgewaad, omhangen met de zwarte mantels, waar op zilveren naamletters van de Akademie gehecht zijn, traden in de zaal, begaven zich, onder het kleppen met de kannen, tot de Heeren Doctoren, en boden hun, in den naam

naam van den Edelen Achtbaren Raad der Stad, den eerewijn aan. Deze eerbetooning werd, onder betuiging van dankerkentenisfe, door de Doctoren aangenomen. Hierop reikte de Stads Secretaris, de Heer Mr. P. A. DU PUI, in naam van den Raad, aan elk hunner een bevelschrift over aan den Heer Ontvanger dezer Stad, ieder ter betaling van veertig gulden (*).

Bij de instelling van vele toepasfelijke dronken, welke door welsprekende, en altijd naar het oogmerk ingcrigte aanspraken vergezeld gingen, weergalmdc de bevallige toonkunst. Werden ook, aan dezen disch, om verschillende redenen, maar vooral, gelijk op den vorigen dag, om den ontzettenden watersnood, sommige hooge Genoodigden gemist, de aanwezigen schonken aan het feestmaal den grootsten luister. De hartelijkste deelneming aan de eer, den Doctoren geschonken — aan het feest hunner bevorderingen, heerschte. Het moet boven alles getroffen hebben, toen de Hoogleeraar M. J. *Sus:*
Macquelin
MACQUELIN, het woord gevraagd hebbende, de afwezigheid van zijnen Ambtgenoot, den Hooggeleerden Heer S. SPEYERT VAN DER EYK verontschuldigde, door de voorlezing van het
vql-

(*) Bij zoodanige gelegenheid ontvangen de Bodem van de bevorderde Doctoren, eene zeer aanzienlijke gift in geld: ook hier bleef zij niet achter.

volgende Latynsche Dichtstuk dezès heroemden Dichters, hetgeen, door de schoone voordragt, eene dubbele waarde verkreeg.

A D

STUDIOSAM JUVENTUTEM,
FESTUM NATALIS DUCENTESIMI QUINQUAGESIMI
ACADEMIÆ LUGDUNO-BATAVÆ
SOLENNITER CELEBRANTEM,
Diebus 8, 9, et 10 Februarii, Anno
M DCCCXXV ().*

Me dolor impediât quamvis, solennibus *adsum,*
Intersum festis mente, Juventa! tuis.
Sic pia gesta decet veterum celebrasse Batavum,
Tantorum famæ sic meminisse Virum!
Sic patet impavidæ quantum constantia mentis
Possit, et ingenui nobilitas animi.
Gratulor hæc Vobis festa; at Patriæ magis omni
Gratulor, hoc tenebris emicuisse jubar.

Gra-

(*) De Hoogleraar had reeds, met de voorlezing van dit Gedicht, zijne dankbetuiging voor de eer der uitnoodiging tot het bijwonen van den maaltijd, door de H. H. Doctoren te geven, (zie bl. 37) bij hun verontschuldigd; doch vond goed hetzelfde aan den disch, als een blijk zijner deelneming in de vreugde van dezen dag, te doen herhalen.

Gratulor in primis populo, superesse, Batavo
Pectora, quæ factis facta referre Patrum,
Sed magis ingenio, studio, virtutis amore,
Et veri et pulchri, tanta referre valent.
Sic Patriæ spes est firmis infixæ columnis,
Talia non ullo sint peritura die;
Sed magis atque magis Patriæ laus crescat, honosque,
Palladis eniteat nec minus inde decus!
Te decet hoc festum celebrare, Batava Juventus!
Nam culto hoc animo nobilitâtis opus.
Pergite felices et tangite culmen honoris,
Vivite sic Patriæ gloria, laus et amor!

S. SPEYERT VAN DER EYK.

Dat is (*):

AAN

DE STUDERENDE JONGELINGSCHAP,

HET TWEEHONDERD-VIJFTIGSTE VERJAARFEEST

DER

HOOGE-SCHOOL TE LEYDEN

PLEGTIG VIERENDE

Op den 8, 9 en 10 van Sprokkelmaand, 1825.

Schoon ligchaamssmart niet duldt het feest met u te
vieren,
Mijn ziel, o Jonglingschap! gaat met u op ten feest:
Zoo

(*) Met toestemming van den Dichter hebben wij ook dit Gedicht vertaald, en op deze onze vertaling insgelijks Dezelfs, ons vereerende, goedkeuring mogen genieten.

Zoo vlecht het nageslacht de duurzaamste eek-laurieren
Voor der Bataven roem — juicht in der Vaders
geest.

Zoo blijkt het, wat de ziel door Heldendeugd kan pogen,
En leert, hoe 't edel hart voor gulden vrijheid brandt:
Ik groet u op dit feest, door neev'len niet omtogen,
U, fiere Jonglingschap! en heel het Vaderland.

Ja; voor 't Bataafsche Volk moet hier de feestzang
vloeijen,

Hetgeen der Vaders daên door eigen daden eert,
En nog voor Wetenschap zich voelt de borst ont-
gloeijen,

En door het waar en schoon zoo grooten roem ver-
meert.

Zoo rust de hoop des Lands op hechte steunpilaren,
Die de eeuwen tarten, voor vernieling ongestoord;
En rijst en blinkt de moed voor haardstede en al-
taren,

Waar bij Minerva's dienst in vollen luister gloort,
U, Neêrlands Jonglingschap! past het, dit feest te
vieren:

Zoo adelt gij uw rang, daar 't hart voor wijsheid
brandt:

Bestijg den trap der eer: zij moet uw schedels sierren:
Zoo leef, de liefde, de eer, de roem van 't Vader-
land!

Deze geheele feestmaaltijd kenfchetfte zich door de hoogfte vreugde, veredeld door verlichting, befchaving en kunstlieffe. Aan de hand dezer heilige befchermengelen der menschheid vertoonden zich, in heldere glansen, de genius der weldadigheid. Te midden der vreugde was niemand ongevoelig voor den fchrikkelijken jammer en den akeligen kreet, die uit zoo vele oerfroomde oorden gehoord werd, en zoo vele rampzaligen, van have en goed, van hunne dierbaarfte betrekkingen en geliefdte panden beroofd, in de diepste ellende gefort had. Het edelzevental Doctorsn, hoe hoog hun roem fteeg, gevoelde diep het leed hunnaer ongelukkige natuurgenooten. Aller wensch om hun bij te ftaan was een, en hoe konden zij eenen bekwaameren tolk voor hunne menschievende gevoelens kiezen, dan hunnen altijd geëerbiedigden Leermeester, den welfprekenden, door zijne roerende taal en treffende voordragt onwederftaanbaren J. H. VAN DER PALM. Deze Redenaar bereidwillig het hem, tot dit doel, gedaan verzoek aannemende, volgde de gevoelens van zijn eigen getroffen hart, bood, onder eenvoudig fchoone, maar niet minder krachtige woorden, eene lijst ter inteekening aan, en, edelmoedig voorgegaan door Z. E. den Heer Gouverneur van Zuid-Holland, in zijne hoedanigheid als Kurator der Hooge-School, wedijverde elk van het aanzienlijk feestgezelfchap, om, onder toejuichingen aan
de

de menschlievendheid, de ontegensprekelijkste bewijzen van deelneming te openbaren: Eene som van *eenduizend en zeventenzestig Gulden*; met belangstelling ingeschreven, stemde weldra de dankbaarste gevoelens voor zoo dadelijke hulpbetooning.

Onder zoo vele vreugdebetooningen, door zoodanige edele daden verhoogd, naderde het bestemde uur tot het afsteken van het Vuurwerk. Reeds vroeg in den avond begaf zich eene zeer aanzienlijke menigte, welke met toegangbiljetten tot de plaats der wapenoefening (de *groota ruïne*) voorzien waren, derwaarts. Eene ontelbare schare stroomde naar al de punten, van waar deze schitterende vertooning, ook maar eenigzins, zou kunnen aanschouwd worden. Vooral op de *kleine ruïne*; tegen over de plaats der affeking, was de menigte op een gepropt. Hier prijkte ook nog, in deszelfs volle kunstverlichting, het Chasfinet, door den Heer VAN VARELEN, zoo uitmuntend, als toepasselijk, voor het feest aangeboden (*). Op nieuw verlustigde zich de schare, intuschen, aan deszelfs zinnebeeldige voorstelling. Met elk oogenblik naderde tevens het verlangen naar het uur der ontbranding van de gereedstaande toebereidfelen. Bij tuschenpoozen deed zich het

zoo

(*) Zie bladz. 105 en vervolg.

het ruime luchtgewelf opstegen, en door hoogrijzende luchtballen gevolgd werden, terwijl de zwermpotten met daverend geluid ontbrandden. Deze uitmuntende voorstelling, als de inleiding tot het prachtige geheel, werd spoedig op elkander, door bijna onafgebrokene, het oog verlustigende, en door het schoone en stille weder begunstigde, voorstellingen gevolgd, in alles overeenkomstig het *Programma*, daarvan uitgegeven (*). Zoo voortreffelijk het begin van dit kunstvuur was, zoo uitmuntend moest het geheel bevallen, en volkomen toegejuicht worden bij den schier verrassenden, en alle verbeelding overtreffenden, zichtbaar wordenden, door honderde kunstlichten glansenden, luistervollen Tempel, in welks drie voorpoorten, welke nog schitterender verlicht waren, het beeld

van

(*) Uit hoofde van dit *Programma*, door ons bl. 48 en 49 medegedeeld, achten wij ons van eene uitvoeriger beschrijving van dit vuurwerk ontslagen. Dit alleen zij hier aangemerkt, dat hetzelfde, in smaak, praal, voortreffelijkheid en kostbaarheid, oneindig overtrof het vuurwerk, hetgeen, op den 4 October des vorigen jaars, door H. H. Studenten, tot luister van het tweehonderdvijftige verjaarafeest van Leydens Ontzet was gegeven, en hetgeen door ons, in de *Beschrijving* van de viering van dat Eeuwgetijde, op bl. 85, 86 en 87, is vermeld. — Wij moesten daar uitvoeriger zijn, omdat hetzelfde vooraf bij geen *Programma* was aangekondigd; terwijl het tevens niet zal ontkend worden, dat het vuurwerk, bij die gelegenheid afgestoken, wegens de kortheid des tijds en den spoed, waarin hetzelfde vervaardigd was, allen lof verdiende.

van *Minerva*; en de konstbeelden van Prins WILLEM I, en Z. M. DEN KONING, glansrijk prijkten; totdat alles met het opstijgen van een ontelbaar aantal vuurpijlen, een voortreffelijk einde nam.

En alzo zou ook hier kunnen gezegd worden, dat de *openbare* en *algemeene* feestviering geeindigd was. Zij had niets te wenschen overgelaten. Gedurende haar had een geest van beschaving, orde, eensgezindheid en ondubbelzinnige jubelvreugde uitgeblonken. Hadden de droevige rampen, door den fellen watersnood veroorzaakt, geene meewarige gevoelens doen ontflaan, welke nochtans door het heilig voorneemen, om de ongelukkigen bij te staan, verzacht werden, men zou op volkomenheid mogen roem dragen. Veel moge hier afhankelijk geweest zijn van de wijze maatregelen der *Politie* tot handhaving van orde en veiligheid; geroemd worde hare onvermoeide waakzaamheid, zoo wel, als de betooning der diensten van de gewapende burgermagt en de militaire bezetting; doch, onder zoo eene ontelbare menigte van menschen van allerlei rang en staat, van alomte zamengevloeid, heerschte een zoo groote geest van betamelijke vreugde, dat er aan geen schijn zelfs van eenige sloornis of ongeregeldheid moet gedacht worden. Het genoeg was op elks gelaat te lezen; de lofpraak was in elks mond. *Leyden* vierde het vijfde

Jubel over de sifting van de Hooge-School, door der Vaderen moed verkregen, door den onbenevalden roem gevestigd, en *Leyden* toonde nog waardig te zijn dat edel pand te bezitten en te behouden.

*

Donderdag, den 9^{den} Februarij, 1825.

Waren de twee voorgaande dagen geheel aan de algemeene feestviering gewijd geweest, met nieuwen lust werden thans de algemeene gewone bezigheden en werkzaamheden hervat. De voldoening en vrolijke herinnering waren het aanhoudend onderwerp der gesprekken. Deze verkregen de hoogstmogelijke kracht, toen H. H. Burgemeester en Wethouderen hunne hooge goedkeuring over deze feestviering, bij openbare afkondiging, te kennen gaven. „Indien „wij,” zeiden Hun Ed. Achtb. (*), „bij „vroegere bekendmakingen, betrekkelijk de „viering van het vijfde halve Eeuwfeest van de „stichting der Hooge-School in deze stad, ons „vertrouwen te kennen gaven, dat de Burgerij „met de Leden der Hooge-School en de Rege- „ring, daar in, hare deelnemende vreugde zou- „den betoonen, en daarbij eenen goeden en „bedaarden geest aan den dag leggen; zoo „heeft dezelve niet alleen onze verwachting „overtroffen, maar met de Regering gewedij- „verd, om hare belangstelling in de Hooge- „School te doen blijken; — Wij brengen haar „daar voor, bij deze, onzen openlijken dank „toe,

(*) Zie *Leydsche Courant* van 14 februarij 1825, n.º 19.

„ toe, zoo wel als aan de Schutterij en het
„ Garnisoen dezer stad, die zoo zeer met de
„ Regering en Politie hebben medegewerkt, tot
„ handhaving der goede orde, op deze feest-
„ dagen.

„ Maar Gijlieden, voortreffelijke Jongelingen
„ der Leydsche Hooge-School, die dit Jubel-
„ feest, voor zoo verre van Ulieden afhing, zoo
„ gepast, zoo smaakvol en luisterrijk hebt
„ verordend en gevierd, en, ook te dezer gele-
„ genheid, aan de Regering dezer stad zoo vele
„ blijken van achting hebt gegeven; Ulieden
„ brengen wij daarvoor niet alleen openlijk den
„ welverdienden lof en dank toe, maar uiten
„ tevens den hartelijken wensch, dat de bloei
„ der Hooge-School moge stand houden en meer
„ en meer toenemen, opdat zij kweekelingen
„ aan het Vaderland steeds blijve schenken, die,
„ door geleerdheid, wetenschap, beschaafdheid
„ en zedigheid, deszelfs schoonste sieraad uit-
„ maken.”

In dien dank en dien wensch stemde en juichte
de geheele stad, die nog, op dezen dag, vol
vreemdelingen was en bleef. Het vertrek van
velen echter uit dezelve veroorzaakte, nog op
dezen dag, eene buitengewone levendigheid; en
trof bij velen de aandoening der scheiding,
de voldoening over zoo veel feestgenot was
de erkentelijke afscheidsgroet.

Des avonds had de aangekondigde *Serenade*
plaats.

plaats. Zoodanig achtting kenteekenend avondmuziek wordt anders gewoonlijk van wege het korps Studenten, op den eigen avond der viering van het jaarlijksch akademie-feest, gegeven. Dit had nu, uit hoofde van de openbare feestvieringen, op de twee vorige avonden niet kunnen geschieden. Deze overoude en loffelijke gewoonte, welke altijd, met nieuw ontvlamde geestdrift, wordt onderhouden, mogt ook nu niet vergeten worden. Voortreffelijker en luisterrijker zelfs moest zij op dit Jubel zijn. De Heeren J. | N. VAN PUTTKAMMER uit de *Regtsgeleerde*, P. J. KOOLHAAS uit de *Godgeleerde*, G. J. VERDAM uit de *Wis- en Natuurkundige*, P. O. VAN DER CHYS uit de *Letterkundige*, en L. J. SUNDORFF uit de *Geneeskundige Fakulteiten* waren gemagtigden tot het Bestuur van dit voortreffelijk eerbetoon, van die openbare, luidklinkende, algemeene erkenenis van hoogachting, eerbied en dankbaarheid. De avond van den *tienden* Februarij was daartoe gekozen en geschikt. Een groot aantal der beste Toonkunstenaars, begeleid door eene wacht van Kurasfiers, vergezeld door H. H. Kommisfarsisen uit, en in de tegenwoordigheid van de Studenten, gevolgd van eene talrijke schare, begaf zich naar de woningen der Heeren, voor wie deze plegtigheid, volgens het gewoon gebruik, is verordend. Op het aangekondigde *zevende* avonduur begon ook deze plegtigheid, als

het blijk van vereering niet alleen, maar als de statige inhuldiging van het nieuw aangevangen tijdvak onder de streelendste vooruitzichten. De optogt, door flambouwen gelicht, begaf zich naar den afgetreden *Rector Magnificus*, den Hooggeleerden Heer G. SANDIFORT, naar den nieuw aangekomenen, den Hooggeleerden Heer Mr. H. W. TYDEMAN, naar den afgetreden Secretaris van den Senaat, den Hooggeleerden Heer M. SIEGENBEEK, naar de, in het afgelopen jaar, nieuw beroepene, *gewone* Hoogleeraren J. DE GELDER, M. J. MACQUELYN, en den *buitengewonen* Hoogleeraar C. PRUYS VAN DER HOEVEN. Ook dit plegtig eerbewijs werd gebragt aan den Hoogleeraar P. HOFMAN PEERLKAMP, als voortreffelijk Dichter op het feest, en den Hoogleeraar J. H. VAN DER PALM, welke, op het tweede halve Eeuwfeest voor het *Ontzet van Leyden*, met zoo veel roem deszelfs nagedachtenis had gehuldigd, als zijn Hoog-Eerw. nu zijne groote belangstelling in dit *Akademische feest*, zoo welsprekend als overtuigend, had bewezen, door hetzelfde *Godsdienstig* in te wijden, en de gemoederen tot eene hartelijke deelneming en gepaste vreugde voor te bereiden. Niet minder klonken de speeltuigen ter eere van den Wel-Edelen Achtbaren Heer Mr. J. G. DE MEY, als wien, in zijne dubbele betrekking van Burgemeester der stad en Kurator der Hoogeschole, dezelve ten volle waardig werd gekeurd.

Over-

Overall werd de Kommisfie tot de uitvoering van dit toonkunstaartig eerbewijs minzaam en beleefd ontvangen, en had zij de eer al de Heeren, wien deze plegtigheid bereid was, in derzelve bijzondere betrekkingen, gelukwenshende toe te spreken, en van Hen wederkeerig derzelve vriendelijke dankbetuigingen voor de bewezene hulde te mogen vernemen.

Zoodra deze plegtigheid geëindigd was, verzamelden zich de genoodigde H. H. Studenten tot het houden van een vreugdemaal in den Schouwburg, die, gelijk den vorigen dag, tot eene feestzaal was ingerigt. Tot de deelneming aan hetzelfde waren door de bevorderde Heeren Doctoren, welke dien maaltijd aanrigten, behalve vele H. H. Studenten, ook nog verscheiden andere aanzienlijke personen genoodigd. Eenhonderd en negentig gasten zaten aan den blijden disch. Tot den morgen duurde het vermaak, afgewisseld door verscheidene, toepasselijke dronken, wellprekende en welmeenende gelukwenschingen, vrolijken, welgepasten scherts, bevallige en aangename gedichten, bijzonderlijk vervaardigd, of voor de vuist uitgesproken. Broedermin en broederzin vereenigden allen, en, onder het blijde: *To!* scheidde het feestgezelschap, door nieuwe vriendschap verbonden, met dankbare en hartelijke zelfsvoldoening.

*

Vrijdag, den 11^{den} Februarij, 1825.

Had de geheele feestviering zich door beleid, orde, eendragt, beschaafdheid, zedelijkheid en gepaste vreugde, in alles, gekentekend; het onuitsprekelijke, het zoo geheel uitgestrekte belang, hetgeen de studerende Jongelingchap stelde in eene sifting, die den roem van het voorgeslacht handhaafde, den lof van het tegenwoordige verbreidde, en voor het toekomstige blijfste vooruitzigten opende, moest geheel voldongen worden. De avond van den 11. Februarij was eene nieuwe verbroedering der H. H. Studenten aan een algemeenen maaltijd, op eigene kosten. De Schouwburg was ook de feestzaal dezer broederlijke bijeenkomst. Een geest bezielde allen. De jeugdige gemoederen waren onbekommerd vrolijk. Beschaafdheid heerschte, wellevendheid verhoogde de opvoeding; het vernuft was werkzaam; alles was met het edel oogmerk van het feest overeenkomstig en aan hetzelfde gewijd. Niets ontrustte de blijde dischgenooten, en het was hier in den waren zin, dat de Zonen van *Minerva*, door onverdeelde en nooit te verbrekene liefde gedreven, als broeders, het verjaarseest van deze hunne zorgvuldige, wijze en weldadige Voedster vierden.

Ge-

Gevolgen der Feestviering.

Des Zaturdags, den 12 Februarij, was, des avonds, het gebouw van den Schouwborg, van buiten, van onderen tot boven, uitmuntend en schitterend door feestlampen verlicht. Deze voortreffelijke verlichting kondigde HET FEEST VAN MINERVA aan, hetgeen, in eene prachtige, zinnebeeldige Voorstelling, bijzonderlijk door den Heer Mededirekteur van het Tooneelgezelschap, H. VAN OVERVEST KUP, voor dit feest vervaardigd, ten tooneele zou gevoerd worden. De Schouwborg zelf bevatte eene zeer aanzienlijke schar van aanschouwers, onder welke men de Heeren Burgemeester, Wethouderen, Raden, Secretarissen van de H. H. Kuratoren en de Regering, en vele voorname mannen en vrouwen, op de verschillende rangplaatsen mogt tellen. Na eene voorafgegane vertooning van het Blijspel: *tot Middenacht of List tegen List*, volgde de aangekondigde Voorstelling. Bij het opgaan van het Voorhangsel aanschouwde men, in een prachtige Tempel, rustende op marmere pilaren, de borstbeelden van WILLEM I, P. A. VAN DE WERFF en J. VAN DER DOES, op standzuilen geplaatst; aan derzelve rechterzijde zat, op een deffigen Zetel, de *Leydsche Stedemaagd*, bij zich hebbende de twee voorbijgegane eeuwen, in het kostuum van

den ouderdom voorgesteld. Tegen over haar, aan de linkerzijde der borstbeelden, stond een pilaar, aan welken, als zegeteeken, hing een schild, waarop geschreven was: AAN DE STICHTERS DER HOOGE-SCHOOL: voor dezen pilaar zat een Bard, welke, nadat de *Stedemaagd* de onoverwinnelijke standvastigheid en onomkoopbare trouw harer burgers in het doorstaan van het wreedste Beleg en het tarten der schriklijkste gevaren, dankbaar had herdacht, den roem der Stichters van de Akademie, in eenen heldenzang, begeleid door de toonkunst, vermalde. Toen naderde een prachtige stoet van Priesters en Priesteressen, Jongelingen en Maagden, in Grieksche kleeding, gevolgd door een optogt van helden en heldinnen, met legervanen en zegeteekenen, als zinnebeelden der overwinning op geweld, overheersching en gewetensdwang. Bij de borstbeelden der helden werden de Standaarden, met toepaselijke opschriften, geplaatst. De *Opperpriester* kondigt de opening van het Feest aan en begeeft zich tot het altaar. De Priesters vermelden, bij beurten, den roem der Vaders, wier borstbeelden met onverwelkelijke lanweren gefierd worden. Een algemeen lofzang wordt door het geheele koor aangeheven. Te midden van denzelfden werpt de *Opperpriester* den wierook op het altaar. De damp stijgt omhoog. De *Opperpriester* ontsteekt denzelfden en de vlam brandt op het altaar. Zoo

dra

dra de *Opperpriester* gereed is MINERVA het dankoffer toe te wijden, ziet men ïlings eenen bliksemstraal, die door een onverwachten slag des donders wordt gevolgd. Eene stem spreekt uit de wolken en kondigt de verschijning van de Godin zelve aan. Ontzetting, die in blijde verwachting overgaat en in dankbare gezangen als ten hemel stijgt, bevangt het geheele koor. Het tooneel verruimt zich, en MINERVA is zichtbaar op helderschijnende wolken, gedost in haar prachtig en eigendommelijk gewaad. De *Stademaagd* rijst van haren zetel. De Priesters staan in eene eerbiedige houding. Het geheele koor teekent eerbied. MINERVA spreekt uit de wolken, verheft den roem der Vaders in de stichting, haar geheiligd, juicht in derzelve vestiging sedert tweehonderd en vijftig jaren, is uitbundig in derzelve vermaardheid door de geheele wereld, erkent hare goedkeuring aan dit plegtig feest, voorspelt den grootsten luister der Hooge-Schole bij den bloei van de Stad *Leyden* in de toekomst, en neemt de dankbare hulde der feestelingen aan. Deze zijn allen gestemd tot erkentelijke vreugde. De teedere jeugd, als de hoop des Vaderlands, verschijnt aan de benedenwolken en fiert het feest met groene kransen. Het koor verheft zich in vrolijke feestliederen en, onder de algemeene aanheffing en herhaling van het, door de oudheid geheiligde en altijd toegejuichte, vreugdelied der Priesters

en

en Zonen van MINERVA, *Io! Io!* neemt deze zinnebeeldige feestviering een einde.

Het handgeklap daverde. De goedkeuring was algemeen; Dichter en Tooneelkunstenaars werden toegejuicht.

De aankondiging van eene tweede Tooneelvertooning dezer zinnebeeldige voorstelling op den volgende *Maandag*, gevorderd door den grooten toeloop van aanschouwers, en de belangstelling van velen, om dezelve te aanschouwen, werd met goedkeuring gehoord en beantwoord.

Zoo was dan de feestviering geëindigd. Doch, gelijk zij, schoon op openbaar gezag, ongevraagd, doch door dankbaar Godsdienstig gevoel beziel en aangedreven, met de erkenning, dat niets zonder God gebeurt, was begonnen, zoo werd zij ook geheel besloten. Op den volgende Zondag dankten meest al de Leeraren den Allerhoogsten voor den gelukkigen afloop van het feest. Bijzonderlijk heeft de Hoogleeraar J. CLARISSE, in eene voortreffelijke Leerrede over *Nehem. II. : 20b. God van den Hemel, die zal 't ons doen gelukken: en wij, zijne knechten, zullen ons opmaken en bouwen*: het feest gesloten, (*) de gemeente tot dankerkentenis aan God voor zoo veel zegen, als de Hooge-School gedurende haar bestaan

(*) Gedrukt te Leyden bij de Wed. D. V. de Saar.

staan genoten heeft, aangespoord, om deszelfs bestendige voortdoring en bloei in de volgende tijdperken gebeden, en alzoo, in het eigen bedehuis, waar het feest ingewijd en gevierd was, den nieuwen eeuwkring geopend en ingezegend.

Vele waren de gedichten, welke bij deze plegtige gelegenheid in het licht verschenen. Onder dezelve verdient, inzonderheid, genoemd te worden de *Feestzang*, door den beroemden Dichter Mr. M. C. VAN HALL uitgegeven (*). Ook hebben bijzondere toepasselijke gedichten en liederen de groote belangstelling in deze feestviering niet onduidelijk aan den dag gelegd (†).

De

(*) *Feestzang, bij de tweehonderdvijftigste verjaring van de stichting der Leydsche Hooge School, door Mr. M. C. VAN HALL, Ridder van de Orde van den Nederlandschen Leeuw, en Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut. Amsterdam bij J. van der Hey en Zoon, 1825.*

(†) Onder anderen: CAROLI ANTONII WESTENII *Carmen Elegiacum in Secularia altera ACADEMIÆ LEIDENSIS, nunc primum editum a JACOBO HENRICO HOEUFFT*; Belgicam versionem addidit A. N. VAN PELLECOM. Dit stuk wordt voorafgegaan van een *Carmen Elegiacum ad LEIDAM*, door den Heer HOEUFFT vervaardigd, ter gelegenheid van het vijfde halve Eeuwfeest Te Breda bij F. B. Hollingerus Pijsers.

P. H. MARRON, *Carmen Gratulatorium Academiae Lugduno-Batavae, post exactos CCL annos, natalem suum solemniter celebranti, dictatum. Te Leyden bij H. W. Hazenberg Junior.*

J. NEBELING, *bij het plegtig vierden der CCLste verjaring van de vestiging der LEYDSCHER AKADEMIE. Bij denzelfden.*

Jubelsang van P. P. FALDER. Te Leyden bij A. van Benten.

LEYDENS AKADEMIE-VREUGD, zijnde een negchtal vrolijke Lied-

De Redaktie der *Leydsche Courant* gaf, in het nummer van den 11 Februarij, een breedvoerig verslag der plegtigheden, op den 9 en 10 dagen te voren, verrigt. Spoedig werd dit verslag gevolgd door eene korte *overweging bij het Eeuwfeest van Leydens Hooge School*, op de bovengenoemde dagen (*). Ook alle dagbladen hebben, meer of min uitvoerig, van hetzelfde roemvolle melding gemaakt. Het weekblad, *de algemeene Kunst- et Letterbode* vooral heeft, in deszelfs 7de nummer van Vrijdag den 18de Februarij, in weinige, maar krachti-

Liedes, ter gelegenheid van het *tweehonderd vijftigjarig* bestaan van *LEYDENS HOOGHE SCHOOL* door een Leidsch Student uit de dagen van *Olim*. Te Dordrecht bij *J. de Vos en Comp.*

DE VERLICHTING, *Liersang* ter gelegenheid van den *Tweehonderd vijftigsten Verjaardag* van de stichting der *Hooge School te LEYDEN*, op den 8^e. van *Sprokkelmaand 1573*, door *Mr. H. BLOEMEN*, te *Zwolle* bij *M. Tyl en Zoon H. Tyl*.

Er zijn vele andere toepasselijke Gedichten van tijd tot tijd in het licht verschenen

De Kunsthandelaar *D. A. M. SLUITER* heeft, gelijk op het jubel van den 3en October l. l. op dit feest eene zinnebeeldige Kunstprent vervaardigd, en is tevens een Gedenksuil van hetzelfde in plaat uitgekomen.

Nog niet men met verlangen te gemoet de bekrooning van een, door de *HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ VAN FRAAIJE KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN*, in hare Vergadering van den 18en van Heifstmaand, gevraagden *Jubelsang bij de 250^e verjaring van de stichting der Leydsche Hooge School*, ter belooning der dapperheid van *Leydens Burgers in 1574*.

(*) Bij uittreksel uit de *weggschaal*, n°. 2 voor 1825.

tige woorden, eene omschrijvende lofspraak op hetzelfde medegedeeld. Niet lang daarna werd de geleerde stand verrast door eene: *Gratulatione ad cives Academiae Lugduno-Batavae, solennia secularia celebrantes diebus VIII et IX Febr. MDCCCXXV* (*), blijkbaar uit het onderchrift, te *Leyden*, in de dagen der feestviering zelve geschreven.

Schoon de omstandigheden des tijds of andere oorzaken velen verhinderd hadden het feest bij te wonen, niet ongedacht ging hetzelfde op sommige plaatsen voorbij. Wij kunnen hier vooral niet nalaten te vermelden, dat te *Leeuwarden* eenige voormalige Leden der Hooge-School den zoen gedenkwaardigen verjaardag van derzelver stichting en inwijding gevierd hebben. Ofschoon de treurige berigten wegens den jammervollen toestand, waarin ook *Vriesland* door den watersnood verkeerde, deze feestvierende bedroefde, zoo stemden nogtans het aandenken aan deze, in de geschiedenis van ons Vaderland zoo merkwaardige, gebeurtenis, en het vertrouwen op Gods reddende Voorzienigheid, die eenmaal *Leydens* ramp in eene weldaad voor gansch *Nederland* deed verkeeren, de gemoederen der aanwezenden, zoo veel mogelijk was, tot dankbare opgeruimdheid. Een aantal van vijf en twintig man-

(*) Gedrukt: *Lugduni Batavorum* apud *I. Herdingh et Billam.*

mannen van naam, rang en achtig vereenigde zich tot eene gepaste feestviering en schitterde derzelve gevoel, door verticling en beschaving geleid, in menschlievende denkd, welke de feestviering verhoogde door eene inschrijving van f 776 : 00 voor de noodlijdenden in Vriesland. Zoo blonk ook hier der Vaderen geest bij de ongeveer hulde aan derzelve moed, beleid en trouw.

Keeren wij, na deze vermelding, tot de feestviering zelve weder.

H. H. Kuratoren, gevoelig voor hetgeen de uitmuntende kweekelingen der Hooge-School hadden verrigt, om alles, hetgeen strekken kon tot vermeerdering van den luister op dit feest bij te dragen, en niet minder voor de beleefde uitnodiging tot de bijwoning van het prachtige en kostbare vuurwerk, hebben mondeling deswege aan twee der Heeren Leden van de Feestkommissie uit de Studenten, L. J. SUNDORFF en G. VAN DER MIEDEN, hun bijzonder genoeg en erkentenis betuigd, met verzoek hetzelfde, in hunnen naam, aan het gansche korps Studenten mede te deelen. Met de streelendste voldoening is aan dit verzoek beantwoord, en H. H. Kuratoren niet minder de algemeene lof toegebracht voor hunne, zoo openlijk bewezene, belangstelling in al de Akademische feestverrigtingen.

Geene kosten mogten door de H. H. Studenten

ten

ten zijn gespaard, om, van hunne zijde, op het edelmoedigst te bewijzen, dat zij een schitterend feest vierden, welks luister aan tijdgenoot en nakomelingschap van hunne ondubbelzinnige, hartelijke deelneming de doorflaandste blijken moest opleveren; de bijeengebragte gelden, met wijs beleid besteed, waren genoegzaam geweest, om de gansche uitgave te besrijden; ja zelfs zoodanig, dat de dankbaarheid aan hen, welke, door hunne betrekkingen tot de orde, alles, hetgeen in hun vermogen was, op eene belangelooze en uitmuntende wijze, hadden bijgedragen, door geschenken, ter gedachtenisfe van hunne zoo bereidwillige medewerking, mogt erkend worden. De Feestkommisfie bragt dezelve over aan de Heeren D. VAN IPENBURG, *Kapitein Plaat-Majoor*, J. VAN ALPHEN, *Directeur van Politie*, S. VAN DER PAUW, *Stads-Architect*, en C. STEENBRONK, *Pikeur in het Rijfschool dezer Stad*.

Het is schoon den roem van het voorgeslacht in derzelve daden te vermelden; het is een prikkel van navolging hunne plegtige feesten zich te herinneren; maar het is ook schoon die van zijne eigene eeuw te aanschouwen, daar aan te deelen, en dezelve te vereeuwigen. *Leyden* hield feest voor de voorouderlijke sifting, aan Godsvrucht, wijsheid en deugd geheiligd. Vrolijk in den geest der Vaders, blonk ook der Vaders onverdelgbaar beeld in menschlievende, hulp-

vaardige gevoelens en daden. Op den feestmaaltijd van den tweeden dag was dit zoo geheel gebleken. De kreet der rampspoedigen door den watersnood werd door de vreugde niet gesmoord. Reeds hadden zich edelmoedige menschenvrienden (*), te midden der feestviering, vereenigd, om de weldadigheid hunner Stadgenooten in te roepen, en door eigen belanglozen voorgang, met opoffering van tijd, vermaak en arbeid, de liefdegaven in te zamelen, om de zoo schrikkelijke rampen met hun te helpen leenigen. Verscheidene belangrijke giften werden ook uit Leyden, ten behoeve der ongelukkigen, naar elders met spoed opgezonden; maar niet minder, dan eene som van f 17,130 : 65 werd bij voorn. menschenvrienden, gedurende hunne weinige zittingen, ingebracht. De openbare inzameling, bij plegtigen oorgang, op den 14^{en} Februarij, door de Leden der Regering, de Leeraars, Ouderlingen, Diakenen en Armbezorgers van alle gezindheden, met eene opene schaal aan de huizen, bedroeg f 21,380 : 70. Nog vele waren de giften, die nader zijn ingekomen, en bij de genoemde Heeren gestort. Met onderscheiding heeft zich ook hier het korps van H. H.

Stu-

(*) De Heeren A. BLUSSÉ DE JONGE, D. VAN LEYDEN GARL, A. VAN GERWEN, P. G. VAN HOORN, G. J. HOPPESTEYN, Mr. P. F. HUBRECHT, Mr. J. H. LIJSMAN en A. LEBRECHT LEEWYN, *Thesaurier*.

Studenten gekweten. De kostbare feestviering had geen anderen invloed op hunne deelneming aan het deerlijk lot van zoo velen hunner rampspoedige landgenooten gehad, dan dat zij hunne menschlievendheid en weldadigheid, zoo dezelve aansporing behoefden, op nieuw had aangevuurd, om ook hier den voorouderlijken roem in onbekommerde giften te handhaven. Eene som van f 2,700 : 00 was de edelmoe-dige bijdrage, onder hun ingezameld, en bij de gevestigde Kommisfie ten behoeve der noodlij-denden overgebracht.

Was de feestviering alzoo plegtstatig en belanginboezemend, zij wordt eerbiedverwekkend en gedenkwaardig bij zoo belangrijke daden. Zij is eene Eerezuil waardig, die haar vereeu-wigt. De geschiedenis beware haar in onvergankelijk schrift! Met gulden letteren prijke zij in de jaarboeken van Nederland! De Hooge-School sta vast, als het onvergankelijk en on-overweldigend loon der standvastigheid in den strijd tegen geweld en overheersching, als de tempel der vrijheid, geheiligd aan Godsdienst, wetenschap en kennis! Zij bloeije door den uit-gebreiden roem harer Bezorgers, door de ver-maarde geleerdheid harer Hoogleeraren en Leer-aren, door den onvermoeiden vlijt, voortreffelijke vorderingen in alle wetenschap en de zuiverheid van zeden harer kweekelingen! Zij blijve het vaste gebouw voor ware verlichting en
rei-

reine beschaving, de oefenplaats voor verhevene werkkringen tot heil der maatschappij, de kweekhof van alle edele, gezellige en Christelijke deugden! God, welke haar beveiligde, beschermde en zegende, blijve haar bewaren, begunstigen en beweldadigen, en elk Eeuwgetijde, ja elk jaar getuige, dat Stad en Hooge-School, onder het wijs bestuur van Neêrlands geliefden Koning, onverbreekbaar vereenigd, de blijfste jubeltoon mag aanheffen, ter verheerlijking des Allerhoogsten voor het behoud van zulk eene dierbare Vaderlandsche weldaad!

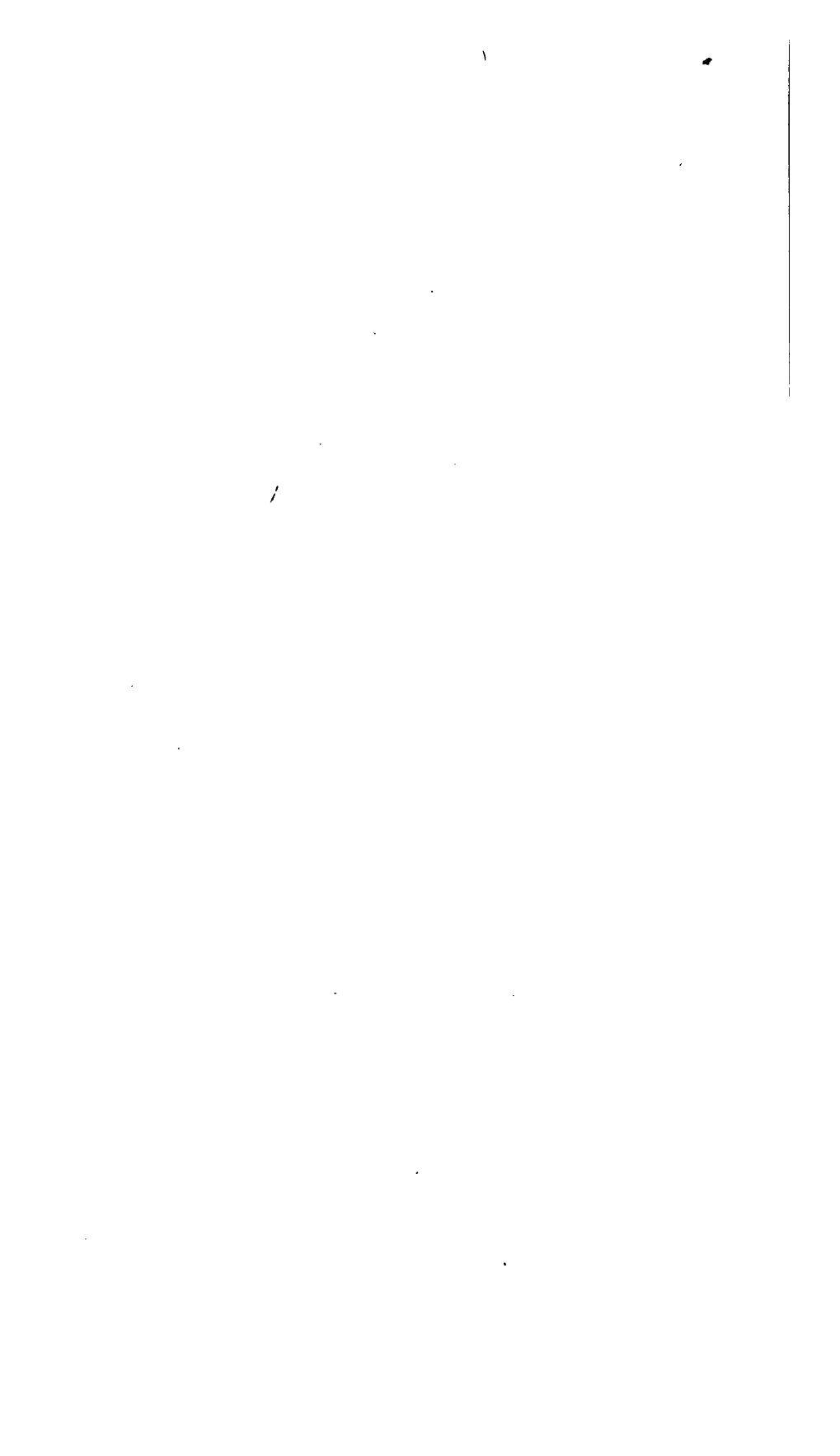
*

E R R A T A. *(Bijgesteld)*

Pag. 33	staat : N. van Puttkammer,	,	lees : J. N. van Puttkammer.
— 64	— J. Clerk, Pz.	—	— J. Klerk, Pz.
— 64	— Leichtlettner,	—	— Lechleitner.
— 66	— A. G. van der Boon	—	— A. H. van der Boon
	Mesch,		Mesch.
— 66 en 137	— M. J. Macquelin,	—	— M. J. Macquelyn.
— 92	— F. Backer,	—	— C. F. Backer.
— —	— J. van Dissel,	—	— S. van Dissel.
— 95	— J. H. Hana,	—	— H. Hana.
— —	— W. A. van de Graaf,	—	— W. A. van de Graaff.
— 96	— F. de Keyzer,	—	— F. de Keyser.

Gedruckt te 's *Copenhage*, bij A. D. SCHINKEL.

4

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine of five cents a day is incurred
by retaining it beyond the specified
time.

Please return promptly.

DU → FEB 14 '38

DU ← OCT 28 '41

Educ 5156.13.35

Het vijfde halve eeuwfeest van de s

Widener Library

006779092

3 2044 079 781 589